

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ŠKOL.....	3
2.1 Historický exkurz.....	4
2.2 Programy a projekty.....	8
2.2.1 Comenius.....	9
2.2.2 Mládež v akci.....	11
2.2.3 eTwinning.....	11
2.2.4 Přidružené školy UNESCO.....	12
2.2.5 Tandem.....	13
2.3 Partnerství škol.....	14
3. VÝZNAM MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ŠKOL.....	16
4. ZÁKLADNÍ ŠKOLY V SOKOLOVĚ A OKOLÍ.....	22
4.1 Historie sokolovského školství.....	23
4.2 Školy dnes.....	27
5. SPOLUPRÁCE SE ZAHRANIČNÍMI ŠKOLAMI	28
5.1 Základní škola Sokolov, Rokycanova 258.....	28
5.2 Základní škola Sokolov, Švabinského 1702.....	32
5.3 Základní škola Sokolov, Pionýrů 1614.....	35
5.4 Základní škola Sokolov, Běžecká 2055.....	36
5.5 Základní škola Sokolov, Křížíkova 191.....	39
5.6 Základní škola Sokolov, Boženy Němcové 1784.....	41
5.7 Základní škola Sokolov, Sokolovská 1507.....	45
5.8 Gymnázium, základní škola a mateřská škola Mánesova	46
5.9 Základní škola Březová.....	47
5.10 Základní škola Lomnice.....	48
5.11 Základní škola Svatava.....	50
6. FINANCOVÁNÍ A PODPORA SPOLUPRÁCE UVEDENÝCH ŠKOL.....	52
7. ZHODNOCENÍ A POROVNÁNÍ SPOLUPRÁCE.....	56
8. ZÁVĚR.....	76
9. RESUMÉ.....	78
10. RESUME.....	79
11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	80
12. SEZNAM PŘÍLOH.....	87

1. ÚVOD

Doba, ve které bylo cestování za hranice státu jen pro vyvolené a styky s jinými národy (především západními) potlačovány, se nás a naši země již netýkají. Změnil se režim, změnil se názory lidí a vyspěly technologie, které zkracují vzdálenosti mezi lidmi. Zdá se být nemožné při těchto přeměnách zadržet to, čemu se dnes říká globalizace. Světová spolupráce z oblasti ekonomické se rychle přenesla do oblasti kulturně sociální a důležitým úkolem nových generací je využít výhod této světovosti. Poněvadž dochází k sociálnímu propojování a ovlivňování, je důležité permanentní navazování vztahů a budování nových forem komunikace.

Lidé konzumují potraviny z jiných zemí, čtou knihy cizích spisovatelů a sledují filmy zahraničních režisérů. Mnoho z nich se pravidelně jezdí do ciziny rekreovat, poznávat kulturní památky, studovat či za prací. Aby lidé tuto činnost vyhledávali, je bezesporu potřeba prosazovat ve společnosti toleranci a sympatie k ostatním národům a naopak potlačovat jevy jako xenofobie, nacionalismus atp. O tom, že největší vliv pro rozvoj těchto postojů na jedince má výchova v rodině, zřejmě nemá smyslu se rozepisovat, nicméně stále existují instituce, které se na výchově také významným způsobem podílejí, a právě těm se diplomová práce věnuje. Jsou jimi základní školy, zde konkrétně základní školy města Sokolov a jeho nejbližšího okolí.

Námět vyzstal na základě dvou podnětů. Prvním je studium oboru Teorie a filozofie komunikace, v jehož rámci byla práce tvořena, druhým jsou výsledky dotazníkového šetření publikované v bakalářské práci Grenzüberschreitende Zusammenarbeit am Beispiel Sokolov autorky předložené diplomové práce K. Divišové z roku 2011. Nejvíce respondentů mělo totiž o realizaci přeshraniční spolupráce ve městě povědomí právě ze školy.

Autorčiným cílem je tedy zjistit, které školy se zahraniční spolupráci věnují, jaké okolnosti brání těm školám, jež se jí nevěnují, a v neposlední řadě, jak na komunikaci se školami v zahraničí pohlížejí žáci. Snahou je poskytnout sociologický průzkum podpořený několika teoretickými východisky. Autorka nepíše svou diplomovou práci za účelem hodnotit pedagogické metody výchovného působení

škol, ale snaží se pohlížet na problematiku jejich mezinárodní spolupráce z obecného, nikoliv z pedagogického hlediska.

Práce je rozčleněna do sedmi základních kapitol. Druhá kapitola je pojímána jako úvod do problematiky mezinárodní spolupráce škol s pohledem do její historie a programů, které kooperaci podporují. Tato část obsahuje rovněž krátkou podkapitolu věnující se partnerství škol. Třetí kapitola pojednává o významu mezinárodní spolupráce škol, čtvrtá představuje osm základních škol v Sokolově (z toho jednu soukromou ZŠ) a tři základní školy z jeho nejbližších obcí. Pátá kapitola se zabývá mezinárodní spoluprací na jednotlivých základních školách, šestá dokumentuje možnosti financování zahraničních aktivit. Poslední sedmá kapitola zahrnuje vyhodnocení a porovnání této spolupráce s ohledem na informace získané v předchozích kapitolách a na dotazníkové šetření, jež bylo provedeno ve čtvrtých a osmých ročnících analyzovaných škol.

Do výzkumu byly zahrnuty také základní školy ze sousedních obcí, neboť se v historii Sokolovska podílely na budování tamního vzdělávacího systému a mohly by potvrdit či vyvrátit první hypotézu diplomové práce, která formuluje domněnku, že stěžejní roli v mezinárodních aktivitách nehrají ani tak zájem či motivace pedagogů, jako finanční možnosti školy. Druhá hypotéza je postavena na názoru, že případné mezinárodní aktivity na škole jsou podstatnou měrou podmíněny socioekonomickou úrovní žáků.

Prameny využitě při tvorbě práce jsou tištěné publikace (knihy, noviny) a elektronické příspěvky. Významným zdrojem informací byly také rozhovory s pedagogy i vedoucími pracovníky působícími na základních školách v Sokolově, Lomnici, Svatavě a Březové.

2. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ŠKOL

Spolupráci obecně je možno definovat jako specifické chování, které vede ke snaze maximalizovat úspěch skupin či kolektivu.¹ Už Aristoteles označil člověka jako „zoon politikon“, jinými slovy jako tvora společenského. Aniž bychom byli znalci v oboru sociologie, jistě si uvědomíme, co život ve společnosti znamená, v čem člověka omezuje a co mu naopak přináší. Shodneme-li se na tom, že spolupráce je jednou z klíčových forem sociální komunikace ovlivňující podobu lidského společenství, pak se přiblížíme i názoru, že si tato problematika zaslouží jistou dávku pozornosti.

Zajímavou formulaci kooperace uvádí také H. Kasíková: *„Spolupráce je pozitivní vzájemná závislost lidí. Závislost pro to, že v úkolových situacích jsou lidé na sobě závislí v dosahování cíle - aby tohoto cíle dosáhli, potřebují dalšího člověka, který směřuje ke stejnému cíli. Pokud dosáhne tohoto cíle jednotlivec, dosáhnou jej i druzí, a naopak. Slovo pozitivní pak označuje to, že ze společného dosažení cíle mají prospěch všichni zúčastnění.“*²

Z výše uvedeného je zřejmé, že spolupráce v obecném smyslu je čímsi kladným a prospěšným. Obsah citovaného textu se proto stal stěžejní myšlenkovou náplní předkládané diplomové práce.

Snaha dosáhnout nějakého cíle prostřednictvím spolupráce s jinými lidmi je naší každodenní záležitostí. Ráno při cestě do zaměstnání využijeme hromadného dopravního prostředku. Cílem poskytovatele dopravy je finanční zisk a naším cílem je dostat se do místa určení. Z pohledu obou subjektů je to vlastně spolupráce. Jako další příklad si představme, že odpoledne požádáme partnera o pomoc s domácími pracemi, abychom mohli večer jít společně do divadla.

Tyto příklady mají jen ilustrovat každodennost sociální kooperace. Ta má však i mnoho dalších podob, které svou podstatou zasahují do oblasti profesní či odborné. Namátkou zmiňme např. spolupráci obchodní, spolupráci ve výzkumu, spolupráci

---

1 NOVÝ, Ivan a SCHROLL-MACHL, Sylvia. *Spolupráce přes hranice kultur*. Praha: Management Press, 2005. s. 55.

2 KASÍKOVÁ, Hana. *Učíme se spolupráci spoluprací*. Kladno: AISIS, 2009. s. 11.

v oblasti zemědělství i v oblasti školství. V dnešní době je již téměř tradicí mnohých škol využívat možností navazovat vztahy s jinými institucemi v zahraničí. Zapojují se do časově omezených projektů, ale udržují též styky v dlouhodobých partnerstvích.

2.1 HISTORICKÝ EXKURZ

Kořeny v navazování kontaktů mezi školami sahají až k dobám zakládání univerzit.³ Poněvadž záměrem této kapitoly není popisovat historii vzdělávání, zaměřme se na dobu, která má přímý vliv na podobu vzdělávání v dnešní době, a sice na 2. polovinu 20. století, ve které díky sjednocování Evropy docházelo ke stále širšímu propojení školství jednotlivých států.

Ještě po roce 1951, tedy na počátcích vzniku Evropského společenství uhlí a ocelí⁴ (ESUO, předchůdce Evropské Unie) nebylo tématu vzdělávání věnováno příliš mnoho pozornosti. Státy se obávaly v této oblasti intervence ESUO, protože tím mohla utrpět jejich suverenity. Radikální změna však nastala již s koncem 60. let, během nichž přestal stačit dosavadní ekonomický a obchodní profil Evropského hospodářského společenství⁵ (EHS) a bylo potřeba zahrnout do jeho programů i oblast vzdělávání. Zpočátku nebylo jasné, jak mezinárodní spolupráci koncipovat: má-li se jednat o mezivládní dohody, nebo zda ji zcela zahrnout do rámce činností celého společenství. V roce 1971 se konala první schůzka ministrů školství členských států a trvalo celkem čtyři roky, než se spolupráce rozvinula a vznikl první akční program pro vzdělávání. Prvních deset let působení akčního programu přitom znamenalo významné období pro oblast vzdělávání uprostřed Evropského společenství.⁶

V 80. letech 20. stol vznikla v rámci Evropské komise tzv. informační síť o vzdělávání

---

3 NOVÝ, Ivan a SCHROLL-MACHL, Sylvia. *Spolupráce přes hranice kultur*. Praha: Management Press, 2005. s. 158.

4 ESUO bylo mezinárodní organizací zaměřenou na obchod s uhlím a ocelí, jehož zakladatelskými zeměmi byly Francie, Itálie, Německo, Belgie, Nizozemí a Lucembursko. Na první pohled společenství nijak nesouvisející se vzděláním dalo vzniknout Evropské Unii a dalším oblastem zájmu, včetně školství.

5 Evropské hospodářské společenství je jakýmsi dalším stupněm ve vývoji společenství vedoucím ke vzniku EU.

6 The history of European cooperation in education and training. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/history_en.pdf> 3.11.2011.

Eurydice, která podávala informace o tehdejším školství v Evropě. Tato síť působí i nadále a poskytuje mimo jiné popisy jednotlivých vzdělávacích systémů, srovnávací tematické studie a statistiky či údaje ohledně povinné školní docházky. Od roku 2007 je Eurydice součástí Akčního programu EU v oblasti celoživotního vzdělávání.⁷ Česká republika je řádným členem informační sítě od roku 1997.⁸

Se vznikem sítě Eurydice však působnost Evropské komise nekončí. Naopak až druhá polovina 80. let byla důležitým obdobím, během něhož se programy na spolupráci rozšířily a diverzifikovaly. Ačkoliv se proces vzniku nových programů neobešel bez komplikací zapříčiněných právním základem a rozpočtem, který navrhovalo společenství, vyvinuly se nakonec programy jako např. Comett, Erasmus či Lingua. Aby se evropská dimenze pro vzdělávání ještě více rozrostla, začala se postupně věnovat pozornost nejen spolupráci vysokých, ale i středních a základních škol.⁹

Doposud jsme se tedy zmínili o tom, že první kroky pro spolupráci ve vzdělávání podniklo již Evropské společenství uhlí a oceli. Dá se více než předpokládat, že v dosavadních úspěšných snahách bude setrvávat i jeho následovník Evropská Unie (EU).

A skutečně tomu tak bylo. Již samotná smlouva ustavující vznik EU potvrzovala ve svém obsahu důležitou pozici vzdělání. Činnost Unie tehdy musela reagovat na výzvu postupné globalizace a rozmachu informační společnosti. Do popředí zájmu se najednou dostávaly pojmy jako "celoživotní vzdělávání" nebo "společnost vystavěná na vědomostech"¹⁰. Tyto pojmy, chceme-li koncepce, jsou typické pro současný rychle se rozvíjející svět. Podpora soutěživosti a konkurenceschopnosti spolu s rozvojem vědomostí nad rámec povinného vzdělání se stala jedním z fenoménů dnešní doby, a proto léta kolem roku 1993 znamenala významný krok k současné podobě představ o vzdělání.¹¹

---

7 <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/tools_en.php>, 3.10.2011,
<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/about_eurydice_en.php>, 3.10.2011.

8 <<http://www.uiv.cz/clanek/22/135>>, 12.10.2011.

9 The history of European cooperation in education and training. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/history_en.pdf> 3.11.2011.

10 *knowledge-based society*.

11 The history of European cooperation in education and training. Dostupné z WWW:<http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/history_en.pdf> 3.11.2011.

Velký důraz na význam vzdělání s ohledem na individuální rozvoj a hodnoty obyvatelstva přinesla tzv. Bílá kniha růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnání od J. Delorse z roku 1993. Tato kniha se stala inspirací pro následný vznik různých projektů.¹² O podpoře spolupráce mezi vzdělávacími orgány, o rozvoji výměny informací či podpoře mobility studentů se hovoří i v článku 149 Amsterdamské smlouvy.¹³ Doposud největší změny však přinesla Lisabonská strategie přijatá v březnu 2000. Tento dokument nabádá mimo jiné k modernizaci nebo k podpoře efektivity a konzistence vzdělávacích systémů.¹⁴

Během svého vývoje získala mezinárodní spolupráce ve vzdělávání koherentní politický rámec a očekává se, že ve své dnešní podobě bude znamenat novou éru spolupráce. Investování do lidských zdrojů prostřednictvím vzdělání se totiž zdá být ideální strategií pro posílení ekonomiky i společenské soudržnosti.¹⁵

Vstupem do Evropské Unie v roce 2004 se Česká republika snaží přiblížit jejím ideálům. Jak je vyjádřeno v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR, má být *„... mezinárodní spolupráce České republiky ve všech oblastech vzdělávání koncipována a realizována tak, aby svými důsledky přispěla k prohloubení její integrace do euroatlantických a evropských struktur, k posílení regionální spolupráce a k systematickému využívání zahraničních zkušeností v domácích podmínkách.“*¹⁶

Citovaná publikace dále předkládá tvrzení, že *„vzdělávací programy EU představují účinný nástroj, pomocí něhož EU podporuje spolupráci mezi jednotlivými účastnickými zeměmi ...“* Do jaké míry jsou programy účinné, je možno zjistit např. dlouhodobým pozorováním či analýzou statistik, nicméně skutečnost, že se v rámci Evropského společenství stejně jako v rámci Evropské Unie věnovala dostatečná

---

12 The history of European cooperation in education and training. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/history_en.pdf> 3.11.2011.

13 Amsterdamská smlouva je smlouva EU, podepsaná 2.10.1997, která pozměňuje Smlouvu o EU a Smlouvu o Evropském společenství. <<http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>>, 21.10.2011.
<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/amsterodamska_smlouva_cs.pdf>, 22.10.2011.

14 The history of European cooperation in education and training. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/history_en.pdf> 3.11.2011.

15 The history of European cooperation in education and training. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/history_en.pdf> 3.11.2011.

16 CINK, Pavel. Evropská a mezinárodní spolupráce ve vzdělávání. In: *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha, 2001. s. 30.

pozornost posílení spolupráce členských zemí, snad výše uvedené odstavce alespoň z části potvrzují.

Evropská Unie však není jedinou organizací, která zaštiťuje mezinárodní spolupráci svých členů na území evropského kontinentu. Uvedme nadále aktivitu Rady Evropy a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). OECD se kromě ekonomické, sociální či enviromentální zaměřenosti soustředí také na spolupráci v oblasti vzdělávání. Česká republika je v aktivitách OECD činná především v projektech, které se zabývají školním vzděláváním pro budoucnost, lidským a sociálním kapitálem či rozvojem informačních technologií ve vzdělávání. Komparaci úrovně svého systému s jinými školskými systémy umožňují České republice data zveřejňovaná v pravidelných ročenkách, ve kterých je analyzována vzdělávací politika ostatních členských států¹⁷ OECD.¹⁸ Projekty a výzkumy této organizace poskytují školám např. kvantitativní informace ohledně stavu školství nebo světové inovace ve vzdělávání. Každým rokem je nejdůležitějším výstupem publikace *Education at a Glance*.¹⁹

Rada Evropy se věnuje především otázkám výchovy k demokratickému občanství a sociální soudržnosti, uplatňování evropské dimenze ve vzdělávání nebo výuky jazyků a evropské jazykové politiky.²⁰ V rámci Rady Evropy získávají pedagogové možnost zapojit se do programu Pestalozzi. Tento program je určen pro pedagogy základních a středních škol, kteří mohou absolvovat 3 - 5denní semináře pořádané členskými státy nebo týdenní semináře v německém Donaueschingen, jež probíhají čtyřikrát ročně. Mezi cíle tohoto programu patří podpora výměny didaktického materiálu a profesních zkušeností, dále podpora vzniku nových vazeb mezi pedagogy různých zemí a zároveň užší spolupráce pedagogických pracovníků a Rady Evropy.²¹

---

17 OECD je tvořeno vedle ČR dalšími 33 rozvinutými státy světa.

<http://www.oecd.org/document/25/0,3746,en_36734052_36761800_36999961_1_1_1_1,00.html>, 5.12.2011.

18 CINK, Pavel. Evropská a mezinárodní spolupráce ve vzdělávání. In: *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha, 2001. s. 31.

19 <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/organizace-pro-ekonomickou-spolupraci-a-rozvoj-oecd>> 5.12.2011.

20 CINK, Pavel. Evropská a mezinárodní spolupráce ve vzdělávání. In: *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha, 2001. s. 32.

21 <<http://www.zahranici-stipendium.cz/scripts/detail.asp?id=604>>, 5.12.2012.

Jako poslední vzpomeňme organizaci OSN pro výchovu, vědu a kulturu, která svým projektem rovněž zasahuje do mezinárodní kooperace základních škol a přímo se dotýká některých vzdělávacích subjektů v České republice. Tento projekt se nazývá Přidružené školy UNESCO a více o něm pojednává podkapitola 2. 2 .4.

2.2 PROGRAMY A PROJEKTY

Zapojení školy do konkrétního projektu je jednou z možných forem,²² jejichž pomocí lze podpořit mezinárodní spolupráci škol. Tyto projekty jsou většinou realizovány pod záštitou některého mezinárodního programu.

V následující podkapitole je představen nejvýznamnější²³ program mezinárodní kooperace Comenius, za ním následuje rovněž zajímavý program pro volný čas Mládež v akci, který svou pozornost věnuje mládeži od 15 let věku. Přestože se nejedná o program základních škol, je vhodné jej pro jeho charakter do této kapitoly zahrnout, neboť mimoškolní prostředí je pro děti vždy lákavější a tento program nabízí, jak užitečně strávit volný čas.

Nechybí také informace o novodobé formě komunikace mezi školami, a sice o tzv. eTwinningu. Sekci Programy a projekty uzavírá charakteristika projektů Přidružené školy UNESCO a Tandem. Ačkoliv sokolovské základní školy na těchto programech v současné době neparticipují, považovala autorka za přínosné uvést o nich alespoň základní údaje.

V roce 2007 zastřešila vzdělávací programy spolufinancované Evropskou Unií Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP),²⁴ která je součástí Domu zahraničních služeb MŠMT.²⁵ Tato agentura tvoří informační systém o vzdělávacích programech EU i o jiných mezinárodních činnostech, pořádá

---

22 Dalším způsobem udržování zahraničních kontaktů mohou být jednotlivé bilaterální spolupráce mezi školami, které mezi sebou pořádají akce, výměnné pobyty apod.

23 „Nejvýznamější“ pro účely této DP, neboť je základními školami často využíván a je zaměřen na věkovou skupinu jejich žáků.

24 <<http://www.euroskop.cz/612/sekce/vzdelavaci-programy-eu/>>, 20.10.2011.

25 <<http://www.zkola.cz/zkedu/management/oddelenimladezesportuarozyvojelidskychzdroju/mezinarodnispolu-prace/vyhledavanipartnerupromezinarodnispolupraci/default.aspx>>, 29.10.2011.

mezinárodní konference a poskytuje informační materiály.²⁶ Pro školy se tak tato agentura stává spolehlivým zdrojem informací o zahraniční spolupráci.

Nyní se zaměříme na jednotlivé programy a projekty.

2.2.1 Comenius

Comenius je programem, jehož snahou je zlepšovat porozumění mladých lidí z evropských zemí. V roce 2012 jsou do programu zařazeny všechny země Evropské Unie, k nimž se také přidaly státy Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.²⁷

Tento program je určen mnoha subjektům, zaměřen je na žáky a studenty od mateřských po střední školy včetně učilišť či škol uměleckých, na učitele a ostatní pracovníky škol, ale i na neziskové a nevládní organizace působící ve sféře školství, instituce zajišťující vzdělávání či dokonce výzkumná centra pro celoživotní učení. Comenius zajišťuje podporu kooperace mezi školami zaměřenou na společné projekty. Pozornost také věnuje mobilitě žáků, učitelů i budoucích učitelů a zároveň propagaci výukových metod, materiálů a nových kurzů pro učitele.²⁸

Oficiálně je Comenius tvořen třemi oblastmi. První z nich je Comenius 1 - Partnerství škol, které podporuje projekty mezinárodní spolupráce vzdělávacích institucí. Druhým je tzv. Comenius 2 zacílený na vzdělávání pedagogických pracovníků a třetí oblast Comenius 3 se orientuje na tematické sítě, které propojují projekty vzniklé na základě společných témat.²⁹ Pro účely této diplomové práce lze Comenius 1 považovat za nejpřínosnější. Projekty, které pod jeho záštitou vznikají, mají multilaterální či bilaterální charakter a umožňují zapojení škol v různých tematických okruzích,³⁰ jež pokrývají potřebu partnerských subjektů.³¹

---

26 <<http://www.naep.cz>>, 20.10.2011.

27 <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&view_type_code=program&#record_1>, 20.10.2011.

28 <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&view_type_code=program&#record_1>, 20.10.2011.

29 <<http://www.eurodesk.org/edesk/Infocentre.do?go=4&progId=EU0010000031&country=EU&lang=CZ&show>>, 3.10.2011.

30 Jsou zpracovávána např. témata o životním prostředí, umění, prevenci proti násilí či integraci menšin.

31 <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=20&>, 20.10.2011.

Všechna multilaterální partnerství škol mají za cíl prohlubovat společnými aktivitami evropský rozměr vzdělávání. Školy díky nim dostávají možnost kooperovat na tématech společného zájmu a zlepšovat dovednosti svých dětí i pedagogů, a to z hlediska týmové práce, sociálních vztahů i používání komunikačních technologií. V neposledí řadě motivují žáky ke studiu cizího jazyka.

Dalším úkolem multilaterálních partnerství škol Comenius 1-3 je prohlubovat evropský rozměr vzdělávání.³² Jmenované cíle multilaterálních projektů jsou aplikovatelné i na projekty bilaterální.³³ U bilaterálních jazykově orientovaných partnerství je dalším cílem podpořit používání evropských jazyků. Od dětí zapojených do bilaterálního projektu je požadováno naučení se alespoň základům jazyka partnerské instituce. Komunikačním jazykem dětí však může být i jiný třetí jazyk. Práce na společném projektu musí být podpořena výměnným pobytem třídy žáků ve věku minimálně 12 let po dobu minimálně 10 dní v rodinách hostitelské země.³⁴

Všechna partnerství Comenius zahrnují místní aktivity v organizaci jednoho z partnerů (práce v terénu, výzkum atp.) a mobility pedagogů a dětí, při nichž dochází k vzájemným návštěvám institucí jiných zemí (projektová setkání, výměny žáků atd.)³⁵

Má-li škola zájem najít pro určitý projekt partnerskou školu, nabízí se několik možností. Škola sama kontaktuje potencionálního zahraničního partnera nebo využije portálu eTwinning.net, na němž si vybere z databáze vhodného kandidáta. Jinými variantami je žádost o pomoc zaslaná Národní agentuře nebo využití rozcestníku schoolsonline.british-council.org.³⁶

---

32 Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část II b. Výklad jednotlivých aktivit. s. 16. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call12/fiches_cs.pdf>, 4.4.2012.

33 Tamtéž s. 16.

34 Tamtéž s. 16.

35 Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část I. Všeobecná ustanovení. s. 39. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call11/part1_cs.pdf>, 4.4.2012.

36 <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=22&>, 20.10.2011.

2.2.2 Mládež v akci

Program Mládež v akci je nástrojem EU, který se na rozdíl od programu Comenius zaměřuje na mimoškolní činnosti pro volný čas mládeže.³⁷ Tento program je orientován především na skupinu mladých ve věku 15-26 let a pracovníky s touto věkovou kategorií.³⁸ Ačkoliv nejde o aktivity podporované základními školami, jeho význam tkví právě ve skutečnosti, že existují snahy oslovit děti a mládež i mimo vzdělávací zařízení.

Jmenovaný program ve své současné podobě navazuje na akční program Mládež realizovaný v letech 2000-2006, jehož cílem bylo „... posílení myšlenky solidarity, podpora iniciativnosti, podnikavosti a tvořivosti mladých lidí a posílení spolupráce v oblasti mládeže.“³⁹ Počet účastníků na tomto programu činil téměř 852 000. Dle závěrečné zprávy obohatil pracovníky s mládeží i samotné mladé lidi, kteří upevnili své občanské vědomí, a přispěl tak k posílení neformálního vzdělávání.⁴⁰

Mládež v akci (probíhající v letech 2007-2013) nadále pokračuje v původních záměrech, tedy ve výměně mládeže, v dobrovolných službách a v aktivitách podporujících kvalifikaci pracovníků s mládeží. Navíc se zde objevuje možnost spolupráce se zeměmi mimo Evropskou Unii (např. Lichtenštejnska, Norska či Islandu).⁴¹ Na toto období je programu vyčleněna částka 885 milionů EUR, která má pokrýt výdaje spojené s cílem zvýšit porozumění mladých lidí, podpořit kompetenci neziskových organizací či zlepšit sociální soudržnost EU.⁴²

2.2.3 eTwinning

Velice zajímavým iniciativou fungující prostřednictvím informační a komunikační technologie je aktivita eTwinning⁴³, která poskytuje školám doporučení a nástroje usnadňující partnerství či zahajování projektů spolupráce. Na evropské úrovni ji zastupuje Centrální podpůrné středisko (CSS), na národní úrovni podpůrná střediska

---

37 Mládež v akci je otevřen všem dětem bez ohledu na sociální původ nebo vzdělání.

38 <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/program-mladez-v-akci>>, 21.10.2011.

39 <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0398:FIN:CS:PDF>>, 1.11.2011.

40 <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0398:FIN:CS:PDF>>, 1.11.2011.

41 <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/program-mladez-v-akci>>, 21.10.2011.

42 <<http://www.mladezvakci.cz/informace-o-programu/o-programu-mladez-v-akci/>>, 21.10.2011.

43 Lze přeložit jako elektronické spárování.

(NSS) určená ministerstvy školství jednotlivých států, která se starají o to, aby přístupy aktivity eTwinning odpovídaly potřebám jejich škol.⁴⁴

Na rozdíl od předchozích programů nevyužívá eTwinning žádné časově omezené projekty a umožňuje spolupráci škol na dálku. Princip zapojení je jednoduchý. Škola se zaregistruje na konkrétních internetových stránkách⁴⁵ a vyhledá partnerskou školu, s níž se rozhodne spolupracovat.⁴⁶ V tomto okamžiku je třeba zohlednit řadu skutečností, kupříkladu vhodný věk dětí či jejich jazykové kompetence a nezanedbat podmínky na škole jako rozvrh, období prázdnin, svátky či přístupnost počítačové učebny. Pak už jen stačí zvolit téma předmětu partnerství.⁴⁷

Zapojit do eTwinningu se mohou mateřské, základní i střední školy.⁴⁸ V současnosti tuto možnost využívá již 32 států Evropy.⁴⁹ Virtuální setkávání může probíhat mezi učiteli, knihovníky, řediteli, žáky i celými třídami. Mezinárodní podoba spolupráce škol takto získává opravdu jedinečný rozměr. Pokud školy už v rámci některých evropských aktivit spolupracují, může být eTwinning vhodným nástrojem posílení komunikace mezi nimi. Nespornou výhodou je také možnost okamžitého zapojení do aktivity, která není vázána na termíny pro její započítání ani není omezena dalšími kritérii.⁵⁰

2.2.4 Přidružené školy UNESCO

Tento projekt vznikl již v roce 1953 s cílem rozvinout vzdělávání s ohledem na mezinárodní porozumění a spolupráci mateřských, základních, středních i vysokých škol.⁵¹ Jeho snahou je poskytovat nové učební materiály a testovat nové vyučovací metody.⁵² Školy zapojené do projektu mají prokázat schopnost vzájemných interakcí se školami s podobnými hodnotami a cíli. Děti i jejich učitelé se zúčastňují

44 Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část I. Všeobecná ustanovení. s. 31. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call11/part1_cs.pdf>, 4.4.2012.

45 Jedná se o webový portál www.etwinning.net.

46 <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=30>, 22.10.2011.

47 <<http://www.etwinning.cz/?p=2>>, 22.10.2011.

48 <<http://www.etwinning.cz/?p=2>>, 22.10.2011.

49 <<http://www.britishcouncil.org/etwinning-about-new.htm>>, 29.10.2011.

50 <<http://www.etwinning.cz/?p=2>>, 29.10.2011.

51 <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/unesco/ceska_komise_pro_unesco/pridruzene_skoly/pridruzene_skoly_unesco.html>, 11.11.2011.

<<http://www.unesco.org/education/ecp/publicat/brochure/english/asschpro.html>>, 11.11.2011.

52 <<http://skoly-unesco.cz/>>, 3.11.2011.

mezinárodních, národních i regionálních setkání a sdílejí přes různá média své učební materiály. Jejich spolupráce se zpravidla věnuje čtyřem tématům: systému OSN, lidským právům a demokracii, mezikulturnímu vzdělání a ochraně životního prostředí.⁵³ V rámci projektu se utvářejí nejen vztahy mezi školami, ale školy se mohou aktivně zúčastnit i celosvětových projektů (zde jmenujme např. Young People 's World Heritage Education Project, This is our Time, nebo Breaking the Silence). Do Přidružených škol UNESCO jsou zapojeny i některé školy z České republiky (mateřské, základní i střední) - celkem 44 institucí - a zájemců stále přibývá. Informace o spolupráci poskytuje Sekretariát České komise pro UNESCO.⁵⁴ Snahou organizace není získat co nejvíce členů, ale dát příležitost těm aktivním, kteří mohou inspirovat další školy. Členství v síti je omezeno na tři roky, jeho trvání však lze po zažádání prodloužit. V případě, že škola o spolupráci již zájem nemá, členství je po naplánované době automaticky ukončeno.⁵⁵

Z významných programů a aktivit na poli podpory kooperace evropských škol vyplývá, že činnost Evropské Unie v této oblasti je opravdu nepřehlédnutelná a že se Unie pokouší realizovat myšlenku francouzského politika a iniciátora ideje Evropského společenství Jeana Monneta „*We are not making a coalition of states, but are uniting people.*“⁵⁶ Význam propojení a spolupráce ve vzdělávání se přirozeně dostává do oblasti zájmu i Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu. Má-li tedy některá škola o navázání kontaktu za hranicemi zájem, podporu minimálně u těchto organizací najde.

2.2.5 Tandem

Tandem je koordinačním centrem česko-německých výměn mládeže, jehož pomoci mohou základní školy využít pro zprostředkování spolupráce s německými školami. Jeho záměrem je podpořit sousedské vztahy, mobilitu a setkávání mladých lidí z České republiky a Německa, dále vzdělávání a pořádání seminářů či finanční

---

53 <<http://www.unesco.org/education/ecp/publicat/brochure/english/asschpro.html>>, 11.11.2011.

54 <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/unesco/ceska_komise_pro_unesco/pridruzene_skoly/pridruzene_skoly_unesco.html>, 3.11.2011.

Adresa Sekretariátu České komise pro UNESCO je Rytířská 31, 110 00 Praha 1.

55 <<http://skoly-unesco.cz/>>, 3.11.2011.

56 „*Netvoříme koalici států, nýbrž sjednocujeme lidstvo.*“ (přeložila K. Divišová)

<<http://www.historiasiglo20.org/europe/monnet.htm>>, 3.11.2011.

poradenství.⁵⁷ Finanční poradenství je míněno v tom smyslu, že Tandem sám nerozděluje prostředky pro spolupráci škol, zájemcům ale poradí, kde je vhodné o grant či o jinou finanční podporu požádat.⁵⁸

Koordinální centra lze najít v Plzni a v německém Regensburgu. Tandem je organizační součástí Západočeské univerzity v Plzni a metodicky ho vede Sekce mezinárodních vztahů a evropských záležitostí MŠMT.⁵⁹ Prostřednictvím kontaktní databáze⁶⁰ nabízí centrum Tandem potencionálním zájemcům pomoc při hledání německých partnerských institucí.

Projekt, který Tandem uvedl začátkem roku 2012 pod názvem Němčina nekouše, se jeví jako vhodný pro základní školy (nejen v Sokolově a okolí), v nichž je popularita německého jazyka na ústupu. Cílem projektu je totiž zvýšit zájem o výuku němčiny na českých základních školách, a to u ředitelů škol na jedné straně a u žáků 5.-7. tříd na straně druhé. Metodou, která má ke stanovenému cíli pomoci, jsou tzv. jazykové animace, jež mají pomoci překonat ostych z komunikace cizím jazykem. Jazykové animace jsou realizovány přímo ve třídách žáků, jsou bezplatné a jsou nabízeny od dubna 2012.⁶¹

2.3 PARTNERSTVÍ ŠKOL

Myšlenka partnerství jako forma komunikace je už několik desítek let realizována i mezi neškolskými subjekty, např. mezi městy, institucemi a organizacemi.

V oblasti mezinárodní spolupráce škol existují vedle možnosti využití jednotlivých projektů také dlouhodobá partnerství, díky nimž dochází k pravidelným kontaktům a případným vzájemným návštěvám. Partnerství může mít formální podobu písemné smlouvy, nebo může být sjednáno neformálně jen ústní dohodou.

Celkem 5 sokolovských základních škol má v zahraničí svou partnerskou školu, se

57 <<http://www.tandem.adam.cz/sekce/o-tandemu>>, 2.12.2011.

58 <<http://www.tandem.adam.cz/sekce/skoly-a-predskolni-zarizeni/skoly/finance>>, 2.12.2011.

59 <<http://www.tandem.adam.cz/sekce/o-tandemu>>, 2.12.2011.

60 Databáze je dostupná z <http://tandem-info.net/partner/>.

61 <<http://www.tandem.adam.cz/sekce/skoly-a-predskolni-zarizeni/skoly/finance>>, 2.12.2011.

kterými udržují víceleté styky. Zpravidla začátkem školního roku zástupci škol společně domlouvají plán, který v následujícím roce chtějí uskutečnit. Jedná se o vzájemná setkání, během nichž se děti zapojí do činnosti na dané téma. Výjimkou nejsou ani několikadenní pobyty a výlety. Mezi školami se postupem času vytvářejí ze spolupráce přátelské vztahy důležité pro snazší dlouhodobou kooperaci.

Na rozdíl od partnerství, která se uzavírají jen na dobu určitou v rámci realizace konkrétního projektu (prostřednictvím programů typu Comenius nebo eTwinning), není tato podoba spolupráce časově omezena a záleží pouze na iniciativě vedení škol a jejich pedagogů, jak dalece a po jakou dobu budou svá partnerství rozvíjet. Plány spolupracujících škol jsou financovány z vlastních prostředků nebo z případných grantů (ze strany města, EU atp.).

3. VÝZNAM MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ŠKOL

Vzdělání je v dnešním globalizovaném světě důležitou složkou pro rozvoj národů a odráží jejich kulturu.⁶² Toto však není jediný důvod, proč je sféra vzdělání obsažena v předkládané diplomové práci. Doba prvního organizovaného získávání znalostí, nabývání zkušeností a školní docházky v základních školách je totiž také neodmyslitelně spjata s rozvojem plnohodnotné mezilidské komunikace.

Ve širším smyslu je možno tvrdit, že komunikace je veškerá interakce s okolím.⁶³ Obohatíme-li obecně pojatou mezilidskou komunikaci o mezinárodní kontext, dojde bezpochyby k interkulturní komunikaci. Interkulturní komunikace má dvě oblasti. První z nich je oblast jazyková, druhou jsou konvence - komunikační etiketa, která jazykovou oblast doprovází.⁶⁴

Abychom však nebyli příliš obecní, zaměříme se na dva druhy komunikace, které jsou součástí školního prostředí. Jsou jimi komunikace sociální a komunikace pedagogická.

Ve škole dochází k významnému působení mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Každý z nich zaujímá jistou sociální roli a učí se komunikaci a spolupráci v nových vztazích. Dochází ke společné činnosti, předávání a přijímání určitých významů při sociální komunikaci. Nutno podotknout, že sociální styk aktérů je v různém kulturním a sociálním prostředí odlišný. V sociální komunikaci nedochází jen k pouhé výměně dat, nýbrž je doprovázena emocemi či vyjadřováním postojů k jiným i k sobě samému. Sociální komunikace má tři funkce, a to informačně komunikativní, afektivně komunikativní a regulačně komunikativní.⁶⁵

O něco užší podobu komunikace, typickou pro vzdělávací proces, představuje komunikace pedagogická. Jedná se o určitý typ sociální komunikace, při níž je brán

62 BAAR, Vladimír a HOUDKOVÁ, Zuzana. *Výchova k myšlení v globálních a evropských souvislostech*, Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2010. s. 39, 40.

63 Souvislost lze najít už v latinské podobě slova *communicare*, která znamená *communem reddere*, v překladu *učinit společným*. MAREŠ, Jiří a KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. s. 15.

64 PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 42.

65 MAREŠ, Jiří a KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. s. 10, 21

zřetel na výchovně-vzdělávací působení ve školách (ale i mimoškolních zařízeních). Pedagogická komunikace má ve svém širším pojetí podobu vzájemné výměny informací potřebných k dosažení výchovně vzdělávacích cílů a zahrnuje složku obsahovou, procesuální i vztahovou. Dle J. Mareše a J. Křivohlavého patří mezi funkce pedagogické komunikace mimo jiné zprostředkování vzájemného působení účastníků (s ohledem na informace, zkušenosti atp.), osobních i neosobních vztahů, formování osobnosti dětí, ale i společnou činnost účastníků.⁶⁶

Sociální a pedagogická komunikace se většinou neomezuje pouze na prostředí jedné školy, ale má širší dosah, který může vyústit i v oba typy komunikace na mezinárodní úrovni. Důvodů, proč školy navazují kontakty za hranicemi svého státu, může být mnoho - od těch vysloveně materiálních a prestižních (snaha získat grant, dotace či jiné příspěvky nebo svou školu zviditelnit) až po ty mravně-ideologické, o kterých pojednává tato kapitola.

Úvahy o významu mezinárodní spolupráce zahrnuje široké spektrum dílčích oblastí, které je možno analyzovat. V předložené diplomové práci je téma pojato ze dvou hledisek. Prvním je přínos spolupráce pro žáky a pro pedagogické pracovníky, druhým důležitost znalosti cizích jazyků.

Jaké mohou být tedy důvody vyhledávání partnerů z jiných států (národů) s ohledem na žáka? Následující krátký přehled uvádí pozitivní dopady, které může mezinárodní spolupráce na dítě školou povinné mít:

- spolupráce může zvýšit jeho povědomí o světě kolem něj;
- může pomoci dítěti navázat nová přátelství;
- umožňuje zapojit dítě do neobvyklých aktivit;
- díky mezinárodní spolupráci mohou děti předávat vlastní zkušenosti svým zahraničním partnerům;
- mládeži je přiblíženo kulturní zázemí mnohdy odlišné od jejich vlastního;
- mezinárodní spolupráce podporuje toleranci a respekt k jiným národům;
- žáci zlepšují své jazykové dovednosti aj.

---

66 MAREŠ, Jiří a KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. s. 24, 25.

Komunikace lidí je podmíněna jak situačně, tak sociokulturně. Kromě toho je řízena specifickými pravidly (volba tématu, styl promluvy), která si lidé osvojují pouze prostřednictvím socializace.⁶⁷ Fundamentální roli v procesu socializace hrají pro děti rodiče, přátelé a škola. Děti mnohdy považují učitele za svůj vzor, přebírají jejich postoje, a proto lze období školní docházky považovat za významného činitele ve vývoji etnických postojů jedince.⁶⁸

Poněvadž se mnohé mezinárodní projekty pro spolupráci škol nezaměřují jen na komunikaci dětí, ale i na kontakt pedagogů, je třeba věnovat pozornost i přínosům, které jim spolupráce nabízí. Následující výčet se snaží poukázat alespoň na některé z nich:

- pedagogové mají příležitost seznámit se se vzdělávacími systémy v cizině;
- mohou konfrontovat své učební a výchovné metody s učitelskými a výchovnými metodami zahraničních kolegů;
- podněty a inspirace mohou proměnit strnulou atmosféru vyučování;
- učitelům získají možnost uvědomit si případné nedostatky ve vlastní práci;
- svou zkušeností se zahraničními přáteli mohou jít příkladem svým žákům.

Pokusíme-li se propojit oblast sociální a pedagogické komunikace spolu se zmíněnými dopady mezinárodní spolupráce ve škole, zjistíme, že obojí jistým způsobem reflektuje tzv. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který formuluje klíčové cíle základního vzdělání v ČR:

1. *„umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení,*
2. *podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů,*
3. *vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,*
4. *rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,*
5. *připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti,*

---

67 NOVÝ, Ivan a SCHROLL-MACHL, Sylvia. *Spolupráce přes hranice kultur*. Praha: Management Press, 2005. s. 88.

68 NOVÝ, Ivan a SCHROLL-MACHL, Sylvia. *Spolupráce přes hranice kultur*. Praha: Management Press, 2005. s. 171.

6. *vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě,*
7. *učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný,*
8. *vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi,*
9. *pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.*⁶⁹

Z citovaných cílů, kterých mají vzdělávací instituce dosahovat, lze minimálně čtyři (3, 4, 8, 9) podpořit mezinárodní komunikací. Povaha dnešního vyučování s většími či menšími odchylkami odráží model, který se přibližuje idejím moderní západní Evropy. Přesto není těžké najít školy, v nichž panuje převaha pasivního předávání informací s občasným doplněním interaktivní výukou nebo zábavnou aktivitou. Bylo by kontroverzní pouštět se do kritiky systému, který v obměnách úspěšně přetrvává už několik desetiletí. Je však jisté nezbytné přizpůsobit vzdělání době, se kterou se mění i potřeby dětí, a připravit je na život v globalizovaném světě. S dobou se mění psychické nároky dětí - podněty či perspektivy – a s nimi i vývojové potřeby typu správně orientované motivace nebo rozvoj jejich schopností. Změny se však týkají i nových metod vyučování, technologických prostředků a požadavků, které okolní svět na jedince vznáší.

Jak již bylo uvedeno, je v předložené práci oblast mezinárodní spolupráce nahlížena především se zřetelem na její hodnotu (poznávání kultur atp.) a na znalost cizího jazyka, s nímž je kultura úzce spjata. V době, kdy je objevuje možnost prolínání kultur, je o to více ovládní cizích jazyků požadováno.

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělání. Jazykové vyučování

---

69 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma>>, 3.10.2011.

vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, jež mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání. Obsah oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a další cizí jazyk.⁷⁰

Cizí jazyk a další cizí jazyk přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa. Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice.⁷¹

V souvislosti s již řečeným se dá usoudit, že problémy nastávají, jakmile účastníci neovládají stejný jazyk, nebo pokud se jejich komunikační etikety liší nebo si dokonce odporují.

Je nutno podotknout, že prostřednictvím mezinárodní spolupráce dochází k rozvoji znalosti cizího jazyka, ale zároveň je jeho ovládnutí (alespoň částečné) předpokladem pro úspěšnou realizaci této kooperace. Jedno je tedy podmiňováno druhým. Sokolovské školy nejčastěji spolupracují se školami v Německu a jejich snahou bývá, aby žáci se svými německými partnery komunikovali německy. Často se stává, že Češi upřednostní angličtinu (úroveň jejich angličtiny je totiž relativně srovnatelná s úrovní znalostí jejich německých kamarádů, protože mnoho českých dětí se ve škole učí angličtině jako prvnímu cizímu jazyku). Důležité však je, aby měly možnost komunikovat v jazyce vhodném pro obě strany. Tato skutečnost se týká i pedagogů.

Při dotázání Z. Šteklové, zda se během své praxe v rámci mezinárodní spolupráce setkala s nějakými negativními zkušenostmi, sdělila, že spíše než s negativní

---

70 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma>>, 3.10.2011.

71 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Dostupný WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma>>, 3.10.2011.

zkušeností se setkala s nevýhodnými podmínkami, které vznikly v důsledku toho, že pedagogové z italské školy neovládali v dostatečné míře anglický jazyk, v němž měla společná komunikace probíhat.⁷² Tento názor podpořila ze své zkušenosti i M. Hubená.⁷³ Také ostatní dotázaní pedagogičtí pracovníci neměli žádné závažné záporné zkušenosti.

---

⁷² Rozhovor se Zuzanou Šteklovou dne 17.11.2012. Dostupný na přiloženém CD - nahrávka č. 1.

⁷³ Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012. Dostupný na přiloženém CD - nahrávka č. 5.

4. ZÁKLADNÍ ŠKOLY V SOKOLOVĚ A OKOLÍ

Za chod obecného vzdělávání v ČR je zodpovědný institucionalizovaný školský systém.⁷⁴ ZŠ přináší povinný základ pro celoživotní učení. Dochází k prvnímu seznámení se sociálními vztahy a získání základních návyků pro školní i mimoškolní práci, a je tedy velice důležité, jaké zázemí škola pro toto seznámení poskytne, jak pomůže v rozvoji jedince a jak jej připraví na spolupráci s jinými lidmi.⁷⁵ S ohledem na obecné definice spolupráce citované ve druhé kapitole a na význam mezinárodní kooperace, kterému se věnovala kapitola čtvrtá, vyvstává otázka, jak nejlépe dítěti ve škole požadované cíle zajistit. Dříve než bude pozornost věnována spolupráci škol se zahraničím, zaměříme se na podobu školství a nástin jeho historie v ČR a Sokolově.

V České republice tvoří základní vzdělání dva stupně, které s sebou nesou specifické cíle, metody i problémy. První stupeň ZŠ je zvláštní tím, že je zde volné prostředí dětí vystřídáno povinnostmi, časovými změnami i společností nových lidí. Především v tomto období rozvoje je třeba, aby škola dbala na individualitu jedinců, dala jim prostor k projevení názoru, pomohla jim v seberealizaci a mnoho dalšího. Mezi hlavní cíle prvního stupně patří např. vybudování motivace k učení, zajištění gramotnosti a kultivace osobnosti.⁷⁶

Vzdělání druhého stupně zajišťují buď základní školy nebo víceletá gymnázia (v některých městech případně konzervatoře). Jestliže první stupeň má klást důraz na identitu jedince, na stupni druhém je tento přístup vyžadován dvojnásob, neboť děti, se kterými učitelé přicházejí do kontaktu, procházejí ve svém vývoji obdobím puberty, která spolupráci na škole může buď podporovat, nebo naopak brzdit. Druhý stupeň si klade za cíl poskytnout žákům všeobecné vzdělání, které jim umožní získávat stále více znalostí. Škola v této fázi rozvíjí schopnosti a komunikační kompetence žáků, učí je spolupráci, respektu a toleranci.⁷⁷

---

74 BAAR, Vladimír a HOUDKOVÁ, Zuzana. *Výchova k myšlení v globálních a evropských souvislostech*, Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2010. s. 41.

75 SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Základní vzdělávání. In: *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha: 2001. s. 47.

76 Tamtéž s. 47.

77 Tamtéž s. 48.

Podoba vzdělání na základních školách prošla dlouhým vývojem a mnoha reformami. Jednou z nich byla doba Marie Terezie, za níž se školství stalo státní organizací. Zlomový byl rok 1774, během kterého byla ustavena povinná šestiletá školní docházka.⁷⁸ Změna počtu let školní docházky nastala necelých sto let po Tereziánské reformě školství, a sice v roce 1869, kdy společně s říšským školním zákonem vznikla osmiletá školní docházka na tzv. obecných školách.⁷⁹ Další, pro základní školství tentokrát menší reforma, která utvrzovala 8letou povinnou školní docházku a spíše "jen" upravovala vyučovací předměty, proběhla v roce 1922.⁸⁰ Významné změny, které negativně ovlivnily všechny typy škol, se objevily v období druhé světové války. Snahu vytvořit z českého lidu nevzdělanou masu zmařil až konec války a s ní Košický vládní program, který dal českému školství novou podobu zbavenou fašistických úprav. Základní vzdělání se stalo státním, jednotným a bezplatným.⁸¹

4.1 HISTORIE SOKOLOVSKÉHO ŠKOLSTVÍ

Nejstarší zmínka o sokolovském školství pochází z konce 15. století. V městské knize se sice hovoří o zdejším učiteli Mikuláši Lebenbergerovi, to však ještě nedokazuje, že tu škola neexistovala již několik let předtím.⁸² Dohled nad školou mívala až do tereziánského období církve, která rovněž stanovovala její učitele, a proto se školní budovy stavěly v blízkosti kostelů či arciděkanství.⁸³

Podle školního řádu, který byl v 16. století vepsán do kopiáře města, lze zjistit, že tehdejší vyučování probíhalo šest hodin denně, v nichž se děti v ranních hodinách učily Desateru přikázání, čtení i psaní a v odpoledních hodinách se věnovaly zpěvu, rovněž čtení a nakonec učení latinských slovíček. Evangelia se děti učily v latině nebo němčině.⁸⁴

---

78 DVOŘÁČEK, Jiří. *Vzdělávání v integrující se Evropě*. Praha: VŠE Praha, 2001. s. 120.

79 DVOŘÁČEK, Jiří. *Vzdělávání v integrující se Evropě*. Praha: VŠE Praha, 2001. s. 121.

80 Tamtéž s. 124.

81 Tamtéž s. 125.

82 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 91.

83 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 91.

84 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 92.

První snaha o zřízení české školy se objevuje až v 17. století, kdy získal sokolovské panství rod Šliků. Podnětem pro její založení byl zákon na ochranu českého jazyka přijatý v roce 1615. Zmínky o tom, jak tyto snahy dopadly, však nejsou dochovány.⁸⁵ Díky písemným pramenům lze ale zjistit, že již v 17. století existovala i škola v blízké vesnici Lomnice.⁸⁶

S příchodem katolických Nosticů byla vláda luteránských Šliků v Sokolově ukončena. Nastalo období rekatolizace, při níž byla věnována pozornost řádnému vedení školy. Byla vyžadována nejen důsledná výchova a vyučování ze strany učitelů, ale i píle ze strany dětí. Přesto zůstávala školní docházka až do tereziánské reformy nepovinná a závislá víceméně na sociálních či finančních možnostech rodičů.⁸⁷

Po reformách z 18. století přibýlo do školních lavic podstatně větší množství dětí, pro které však najednou nebylo v učebnách dostatek místa. Z tohoto důvodu došlo k rozšíření budovy sokolovské farní školy a nově zrekonstruovaná škola byla otevřena v listopadu 1841.⁸⁸ Tatáž farní škola se pak v 60. letech 19. století proměnila ve školu obecní a po dlouhá léta tak byla jedinou institucí zajišťující vzdělání v Sokolově.⁸⁹ V 19. století nedocházelo ke změnám ve školství jen v Sokolově, nýbrž i v sousední Svatavě, kde byla roku 1820 založena škola. Zajímavé je, že tato základní škola v té době nedisponovala žádnými prostorami, žáci byli vyučováni každý týden v domě jiné rodiny. Vlastní budovu pro potřeby vyučování získala obec až v roce 1859. O deset let později bylo nutno kvůli navýšení počtu tříd školu rozšířit. Na konci století měla již čtyři třídy. Pozadu nezůstala ani obec Dolní Rychnov, ve které byla roku 1825 budova školy také vystavěna.⁹⁰

V době, kdy se začaly budovat tzv. měšťanské školy, nebyl Sokolov (tehdy ještě Falknov⁹¹) výjimkou a v letech 1872-1873 nechal v jednom ze svých domů zřídit první měšťanskou školu. Avšak přetrvávající nedostatek školních prostor pro stále se

---

85 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 93.

86 BRUŽEŇÁK, Vladimír. *Historie Sokolovska*, Svatava: Mikroregion Sokolov, 2010. s. 44.

87 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 94.

88 Tamtéž s. 94.

89 Tamtéž s. 95.

90 BRUŽEŇÁK, Vladimír. *Historie Sokolovska*, Svatava: Mikroregion Sokolov, 2010, s. 32, 42.

91 Přejmenování města Falknov na Sokolov proběhlo až v roce 1948.

<<http://www.sokolov.cz/scripts/detail.php?pgid=62>>. 10.10.2011.

zvyšující počet žáků vedl k vybudování německé⁹² tzv. Centrální školy (1894, později nazývána 2. ZŠ), v níž se ani ne o 10 let později učilo přes 1,5 tisíce školáků divčích a chlapecké obecné a měšťanské školy.⁹³

Se vznikem Československa vyrostla ve Falknově česká státní obecná škola pro českou menšinu. Ve stopách české státní školy se vydalo zřízení veřejné smíšené⁹⁴ občanské školy s jazykem českým, která po několika peripetiích získala i svou vlastní budovu v Komenského ulici. Třetí budovou v sokolovském školství byla německá škola Na Vyhlídce.⁹⁵ Rozvíjelo se i školství v sousední obci Lomnice, jejíž německou školu složenou ze šesti tříd v roce 1936 navštěvovalo celkem 319 žáků. V září téhož roku zde byla otevřena česká menšinová jednotřídka.⁹⁶

Soužití německých škol se školami českými bylo podmíněno celkovou situací ve společnosti. Počáteční vzájemné negativní postoje vystřídaly časem tolerance a mnohdy i spolupráce, ačkoliv v době příchodu nacismu opět vrostla mezi školami nevráživost. V důsledku roku 1938 nepřišel do české školy na počátku školního roku žádný žák, a to pro ni znamenalo zánik. České rodiny ze Sokolova odešly úplně a ty, které zůstaly, posílaly své děti do německé školy. Doba fašistického tlaku znamenala pro sokolovské školství velký propad, který následkem útoku v roce 1945⁹⁷ přinesl ukončení vyučování.⁹⁸

Školní budovy využívané během okupace jako azyl uprchlíků nebo jako ošetřovny sloužily svému původnímu záměru postupně až od roku 1946.⁹⁹ Po druhé světové válce byla obzvláště těžká situace v obnově školství, zdravotnictví i kulturního života českými novoosídlenci, kterých byl nedostatek.¹⁰⁰ První vyučování se do města vrátilo ve škole v Komenského ulici. Netrvalo dlouho a s příchodem nových obyvatel se zvýšil počet žáků, což si dokonce vyžádalo druhou obecnou a měšťanskou školu (vznik v roce 1946). V tomto roce bylo v Sokolově otevřeno dokonce pět prvních tříd

92 Německé školy vznikaly v důsledku tehdejšího německého osídlení příhraničních oblastí ČR.

93 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 96, 97.

94 „Smíšenými“ školami jsou míněny chlapecké a dívčí zároveň.

95 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 97-99.

96 PROKOP, Vladimír. *I tudy kráčely dějiny*. Sokolov: Sokolovská Uhelna, 2001. s. 158.

97 17 a 18. dubna 1945 došlo k náletu na Sokolov, kde byla mimo jiné zasažena i Centrální škola.

BERANOVÁ, Romana. *Falknov- Sokolov 1908-2008*. Sokolov: Město Sokolov, 2011. s. 156.

98 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 100.

99 Tamtéž s. 101.

100 BERANOVÁ, Romana. *Falknov- Sokolov 1908-2008*. Sokolov: Město Sokolov, 2011. s.158.

reálného gymnázia.¹⁰¹ Dva roky poté se ze škol obecných staly samostatné školy národní a školy měšťanské se proměnily ve školy střední.¹⁰²

V 60. letech se spolu s charakterem škol (změna na základní devítileté školy - ZDŠ) změnily také jejich prostory. Vyučovalo se na školách v Žákovské a Rokycanově ulici a nové budově v ulici Sokolovské. K sokolovským školám se však započítávaly i školy z přilehlých obcí Dolní Rychnov a Svatava, které na stupnici číslování škol města získaly čísla 5 a 7.¹⁰³ V roce 1964 následovala škola v ulici Pionýrů (známá jako 1. ZDŠ).¹⁰⁴

V roce 1972 se rozšířil počet základních devítiletých škol v Sokolově o tzv. 3. ZDŠ nacházející se až doposud v ulici Boženy Němcové a o rok později vyrostl další areál školních budov v ulici Švabinského (dnes 6. Základní škola). Na dlouhou dobu poslední ze škol byla postavena v roce 1981 a je jí dnešní ZŠ v Křížíkové ulici, která dostala pořadové číslo 8.¹⁰⁵ Prostorovou otázku škol konce 20. stol je vhodné doplnit o fakt, že 90. léta byla ve znamení přechodu základních škol z osmiletých zpět na devítileté (1995/1996).¹⁰⁶ V současné době poslední státní školou postavenou ve městě Sokolov je základní škola v Běžecké ulici, která sokolovské školství rozšířila až v roce 1999. Do té doby byla součástí 3. ZŠ a získala číslo 5 sokolovského číslování. 1. září roku 1999 byla otevřena i první soukromá ZŠ v Mánesově ulici.¹⁰⁷ Abychom však neopomněli školy susedících obcí, jež tato diplomová práce také zahrnuje, je třeba uvést rok 1954, který znamenal změnu pro děti z obce Březové a jejího okolí. Až do roku 1954 navštěvovaly všechny březovské děti školu v Dolním Rychnově. S tímto rokem dostali žáci prvních a druhých tříd provizorní učebny na internátu v Březové. Místní osmiletá škola zde vznikla až v roce 1958 a její budova slouží dosud.¹⁰⁸

---

101 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 101.

102 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 103.

103 Zbylé školy na stupnici číslování základních škol v Sokolově získaly čísla 1,2,3,4,6,8. PROKOP, V. *Z dějin města a jeho škol*. Město Sokolov, Sokolov: 1994. s. 105,106.

104 BERANOVÁ, Romana. *Falknov- Sokolov 1908-2008*. Sokolov: Město Sokolov, 2011. s. 238.

105 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 106.

106 BERANOVÁ, Romana. *Falknov- Sokolov 1908-2008*. Sokolov: Město Sokolov, 2011. s. 330.

107 BERANOVÁ, Romana. *Falknov- Sokolov 1908-2008*. Sokolov: Město Sokolov, 2011. s. 262.

108 PROKOP, Vladimír. *I tudy kráčely dějiny*. Sokolov: Sokolovská Uhelná, 2001. s. 65.

4.2 ŠKOLY DNES

V současné době se v Sokolově nachází osm státních základních škol a jedna soukromá základní škola. Jsou jimi 1. ZŠ Sokolov, Pionýrů 1614, 2. ZŠ Sokolov, Rokycanova 258, 3. ZŠ Sokolov, Boženy Němcové 1784, 4. ZŠ Sokolov, Sokolovská 1507, 5. ZŠ Sokolov, Běžecká 2055, 6. ZŠ Sokolov, Švabinského 1702, 8. ZŠ Sokolov, Křížíkova 191, a soukromé Gymnázium, základní škola a mateřská škola Mánesova.¹⁰⁹ Některé ze zmiňovaných škol přinášejí pro své děti určitou specializaci. 1. ZŠ nabízí zvýšenou pozornost výuce počítačové techniky a sportu, 2. ZŠ se stala školou s rozšířenou výukou jazyků. 3. ZŠ láká žáky svou zaměřeností na sport. Žáci ze 6. ZŠ mají zase možnost navštěvovat matematické třídy.¹¹⁰

Zbylé školy z okolí Sokolova, které jsou také centrem pozornosti této práce, nejsou nijak profilované. Základními školami z okolí jsou ZŠ Březová, Komenského 232, ZŠ v ulici Školní 236 v Lomnici a ZŠ v ulici Mládežnické 395 ve Svatavě. Jak již bylo řečeno v úvodu práce, byly tyto tři školy vybrány pro významný podíl na historickém vývoji školství v Sokolově.

Nejnovější změnou, která se v oblasti sokolovského školství udála, je sloučení tří školních pracovišť (od ledna 2012), a sice Základní školy Sokolov, Boženy Němcové 1784, Základní školy Sokolov, Sokolovská 1507, a Základní školy Sokolov, Běžecká 2055, v jednu příspěvkovou organizaci, jejíž nástupnickou organizaci tvoří ZŠ v ulici Běžecká.¹¹¹

Na tomto místě je vhodné podotknout, že ve městě Sokolov zajišťuje povinnou školní docházku také osmileté gymnázium. Ačkoliv by sokolovské gymnázium mohlo být v diplomové práci z hlediska mezinárodní spolupráce také zařazeno, nebylo zahrnuto cíleně ze dvou důvodů. Spolupráci této instituce je věnována pozornost již v autorčině bakalářské práci¹¹² a kromě toho by autorka nerada mísila dva odlišné vzdělávací subjekty.

---

109 Škola s číslem 7 (dříve škola ve Svatavě) již neexistuje.

110 PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 107.

111 <http://www.zs-sokolov.cz/aktuality/aktualita_2012.htm>, 9.3.2012.

112 DIVIŠOVÁ, Kateřina. *Grenzüberschreitende Zusammenarbeit am Beispiel Sokolov*. Plzeň, 2011. Bakalářská práce. Západočeská univerzita. Fakulta filozofická.

5. SPOLUPRÁCE SE ZAHRANIČNÍMI ŠKOLAMI

Není jistě ničím překvapivým, že školství v příhraničních oblastech nabývá jiné podoby než školství, které je "vnitrozemské". Bariéry, se kterými se musely školy během své minulosti potýkat, vytvářely mnohdy stěží řešitelné situace a v horším případě i dočasný zánik instituce.¹¹³ Příhraniční oblasti často trpí nevýhodami periferie, což ovlivňuje celkové životní podmínky tamních obyvatel. Ti se pokoušejí udržet kontakt s lidmi za hranicemi, neboť jejich kraje mívají s pohraničními oblastmi u sousedů podobnou minulost a kulturu. Této skutečnosti mohou právě školy z příhraničních pásem využít pro svou mezinárodní spolupráci.

Kooperaci škol se zahraničím nelze samozřejmě omezit jen na spolupráci přeshraniční. Předchozí odstavec měl pouze upozornit na to, že sokolovské školy nacházející se v příhraničí mají možnost využívat výhod, které jim jejich poloha nabízí. Zda tomu tak je či není, je uvedeno v následujících podkapitolách popisujících úroveň mezinárodní spolupráce na jednotlivých školách.

5.1 Základní škola Sokolov, Rokycanova 258

Škola, které zde bude věnována pozornost jako první, je Základní škola Sokolov, Rokycanova 258. V číslování sokolovských škol získala číslo 2 a na základě její historie je nazývána jako "Centrální". Snaha autorky zaměřit se nejdříve na tuto instituci plyne z faktu, že se škola již několik let orientuje na výuku cizích jazyků, které jsou nedílnou součástí mezinárodní spolupráce, jak bylo uvedeno ve třetí kapitole.

Již kapitola 4.1 Historie sokolovského školství pojednává o tom, že 2. ZŠ doprovází dlouhá historie. V roce 1994 oslavila svých jubilejních 100 let.¹¹⁴ Z původně německé školy poznamenané mnoha událostmi byla vybudována jediná škola s rozšířenou

---

113 Více bylo sděleno v kapitole 4. 1.

114 <http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=2> 19.3.2012.

výukou jazyků (RVJ) v okrese Sokolov. Výuka cizích jazyků je její prioritou již 37 let.¹¹⁵

Cizí jazyky na této škole však byly zahrnuty do učebních plánů již dříve. V době vlády komunistického režimu v Čechách škola vyučovala své žáky povinnému předmětu ruský jazyk. Vedle ní se však v 50. letech vyskytla možnost učit se nepovinně i jiným cizím jazykům, jakými byla angličtina, němčina či francouzština.¹¹⁶ Zcela jistě zajímavou skutečností je, že již v té době se rozvíjely družební styky a korespondence se školami v německém Klingenthalu a Saalfeldu. Nová koncepce, při níž se žáci od třetích tříd intenzivně učili cizímu jazyku, byla realizována v roce 1974/75. Původně povinnou ruštinu pro žáky třetích tříd vystřídala po roce 1989 povinná němčina a od páté třídy dětem přibyla do osnov angličtina. Dochované prameny hovoří dokonce o tom, že specializaci školy už tehdy doplňovaly mnohé výměnné pobyty, letní tábory a dopisování dětí se žáky zahraničních škol.¹¹⁷

V současné době se cizímu jazyku - konkrétně angličtině - věnují děti již od prvního ročníku. Ve třetím ročníku ve třídách s rozšířenou výukou jazyků na své znalosti navazují. Do třetích tříd s RVJ jsou děti vybírány ze tříd druhých na základě tzv. výběrového řízení. Řízení se může zúčastnit i žák druhé třídy jiné školy.¹¹⁸ V šesté třídě přibývá do rozvrhu dětí druhý cizí jazyk. Ty, které mají zájem, mohou rovněž navštěvovat zájmový kroužek německého, anglického či španělského jazyka.

Shrneme-li přístup k jednomu z důležitých fenoménů současného školství, tedy k výuce cizích jazyků, utváří tato škola pro své žáky vcelku solidní základnu. Dá se tedy očekávat, že vzhledem ke svému zaměření bude škola aktivní i ve sféře mezinárodních vztahů a spolupráce s jinými školami.

Základní škola navazuje kontakty již od roku 1998 prostřednictvím projektu Comenius, v němž započala spolupráci v rámci prvního projektu, ve kterém zdejší děti společně se Španěly a Němci pracovaly na tématu Personal and regional

---

115 Výroční zpráva za rok 2009/2010 ZŠ Sokolov, Rokycanova 258. Dostupné z WWW: <http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=40> 9.11.2011.

116 PROKOP, V. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 125.

117 PROKOP, V. *Z dějin města a jeho škol*. Sokolov: Město Sokolov, 1994. s. 126.

118 Škola nabízí dvě třetí třídy s RVJ a jednu třetí třídu bez RVJ pro děti, které neprošly výběrovým řízením do tříd s RVJ.

identity. Děti z každé školy se např. pochlubily zvyky a obyčeji a vytvořily herbář. O dva roky později se škola zúčastnila projektu Building bridges ještě spolu se školami z dalších 6 států.¹¹⁹ V následujících letech přišla spolupráce se školami z německého Kolína nad Rýnem, francouzského Vichy, španělské Lleidy a italské Neapole nad společným tématem Voda. Pedagogové jednotlivých škol se v rámci tohoto projektu sešli na několika společných koordinačních schůzkách.¹²⁰ Aktivit programu byly zacíleny na děti druhého stupně, tedy od 6. do 9. třídy. V současné době je škola opět zapojena do společného multilaterálního projektu s názvem Zdravé tělo a zdravá mysl. Kolegy ze zahraničí mu i tentokrát dělají škola z Kolína nad Rýnem, Vichy a Neapole. K nim se ještě přidali partneři z anglické školy v Gloucesteru. Náplní aktivit je například tvorba kalendáře (každá škola vypracuje 3 měsíce roku), děti vytvořily tzv. myšlenkovou mapu (viz příloha č. 1), zvolily společné logo projektu, připravily stolní hry, které mohou sloužit jako výukový materiál, a nyní natáčejí DVD. Vše zpracovávaly děti z prvního stupně na téma zdraví. Kromě zmíněných aktivit se pedagogové snaží podporovat dopisování žáků mezi sebou, a to nikoliv prostřednictvím informačních technologií, nýbrž ručně psanými dopisy.¹²¹ Spektrum činností pro žáky je tak očividně velice široké a zaměřuje se i na žáky 1. stupně.

Projekty, které se škola rozhodne realizovat pod záštitou programu Comenius, podléhají schválení Národní agentury, od které získává pro projekt grant a se kterou zároveň uzavírá smlouvu o partnerství škol. Návrh projektu může podat i jediná osoba a zahraniční školy se k projektu přidruží. Na 2. ZŠ takto např. vypracovala projekt učitelka Z. Šteklová. Partnera pro spolupráci škola vyhledala pomocí databáze, která poskytuje seznam evropských potenciálních partnerů.¹²²

Mezinárodní spolupráce tzv. "Centrálky" se však neomezuje pouze na program Comenius. Škola v roce 2005 navázala kontakty se školou v Saalfeldu,¹²³ s níž pro děti organizují sportovní akce. Setkání se Saalfeldskými se týká prvního stupně. Druhý stupeň však nezůstává opomíjen, neboť pro starší žáky od 6. třídy jsou zde

---

119 Rozhovor s Zuzanou Šteklovou 17.11.2011. Dostupný na přiloženém CD - nahrávka č. 1.

120 Výroční zpráva za rok 2009/2010 ZŠ Sokolov, Rokycanova 258. Dostupné z WWW:

<http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=40>, 9.11.2011.

121 Rozhovor s Zuzanou Šteklovou. 17.11.2011.

122 Rozhovor s Zuzanou Šteklovou. 17.11.2011.

123 Saalfeld je jedním ze dvou partnerských měst Sokolova. Druhým partnerským městem je Schwandorf.

pořádány výměnné pobyty s městem Shlehdorf (zpravidla na 4 až 5 dní). Závěry školního roku 2008 a 2010 byly např. ve znamení vzájemných týdenních návštěv žáků zpestřených doprovodnými akcemi, při nichž byli žáci ubytováni v hostitelských rodinách.¹²⁴ Co se týče praktického využití cizích jazyků, komunikace dětí nižšího stupně se zahraničními vrstevníky probíhá v angličtině, starší žáci užívají pro dorozumění již jazyk německý.¹²⁵

V průběhu získávání materiálů se autorka zúčastnila jedné z návštěv zahraničních pedagogů na této sokolovské základní škole. Dne 18. 10. 2011 nahlédla do vyučovací hodiny třídy 5. C, jejíž průběh ovlivnily prezentace učitelů z Anglie a Francie, kteří českým žákům představili svou školu. Tato návštěva byla směřována k tématu sport, proto byla i prezentace orientována na sportovní vyžití a vybavení základních škol jejich země. Děti měly během této hodiny možnost dozvědět se například, že jejich vrstevníci z Francie se učí vodním sportům, mají příležitost hrát basketbal s profesionálními hráči nebo navštěvují stáje s koňmi. Na informace tohoto typu většina dětí reagovala se zaujetím a úžasem a šepotem srovnávala dění na své škole. Z prezentace Lewise Cooka, pedagoga anglické školy, děti nejvíce upoutala zpráva, že tamní žáci mají na sport předepsaný cvičební úbor a místo nám známých tělocvičen cvičí v hale, ve které při sportu nenosí obuv. Žáky tak (možná zcela přirozeně) zaujaly ty skutečnosti, které se výrazně liší od jejich zkušeností ze školy.

Na základě pozorování průběhu prezentací získala autorka dojem, že děti se o aktivity zahraničních škol opravdu zajímaly (i když je možno připustit, že jejich zájem by mohl pramenit ze skutečnosti, že oblast sportu patří u dětí k těm nejoblíbenějším). Překvapivým zjištěním rovněž bylo, že děti zpravidla anglickému přednesu pedagogů rozuměly. V následné diskuzi autorky s těmito dětmi se podařilo zjistit, že by se tímto způsobem rády dozvěděly více i o jiných tématech a o školách jiných zemí. Jmenovány byly např. Rusko, USA či africké země. Mnohé z dotázaných dětí udržují kontakty s lidmi ze zahraničí, ať se jedná o příbuzenstvo či kamarády. Celková aktivita těchto jedenáctiletých dětí předčila autorčina očekávání.

---

124 Výroční zpráva za rok 2007/2008 ZŠ Sokolov, Rokycanova 258. Dostupné z WWW:

<http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=40> , 9.11.2011

Výroční zpráva za rok 2009/2010 ZŠ Sokolov, Rokycanova 258. Dostupné z WWW: <http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=40> , 9.11.2011.

125 Rozhovor s Žanetou Vajdíkovou 17.11.2011. Dostupný na přiloženém CD - nahrávka č. 1.

5.2 Základní škola Sokolov, Švabinského 1702

Základní škola ve Švabinského ulici je školou, která kromě běžných tříd na prvním stupni provozuje třídy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a na druhém stupni nabízí třídy se zaměřením na přírodovědné předměty a matematiku. Ve školním roce 2010/2011 byla na této škole zavedena povinná výuka cizího jazyka od třetího ročníku, v němž si žáci mohou vybrat mezi německým a anglickým jazykem. Od šesté třídy probíhá výuka volitelného cizího jazyka, a sice angličtiny, němčiny nebo ruštiny.¹²⁶ Ačkoliv se tedy nejedná o základní školu s rozšířenou výukou jazyků, není nabídka těchto předmětů zanedbána.

Základní škola našla svou partnerskou školu v Emil-Fischer-Volksschule v německém Dörfles-Esbachu, s níž se rozhodla spolupracovat poté, co v této německé škole začal vyučovat německý pedagog Karl-Heinz Lorenz. Tento muž byl zakladatelem a ústřední postavou navazování vztahu mezi 6. ZŠ a jeho dřívějším působištěm, školou ve Wunsiedelu, již v roce 2003. Počáteční partnerství školy Švabinského s Wunsiedelem bylo uzavřeno zakladatelskou smlouvou, zatímco pokračující spolupráce se školou v Dörfles-Esbachu probíhá již bez sepsané smlouvy.¹²⁷

Od roku 2004 se pravidelně každým rokem opakují společné projekty. Učitelé obou škol se naštěvují a připravují setkání dětí.¹²⁸ Jak popisuje zástupkyně ředitele B. Havelková, příprava projektu začíná alespoň o rok dřív, aby se děti v říjnu již mohly začít stýkat. Jakýmsi vyvrcholením celoročních snah je společný pobyt ve střediscích Pottenstein nebo Weißenstadt. Během tohoto pobytu děti dokončují své výtvary, poznávají okolí a zároveň se vzájemně učí jazykům.¹²⁹ Pobyt dětí se pořádají v Německu (v Čechách byly realizovány pouze v počátcích spolupráce), neboť, dle slov učitelky H. Plaché, u nás není možné nabídnout podmínky pro školu v přírodě srovnatelné s těmi, které nabízejí německá střediska. Školy střídavě každý

---

126 Výroční zpráva za rok 2010/2011 ZŠ Sokolov, Švabinského 1702. Dostupné z WWW: <<http://www.6zs-sokolov.cz/soubory/vyrocní-zprava.pdf>>, 26.2.2012.

127 Rozhovor s Hanou Plachou dne 27.2.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 2.

128 Rozhovor s Hanou Plachou dne 27.2.2012.

129 Materiál s informacemi napsaný cíleně pro autorku poskytla Brigitte Havelková dne 27.2.2012. Dostupné na příloženém CD - Piloti 6. ZŠ.

rok plánují tzv. velké a malé¹³⁰ projekty. Sudé roky organizují velké projekty a v liché roky se zabývají menšími.¹³¹ Do mezinárodní spolupráce jsou na škole zapojovány děti od třetí do šesté, výjimečně do sedmé třídy, a to z toho důvodu, že partnerská základní škola vyučuje pouze žáky do čtvrté třídy.¹³²

První společný projekt byl uskutečněn v květnu roku 2004 a nesl název Schöpfung - Fascinace kameny. Jeho cílem bylo vzájemné porozumění ve sjednocené Evropě. Děti si vyměňovaly informace o sobě a své kultuře, zpracovávaly získaná data, zabývaly se dějinami stvoření světa, vyměňovaly si názory, ale také např. tančily a hrály si.¹³³ V tomto projektu s partnerskými školami spolupracovala ještě základní škola z Maďarska. Poněvadž byla tato tříčlenná kooperace časově i finančně náročná, pokračovaly školy v dalších letech v aktivitách bez Maďarů.¹³⁴

Rok 2005 patřil projektu s názvem Abenteuer erleben-Freunde finden, v dalším roce Die Vogelhochzeit (velký projekt se společným závěrečným vystoupením), v roce 2007 se činnost ubírala k tématu Ein Himmel über uns allen. V letech 2007-2009 dostali možnost i žáci vyššího stupně pobýt ve vzdělávacím středisku Bad Kissingen. Projekt uskutečněný v roce 2009 byl pojmenován Das Märchenland, rok 2010 byl ve znamení projektu Piloti, během něhož se děti vydaly na hrad Hohenberg a v roce 2011 strávily osm dní ve Weißenstadtu při dokončování prací v projektu Tabaluga. Zatím poslední projekt probíhající ve školním roce 2011/2012 má název Voda.¹³⁵ Tento projekt uzavře opět závěrečné vystoupení, které se odehraje 27. 4. 2012 ve Weißenstadtu, kam se sokolovské děti zároveň vydají na týdenní pobyt.¹³⁶ 30 dětí základní školy Švabinského čeká šest dní spolupráce s německými kolegy, vytváření prezentací, práce v binacionálních skupinách, workshopy, zpívání písní, výlety, to

---

130 Rozdělení na malé a velké projekty je určeno intervalem přidělení tříd Karlu-Henzovi Lorenzovi. Liché roky jmenovaný pedagog získává třetí ročník, s nímž vstupuje do menších projektů, a další rok pak s týmiž dětmi ve čtvrté třídě pokračuje ve velkých projektech. Velký projekt se od malého liší tím, že je obsáhlejší, zahrnuje více činností a na jeho konci je výstupem společné vystoupení dětí (divadelní či muzikálové)

Materiál s informacemi napsaný cíleně pro autorku poskytla Brigitte Havelková dne 27.2.2012. Dostupné na příloženém CD - Tabaluga 6. ZŠ.

131 Rozhovor s Hanou Plachou dne 27.2.2012.

132 Materiál s informacemi napsaný cíleně pro autorku poskytla Brigitte Havelková dne 27.2.2012. Dostupné na příloženém CD - Piloti 6. ZŠ.

133 Popis projektu k nahlédnutí v archivovaných materiálech na ZŠ Švabinského u zástupkyně ředitele.

134 Rozhovor s Brigitte Havelkovou dne 27.2.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 2.

135 Archivované materiály k nahlédnutí na ZŠ Švabinského u zástupkyně ředitele.

136 Rozhovor s Brigitte Havelkovou dne 2.4.2012. Nahrávka nepořizena.

vše k zastřešujícímu tématu vody.¹³⁷

Autorce byla ze strany B. Havelkové nabídnuta možnost podniknout s nimi cestu do Weißenstadtu. Autorka nabídku přijala a zavítala s dětmi a jejich pedagogy do školního střediska v klidné části městečka. Na společný pobyt vyjelo 20 dětí ze čtvrté až páté třídy a 10 dětí ze šesté a sedmé třídy. Účastníky prvního stupně ZŠ tvořily děti, které mají německý jazyk povinný a z druhého stupně vycestovaly děti, které si zvolily v šesté třídě němčinu jako jazyk volitelný. Již během odjezdu neskrývaly děti bez ohledu na věk své nadšení. Ve skutečnosti byly uneseny už z překročení hranic s Německem. Neméně spokojeným dojmem působili i doprovázející pedagogové. Po hodině cesty všichni dorazili na společnou ubytovnu, kde se setkali s německými kolegy. Školní středisko poskytuje dětem opravdu komfortní zázemí s bohatým vybavením uprostřed přírody. Nutno podotknout, že na žáky nečekala týdenní dovolená. V plánu byly celodenní aktivity a pro děti mnohdy náročná práce. Autorka se však s pocitem, který v ní zanechaly natěšené děti, odvažuje tvrdit, že na zúčastněné čeká smysluplná a rozvíjející se mezinárodní spolupráce, ze které si odvezou mnoho zážitků.

6. ZŠ tedy naplno využívá možnosti spolupracovat se svou partnerskou školou a v jiných projektech (např. EU, OECD) aktivní není. S vytížeností, kterou jí projekty přinášejí, se však není čemu divit. Před třemi lety v roce 2009 uskutečnila třída angličtinářů výměnný pobyt s dětmi v Anglii, ale pro nedostatek financí se tyto pobyty neopakovaly.¹³⁸

Autorku předkládané diplomové práce velice zaujal fakt, že se o mezinárodní vztahy na své škole zajímají nejen pedagogové a žáci, nýbrž i rodiče dětí. Ti vkládají kus svého času, aby tento druh komunikace podpořili. Osobně se zúčastňují akcí, připravují pohoštění pro děti z Německa a pomáhají při přípravách v rámci realizace projektů (např. tvořit kostýmy).¹³⁹ Řada rodičů se dokonce přijela v květnu 2011 do Weißenstadtu podívat, aby shlédli představení svých dětí Tabaluga.¹⁴⁰

---

137 Týdenní plán poskytla Brigitte Havelková . Dostupný na příloženém CD - Plán Weißenstadt.

138 Rozhovor s Hanou Plachou dne 27.2.2012.

139 Rozhovor s Hanou Plachou dne 27.2.2012.

140 Výroční zpráva za rok 2010/2011 ZŠ Sokolov, Švabinského 1702. Dostupné z WWW: <<http://www.6zs-sokolov.cz/soubory/vyrocní-zprava.pdf>>, 26.2.2012.

Prioritami pro mezinárodní spolupráci 6. ZŠ je podle Hany Plaché

- motivovat děti,
- umožnit jim, aby se dostaly za hranice,
- zlepšit znalosti německého jazyka.

Na otázku, zda má s touto formou spolupráce nějakou negativní zkušenost, odpověděla, že nikoliv. V názoru, že snahy školy nejsou zbytečné, ji utvrzují i samy děti, které po skončení projektů či pobytů podávají pedagogům zpětnou vazbu a vyjadřují se ke všemu, co prožily.

Základní škola Švabinského je skutečně aktivním a především nadšeným subjektem, který mezinárodní spolupráci věnuje mnoho času a úsilí. Důkazem je i množství archivovaného materiálu, fotografií a videí, jež pořádané akce dokumentují. Závěrem lze snad jen citovat všeříkající slova B. Havelkové, která do svých materiálů napsala: *„Ptáte se, proč do toho přistě zase půjdeme? Protože nás to baví. V běžném školním provozu učitel nezažívá každý den skupinu žáků, kteří se nemůžou dočkat výuky a pracují na plný plyn. Tady ano.“¹⁴¹*

5.3 Základní škola Sokolov, Pionýrů 1614

Základní škola v ulici Pionýrů nabízí žákům možnost rozšířené sportovní činnosti. Mezinárodní spolupráci a partnerství jako takovému doposud nebyla věnována pozornost. Důvodem, jak uvedla zástupkyně ředitele I. Kořínková, je ten fakt, že se nenašel žádný pedagog, který by projevil iniciativu navazovat kontakty v zahraničí. Záležitost mezinárodní spolupráce a její úroveň je dle jejího mínění odkázána především na zájem pedagogů. Skutečnost je pravděpodobně ovlivněna i tím, že škola není zaměřena na rozšířenou výuku cizích jazyků.¹⁴²

Děti zdejší školy však nejsou zcela o kontakt se zahraničím ochuzeny. Spolu se svými pedagogy podnikají exkurze do Německa.¹⁴³ Otázkou však je, do jaké míry

141 Materiál s informacemi napsaný cíleně pro autorku poskytla Brigitte Havelková dne 27.2.2012. Dostupné na příloženém CD - Projekty 6. ZŠ.

142 Rozhovor s Ivetou Kořínkovou dne 9.3.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 3.

143 Rozhovor s Ivetou Kořínkovou dne 9.3.2012.

mohou krátkodobé exkurze poskytnout dětem zkušenosti srovnatelné s těmi, které mohou načerpat během společného odpoledne s německými vrstevníky.

Přestože ani v minulosti nebyly zaznamenány žádné náznaky mezinárodní spolupráce, nejednalo se o pasivitu v pravém slova smyslu. Aktivita školy byla směřována k různým jednorázovým sportovním soutěžím a soustředěním. V současné době s příchodem nového tělovýchovného pedagoga, který přišel s myšlenkou navázat mezinárodní kontakt, se připravuje cesta ke změnám. Škola vstoupila do programu Comenius, jehož prostřednictvím chce získat pro své aktivity vhodného partnera. Lze tedy říci, že je ve fázi hledání. Poněvadž program Comenius stanovuje časové omezení v podobě termínů,¹⁴⁴ které je potřeba pro uskutečnění projektu dodržet, je pravděpodobné, že škola započne projekt až ve školním roce 2012/2013.

Myšlenka spolupráce zahrnuje především druhý stupeň základní školy včetně vyučujících anglického a německého jazyka. I. Kořínková stanovuje při výběru partnerské školy požadavek, aby anglický jazyk nebyl rodným jazykem spřátelené školy. Primárním cílem je naučit děti komunikaci v cizím jazyce a maximálně posílit zájem o německý jazyk. Kritérium rodného jazyka považuje autorka za relevantní, neboť v době, v níž dominuje výuka anglického jazyka, se dá předpokládat, že děti budou mít snahu dorozumívat se anglicky. V tomto ohledu by bariérou v komunikaci mohla být nestejná úroveň znalosti jazyka obou partnerů. Na 1. ZŠ jsou vyučovány dva cizí jazyky - angličtina a němčina. Jazyk si děti sice mohou ve třetího ročníku jazyk vybrat, ale většina volí angličtinu.¹⁴⁵

5.4 Základní škola Sokolov, Běžecká 2055

Základní škola, které bude věnována tato podkapitola, sestává pouze z prvního stupně, tedy z prvního až pátého ročníku. Škola našla svou partnerskou základní školu v německém Waldsassenu. Partnerství je neformálního charakteru, bez zakladatelské smlouvy. Na jeho založení se před jedenácti lety domluvilo vedení škol

¹⁴⁴ Informace o termínech je možné najít na stránkách NAEP: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=21&>, 12.3.2012.

¹⁴⁵ Rozhovor s Ivetou Kořínkovou dne 9.3.2012.

a první setkání proběhlo v prosinci 2001. Tehdejší vedení 5. ZŠ mohlo pro mezinárodní spolupráci volit mezi základní školou ve Schwandorfu a ve Waldsassenu. Výběr waldsassenské školy byl ovlivněn především vzdáleností¹⁴⁶ a s tím spojenými financemi potřebnými pro realizaci spolupráce.¹⁴⁷ Nejdříve byly navázány vztahy mezi učiteli a poté byly zahrnuty i děti obou škol.¹⁴⁸

Během trvání tohoto partnerství došlo k uskutečnění tří společných pobytů v přírodě. První byl realizován v Hohenbergu v roce 2006, další dva na Stříbrné. Děti zde měly možnost strávit se svými vrstevníky celkem pět dní, během nichž hrály hry, plnily zadané úkoly a zlepšovaly své komunikační dovednosti. Tyto týdenní pobyty se však nadále nerealizují. V současné době probíhají jednodenní návštěvy, které dříve bývaly obohaceny pobytem dětí v hostitelských rodinách. I od toho se ale upustilo.¹⁴⁹ Zajímavý projekt, který se na škole uskutečnil ve školním roce 2006/2007, se nazýval Pojdme se domluvit. Jednalo se o celoroční projekt a jeho hlavními cíli byl rozvoj mezilidských vztahů a jazykových i jiných kompetencí.¹⁵⁰

V letošním roce (2012) realizuje škola v Běžecké ulici se svou partnerskou školou společný projekt s názvem Malá čarodějnice. V průběhu školního roku jsou naplánována tři setkání, během nichž dochází ke vzájemným návštěvám dětí. První setkání proběhlo v lednu ve Waldsassenu a zúčastnili se ho žáci třetí třídy. V březnu navštívily německé děti školu v Sokolově. Zatímco při prvním lednovém setkání vyráběly masky, v rámci druhé návštěvy v březnu společně vařily čarodějny lektvar a vyráběly keramické čarodějnice. Třetí návštěva proběhne v květnu.¹⁵¹

Autorka využila příležitosti přihlížet aktivitám probíhajícím při druhém setkání dětí třetích tříd. Dne 13. 3. 2012 navštívilo 20 dětí ze školy ve Waldsassenu 5. ZŠ a s 18 českými dětmi strávily společné dopoledne. Aktivity byly zaměřeny na zábavnou formu učení na pozadí čarodějné tematiky. O kontakt se častěji pokoušely německé děti, které se i neverbálními prostředky snažily o to, aby jim čeští vrstevníci

---

146 Vzdálenost Sokolova od Waldsassenu je ca 40 km, kdežto od Schwandorfu ca 130 km.

147 Rozhovor s Hanou Hrubou dne 9.3.2012. Nahrávka nebyla pořízena pro zamítavý postoj ředitelky Hany Hrubé

148 <http://www.zs-sokolov.cz/archiv05-06/wald06_rodice/waldsssen.06.htm> 27.2.2011.

149 Rozhovor s Hanou Hrubou dne 9.3.2012.

150 <<http://www.zs-sokolov.cz/archiv06-07/partner/partner.htm>> 27.2.2011.

151 Rozhovor s Hanou Hrubou dne 9.3.2012.

porozuměli. Poněvadž se žáci 5. ZŠ povinně učí anglickému jazyku, snažili se naopak dorozumět s dětmi z Waldsassenu anglicky. Po celotřídní aktivitě byly děti rozděleny na binacionální poloviny, ze kterých jedna zůstala ve třídě a procvičovala znalost barev v češtině, němčině a angličtině, zatímco se druhá polovina odebrala do keramické dílny, v níž vyráběla čarodějnice.

Je nutno podotknout, že naprostá většina zúčastněných dětí byla aktivní a kromě občasné jazykové bariéry neměla ostych komunikovat s dětmi druhé národnosti, patrně proto, že děti se poznaly již při prvním lednovém setkání. Během činností dětí autorka mezi nimi procházela a zjišťovala reakce na společné dopoledne. Na rozdíl od dotazování dětí na 2. ZŠ se zde děti tolik na autorčiny otázky nerozpovídaly, což lze přisuzovat jejich nižšímu věku (na tzv. "Centrálce" byly děti o dva roky starší). Přesto všechny shodně označovaly mezinárodní dopoledne za zábavné, nikdo neměl připomínky k činnostem, které je vyplňovaly, dokonce jim ani nevadilo, že se občas nemohly vzájemně dorozumět (němečtí žáci měli snahu prosazovat v komunikaci němčinu, české děti navrhovaly angličtinu).

Při návštěvě školy autorku překvapilo, že pedagog, který s dětmi činnosti ve třídě prováděl, příliš neovládal němčinu. Nelze tvrdit, že by tím byla snížena hodnota aktivit nebo vznikaly závažné komplikace, nicméně z pohledu pozorovatele by byla komunikace s německými dětmi efektivnější (waldsassenští tápali mnohdy po smyslu zadaného úkolu) a celkově by organizace nepůsobila roztržitě a neuspořádaně.

I přes uvedenou autorčinu námitku je možné toto setkání, podobně jako návštěvu zahraničních pedagogů na 2. ZŠ, zhodnotit pozitivně a přínosně. Kromě akcí se svou partnerskou školou je v oblasti mezinárodních vztahů zajímavá účast 5. ZŠ na hře Člověče, nezlob se. Tato hra vznikla k stému výročí proslulé hry Člověče, nezlob se a letos již druhým rokem nabízí školám zábavnou formu mezinárodní kooperace.¹⁵² Akce se účastní vždy dvojice partnerských škol jako jeden tým, který soutěží proti zbytku hráčů. Koncem března 2012 škola tuto akci v Nabburgu navštíví již podruhé.¹⁵³

---

152 Turnaj je pořádán spolkem Goldene StraÙe, e. V. První ročník se odehrál 25.3.2010 a zúčastnilo se ho celkem 50 škol -200 dětí- z Horního Falcka a ze západních a středních Čech.
<<http://www.goldene-strasse.de/index.php?idcatside=283>>, 12.3.2012.

153 Rozhovor s Hanou Hrubou dne 9.3.2012.

Poněvadž školu tvoří jen prvních pět ročníků, výše jmenované množství aktivit pořádaných se školou ve Waldsassenu podle slov ředitelky školy H. Hrubé dostačuje. Za dobu trvání partnerství dostalo mnoho žáků možnost vycestovat a poznat tak život našich německých sousedů. Přínos však H. Hrubá shledává i na straně německých přátel, kteří zjistili, že propast mezi úrovní jejich a našich škol není hluboká. Výhody, které mezinárodní spolupráce přináší, se však netýká pouze dětí, nýbrž i učitelů. Pozitiva zaznamenává škola i v oblasti učení se cizím jazykům. I na 5. ZŠ totiž zájem o německý jazyk ustupuje. Přestože děti upřednostňují angličtinu, vedení školy nevidí důvod k ukončení spolupráce s německými partnery. Výuka cizího jazyka probíhá od třetího do pátého ročníku a mezinárodních aktivit se účastní převážně žáci čtvrtých tříd. Dovolí-li to dětem (respektive jejich rodičům) finanční stránka, je snahou školy prostřednictvím mezinárodní komunikace ukazovat dětem, že je dobré se jazyky učit, a tak překonávat bariéry mezi národy.¹⁵⁴

Vedení školy muselo v počátcích tohoto mezinárodního partnerství čelit mnoha omezením, například celnímu odbavení. Přestože v roce 2001 nebyla mezinárodní kooperace škol rozšířeným jevem jako dnes, podařilo se oběma partnerským školám navázat dlouhodobé přátelství, které doplňuje a obohacuje vztahy na pracovní úrovni.¹⁵⁵

Na otázku, zda má s touto formou spolupráce nějakou negativní zkušenost, odpověděla ředitelka H. Hrubá, že nikoliv. Podle jejího názoru dosažené výsledky za starosti s tím spojené opravdu stojí. Za společných jedenáct let se mnohé činnosti zautomatizovaly a spolupráce se stala nedílnou součástí práce školy.¹⁵⁶

5.5 Základní škola Sokolov, Křižíkova 191

Školou, která ve svých aktivitách také našla prostor pro rozvoj mezinárodní spolupráce, je základní škola v ulici Křižíkova. Škola známá pod pořadovým číslem 8 našla svého partnera před 12 lety v německém Schwandorfu, partnerském městě

¹⁵⁴ Rozhovor s Hanou Hrubou dne 9.3.2012.

¹⁵⁵ Rozhovor s Hanou Hrubou dne 9.3.2012.

¹⁵⁶ Rozhovor s Hanou Hrubou dne 9.3.2012.

Sokolova.¹⁵⁷ Přesněji řečeno, byla to sama Kreuzbergschule, která si ze tří nabízených sokolovských škol tenkrát vybrala právě 8. ZŠ. Spolupráce mezi nimi započala v roce 2001 bez zakladatelské smlouvy jako neformální partnerství. Poněvadž se jejich vztahy rozvinuly na základě partnerství měst, je jejich spolupráce i doposud z velké části zaštiťována právě jimi. Tato skutečnost ovlivňuje i podobu vzájemných setkávání pedagogů. Ti se scházejí a domlouvají plány v rámci jednání školských komisí partnerských měst.¹⁵⁸

Děti obou škol se pravidelně scházejí během jednodenních jarních sportovních dnů. Zapojeni jsou v tomto případě zpravidla žáci 2. stupně. Kritériem pro toto upřednostnění je především předpokládaná dostatečná znalost cizího jazyka, protože děti základní školy v Křížíkově ulici se učí cizímu jazyku (němčině nebo angličtině) od 3. ročníku. Kromě účasti na sportovně laděných dnech se školy vzájemně zvou na akce, které pořádají – sokolovská škola zve na svou předvánoční akademii v kině Alfa nebo na již tradiční školní jarmark, podobně Kreuzbergschule směřuje svá pozvání na své tzv. festy.¹⁵⁹

Rok 2008/2009 byl ve znamení společného týdenního projektu s názvem Společně nahoru, který se v německém Waldmünchenu uskutečnil na přelomu září a října 2008. V témže školním roce byli členové pedagogického sboru Kreuzbergschule pozváni na Vánoční akademii do Sokolova a zdejších 40 žáků se v květnu vydalo za svými partnery do Schwandorfu.¹⁶⁰ Školní rok 2009/2010 probíhal následujícím způsobem: v květnu navštívilo 35 žáků německé Kreuzbergschule sokolovské partnery, se kterými si zahráli fotbal a společně si prohlédli nedaleký hrad Loket. O necelý měsíc později jely sokolovské děti do Schwandorfu.¹⁶¹ Společně si užily atletické závody a již tradičně odehrály fotbalový zápas. Podobnou náplň návštěv mělo i jaro 2011.¹⁶² Letošní plán pro rok 2011/2012 zahrnující třídenní pobyt byl prozatím odložen, pravěpodobně na říjen dalšího školního roku.¹⁶³

157 <<http://www.kreuzbergschule.schwandorf.de/>> 12.3.2012.

158 Rozhovor s Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 4.

159 Rozhovor s Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012.

160 Výroční zpráva za rok 2008/2009. Dostupné z http://www.zs8so.cz/vyrocní-zravy/index.php?clanek_id=2595, 16.3.2012.

161 Výroční zpráva za rok 2009/2010. Dostupné z http://www.zs8so.cz/vyrocní-zravy/index.php?clanek_id=3526, 16.3.2012.

162 Výroční zpráva za rok 2010/2011. Dostupné z http://www.zs8so.cz/vyrocní-zravy/index.php?clanek_id=4861, 16.3.2012.

163 Rozhovor s Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012.

8. ZŠ se stejně jako 5. ZŠ zúčastnila v roce 2010 se svou partnerskou školou mezinárodní akce Člověče, nezlob se. Týmovou spoluprací spolu se vzájemným poznáváním dostaly možnost zkusit 4 děti z české a 4 děti z německé školy.¹⁶⁴

V roce 2004 školy zorganizovaly výměnný pobyt, ale bohužel pouze jedenkrát. Kromě toho se ředitel školy v rámci mezinárodní spolupráce pokusil uskutečnit společný lyžařský kurz, který však pro velkou finanční náročnost ztroskotal.¹⁶⁵ Při společných setkáních však mají děti z 8. ZŠ možnost poznat více kultur, protože ve Schwandorfu tvoří velkou část tamních žáků děti jiných než německých národností.¹⁶⁶

Stejně jako ostatní pedagogové byl i ředitel V. Vlček dotázán, zda má s mezinárodní spoluprací na škole negativní zkušenost. Jeho odpověď také zněla, že nikoliv. Jediná skutečnost, která spolupraci ztěžuje (ovšem jen minimálně), je ta, že školní rok v této německé škole je jinak kalendářně vymezen než v České republice. Díky mezinárodním kontaktům se pedagogové mohou vzájemně inspirovat, zjistit, jak funguje školství v jiné zemi či se dozvědět, jaký přístup k dětem učitelé preferují. Sokolovská škola mohla konfrontovat míru zájmu a zapojení rodičů svých a německých žáků. Zatímco většina rodičů žáků 8. ZŠ nejeví o dění zájem a neprojevuje ochotu, na německé straně je spolupráce s rodiči velmi rozvinuta.¹⁶⁷

Je zajímavé porovnat zkušenosti pedagogů 6. ZŠ a pedagogů 8. ZŠ, neboť jedni jsou s podporou od českých rodičů spokojeni, zatímco druzí by uvítali jejich větší angažovanost.

5.6 Základní škola Sokolov, Boženy Němcové 1784

Základní škola v ulici Boženy Němcové, která od ledna roku 2012 v důsledku

---

164 Výroční zpráva za rok 2009/2010. Dostupné z [http: <http://www.zs8so.cz/vyrocní-zravy/index.php?clanek_id=3526>](http://www.zs8so.cz/vyrocní-zravy/index.php?clanek_id=3526), 16.3.2012.

165 Rozhovor s Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012.

166 Rozhovor s Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012.

167 Rozhovor s Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012.

sloučení tří základních sokolovských škol¹⁶⁸ získala oficiální název Základní škola Běžecká 2055, odloučené pracoviště 1784, je jednou z pěti sokolovských škol, které spolupracují se školami v zahraničí. Škola je profilovaná jako škola s rozšířenou výukou tělesné výchovy.

Tato základní škola, která získala pořadové číslo 3 sokolovského číslování základních škol, se věnuje mezinárodní spolupráci nejdéle ze všech. Spolupráce zde započala již v roce 1997 na základě osobních kontaktů tehdejších učitelů s bavorskou Realschule v Coburgu. Spolupráce byla ujednána, stejně jako u dalších sokolovských škol, bez písemné smlouvy.¹⁶⁹ Již ze zmínky o Realschule vyplývá, že škola zprostředkovává mezinárodní kontakt pro své děti na druhém stupni.¹⁷⁰

V počátcích partnerství mělo setkávání žáků podobu sportovních her. Postupným vývojem docházelo k rozšiřování na kulturní výměny a návštěvy památek, na společné výlety i jazykové kurzy.¹⁷¹ Zpočátku se jednalo o jednodenní či dvoudenní výlety, v roce 2005 už byly třídenní.¹⁷² V roce 2007 se uskutečnil výměnný pobyt a zdejší děti 8. a 9. tříd hrály sportovní hry či naštvily radnici v Coburgu.¹⁷³

V roce 2008 došlo k obratu v tom smyslu, že partnerské školy v ulici Boženy Němcové a Realschule v Coburgu společně vstoupily do programu Comenius, v jehož rámci uskutečnily v následujících dvou letech (2008-2010) bilaterální projekt s názvem Ge(h)wege – gemeinsam Wege gehen.¹⁷⁴ Celkově došlo během trvání projektu ke čtyřem setkáním pedagogů¹⁷⁵ a čtyřem setkáním dětí partnerských škol.¹⁷⁶ Zúčastnilo se vždy 10 českých a 10 německých dětí. Cíli tohoto projektu bylo např. nahlédnout do společenského života partnerské země, podporovat vlastní rozvoj dítěte, rozšiřovat jeho sociální kompetence či nenásilnou formou se učit cizímu jazyku. Uskutečňovány byly nejen vzájemné návštěvy škol, ale i společné túry

168 Sloučeny byly Základní škola Sokolov, Boženy Němcové 1784, Základní škola Sokolov, Běžecká 2055, a Základní škola Sokolov, Sokolovská 1507.

169 Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 5.

170 V německém školském systému představuje Realschule stupeň následující po tzv. Grundschule (1-4. třída). Realschule tvoří 5. - 10. ročník.

171 <<http://www.zs3sokolov.cz/skola/mezinarodni-spoluprace/coburg-historie/>>, 17.3.2012.

172 Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

173 HORKÁ, Michaela. Byli jsme v Coburgu. *Sokolovský patriot*. 2007, č. 11, s. 18.

174 <<http://www.gwangi.de/indexcz.html>>, 21.3.2012.

175 Během roku pak spolu pedagogové partnerských škol komunikují zpravidla přes e-mail či komunikační program Skype. Rozhovor s Mgr. Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

176 <<http://www.gwangi.de/Projektverlauf/Projektverlaufcz.html>>, 21.3.2012.

a sportovní aktivity (návštěva lanového centra, sjezd řeky na raftech atp.).¹⁷⁷ Na všechny tyto aktivity je koordinátorka současného projektu M. Hubená hrdá a dodává, že toto všechno bylo možno uskutečnit pouze díky dotacím Evropské komise, která projekty Comenius financuje.

V současné době (v letech 2010-2012) je na škole realizován projekt nazvaný Frame a game, který je oproti předchozímu multilaterální. Díky němu se škole podařilo získat další dva partnery, se kterými v rámci tohoto projektu spolupracuje. Staly se jimi školy z Maďarska a Polska.¹⁷⁸ Během této spolupráce dojde ke čtyřem týdenním setkáním dětí všech čtyř zúčastněných zemí a společně vytvoří dvě stolní hry o významných památkách jednotlivých zemí.¹⁷⁹ V roce 2011 pozvaly české, německé a maďarské školy vrstevníky do svých škol a v květnu 2012 se všichni zapojení společně sejdou ve škole polské. V červnu 2012 pak budou zájemci mít možnost shlédnout v Městském domě kultury v Sokolově závěrečnou výstavu dokumentující uskutečněný projekt.¹⁸⁰

Poněvadž projekt Frame a game pomalu spěje ke svému konci, rozhodli se pedagogové školy v ulici Boženy Němcové požádat o grant na další multilaterální projekt v letech 2012-2014. Bude-li projekt schválen, činnost započne v srpnu 2012 a počet jeho účastníků se rozroste z dosavadních čtyř partnerských škol o základní školu v Řecku.¹⁸¹

Jak již bylo uvedeno, mezinárodní spolupráce se na této škole týká žáků druhého stupně. Důvodem je požadavek, aby děti české i zahraniční školy byly věkově podobné a také fakt, že už ovládají cizí jazyk (zpravidla angličtinu) na komunikativní úrovni. Do roku 2010 probíhaly aktivity spolupráce v jazyce německém, ovšem v této oblasti byly pozorovány komplikace v komunikaci způsobené rozdílnou úrovní němčiny českých a německých dětí, které si navíc nedokázaly uvědomit, že způsob jejich mluvy (často formy místního dialektu) je pro české děti nesrozumitelný. Na

---

177 <<http://www.gwangi.de/indexcz.html>>, 21.3.2012.

178 Škola tyto své partnery vyhledala pomocí portálu Global Gateway, dostupném z <http://www.globalgateway.org>, což byla předchozí verze portálu pro vyhledávání škol British Council Schools Online, jak již bylo uvedeno v kapitole 2. 2. 1. Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

179 <<http://www.zs3sokolov.cz/skola/mezinarodni-spoluprace/comenius-2010-2012/>> 20.3.2012.

180 Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

181 Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

3. ZŠ se děti hodinu týdně setkávají s výukou německého nebo anglického jazyka již ve druhém ročníku (počet dětí majících zájem o angličtinu mírně převyšuje počet dětí učících se němčině). Výuka jednoho jazyka pokračuje až do sedmé třídy, v níž dětem povinně přibývá ještě druhý cizí jazyk.

Kromě těchto projektů nejsou na škole pořádány žádné výměnné pobyty v rodinách. Zde, podobně jako na 1. ZŠ,¹⁸² se také objevují obavy z výměnných pobytů. Ani v rámci konání týdenních setkání nebývají děti ubytovány v rodinách, nýbrž ve společných ubytovnách. Dětem to podle názoru vedení umožňuje sdílet pokoj se zahraničními vrstevníky a kromě toho mají učitelé všechny děti pod dohledem.¹⁸³

Koordinátorka projektu M. Hubená si není vědoma žádných negativních zkušeností s mezinárodní spoluprací. Menší komplikace podle ní nastávají, pokud jeden z pedagogů doprovázejících děti na setkání neovládá angličtinu. Vzájemná komunikace pak musí být tlumočena. Ani tuto skutečnost však nepovažuje M. Hubená za problém, nýbrž pouze za jakousi nevýhodu. Mezinárodní spolupráci označuje za důležitou činnost, do které se vyplácí vynaložit energii.

Občasnou stinnou stránkou je řešení financování projektů. Méně potěšující také je, pokud se pedagogové snaží, ale zájem o spolupráci jeví jen málo dětí. Nakonec se však vždy najdou motivovaní a nadšení jedinci, kteří se zúčastní všech akcí a za své úsilí na plnění projektu dostanou za odměnu nejen poučení, ale i zábavu s tím spojenou. Užijí si spoustu legrace (navazují dokonce přátelství a zůstávají se svými zahraničními vrstevníky v kontaktu prostřednictvím sociálních sítí), a díky této formě kooperace odbourávají strach. V neposlední řadě získávají rozhled a dospějí k poznání, že v Evropě žijí stejní lidé. Také si uvědomují, jak důležité jsou cizí jazyky. S potřebou učit se cizím jazykům se díky mezinárodním kontaktům setkávají i pedagogové, kteří také dostávají možnost vycestovat, zpestřit svou práci a (snad i především) mají možnost poznat děti jinak, než jak jim to umožňují vyučovací hodiny za zdmi budovy školy.¹⁸⁴

---

182 Rozhovor s Ivetou Kořínkovou dne 9.3.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 3.

183 Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

184 Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

5.7 Základní škola Sokolov, Sokolovská 1507

4. ZŠ je třetí ze tří sloučených škol, které od 1. ledna 2012 spadají pod jednu příspěvkovou organizaci. Stala se Odloučeným pracovištěm 2: Sokolovská 1507.

Tato základní škola byla tehdy profilovaná jako škola se zaměřením na hokej, které se již dále nerozvíjí a hokejové třídy zde zůstaly jen dvě, a sice osmá a devátá. V rámci orientace na hokej docházelo dříve k mezinárodní spolupráci hokejových klubů, která však byla také ukončena. V současné době k žádné formě mezinárodní spolupráce nedochází a poněvadž k červnu 2012 bude školní budova v Sokolovské ulici zrušena, nebude mít škola už ani možnost mezinárodní spolupráci navazovat.¹⁸⁵

Hlavní příčinou pasivity v oblasti mezinárodní spolupráce je podle učitelky L. Křenkové fakt, že většinu žáků školy tvoří sociálně vyloučená skupina dětí. Zdejší pedagogové se zpravidla snaží naučit je základním pravidlům chování, idea mezinárodní spolupráce je odsouvána do pozadí jako nerealizovatelná. S tím souvisejí i případné finanční náklady, které by spolupráce mohla vyžadovat, neboť málokterý rodič dítěte by byl ochoten relativně vysokou částku investovat.¹⁸⁶

V tomto okamžiku dochází prakticky ke střetu názorů mezi L. Křenkovou ze 4. ZŠ a M. Hubenou ze 3. ZŠ. Názorem M. Hubené je, že podněty a impulzy pro mezinárodní spolupráci vycházejí především ze strany pedagogů, kteří mohou přizpůsobit svůj program potřebám a schopnostem dětí, jen je nutné se toho chopit a děti správně motivovat. Jiného mínění je L. Křenková, která tvrdí, že snaha a zájem pedagogů je určitým odrazem sociálního složení ve škole.¹⁸⁷ Postoj L. Křenkové do jisté míry podporuje autorčinu druhou hypotézu, že většinové zastoupení určité sociální vrsty dětí na škole může být aktivátorem či inhibítorem realizace mezinárodní spolupráce škol.

Žáci základní školy v Sokolovské ulici se povinně učí cizí jazyk (opět z velké části angličtinu) od třetího ročníku. V osmé třídě přibírají další povinný cizí jazyk a mohou

---

185 Rozhovor s Lucií Křenkovou dne 21.3.2012. Dostupný na přiloženém CD - nahrávka č. 7.

186 Rozhovor s Lucií Křenkovou dne 21.3.2012.

187 Rozhovor s Lucií Křenkovou dne 21.3.2012., rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

si kromě němčiny zvolit i jazyk ruský.¹⁸⁸ Případná spolupráce na druhém stupni by tak mohla být výraznou podporou pro zdokonalení cizí řeči i mezilidské komunikace. Otázkou zůstává, zda existuje způsob, jak děti této školy účinně motivovat.

Poněvadž uzavření školy je vázáno na konec školního roku 2011/2012, není v současné době jasné, kam budou děti rozmístěny a zda se jim v prostředí nových škol, spolužáků a pedagogů podaří zvýšit úroveň jazykových dovedností či dokonce samy projeví zájem zúčastnit se některého z mezinárodních projektů, které většina škol v Sokolově nabízí.

5.8 Gymnázium, základní škola a mateřská škola Mánesova

Základní škola v Mánesově ulici je jedinou soukromou základní školou v Sokolově. Sestává současně ze školy mateřské, základní a ze čtyřletého gymnázia. Děti zde mohou v rámci jedné instituce absolvovat primární a sekundární stupeň vzdělání.

Mezinárodní spolupráce této školy je soustředěna na studenty gymnázia a započala v roce 2010, v němž se žáci ze školy Mánesova zúčastnili německého projektu o zachování proslulé schwandorfské ulice. Díky tomuto projektu škola získala partnera v odborné škole ve Schwandorfu. Na rozdíl od málopočetné sokolovské soukromé školy vzdělává schwandorfská ca 700 dětí, ze kterých jsou pro mezinárodní spolupráci vybíráni studenti z oboru se sociálním zaměřením. Kooperace škol vznikla stejně jako u ostatních sokolovských základních škol bez zakladatelské smlouvy, pouze na základě dohody.¹⁸⁹ Podle slov ředitele školy P. Doležala byla spolupráce iniciována především ze strany žáků, kteří měli zájem navázat kontakt se zahraničními vrstevníky. Poněvadž sám P. Doležal měl s mezinárodní kooperací zkušenosti již z dřívější doby, nebránil se podnětům svých studentů a rozhodl se pro podporu této oblasti vzdělávání.¹⁹⁰

Studenti gymnázia se společně se zahraničními žáky účastní výměnných pobytů

---

188 Rozhovor s Lucií Křenkovou dne 21.3.2012.

189 Partnerství škol je neformální, ačkoliv dohodu obou institucí doprovázel spíše oficiální charakter zapříčiněný prostředím radnice, ve které byla dohoda sjednána.

190 Rozhovor s Pavlem Doležalem dne 21.3.2012. Dostupný na přiloženém CD - nahrávka č. 6.

v hostitelských rodinách a vzájemně se navštěvují při pořádání školních akcí (německé děti byly pozvány na ples maturantů, sokolovské zase zavítaly do schwandorfské školy na den otevřených dveří atp.). Do partnerských aktivit je zpravidla zapojeno 8 - 10 studentů gymnázia, výjimečně jsou přibrány i děti z vyššího stupně základní školy.¹⁹¹

Děti soukromé základní školy Mánesova se povinně učí od první třídy anglickému i německému jazyku. Navazují tím na výuku v tamní mateřské škole. V průběhu školní docházky si pak mohou přibrat ještě španělštinu, francouzštinu nebo ruštinu.¹⁹² Budeme-li považovat nedostatečnou znalost cizího jazyka za podstatnou bariéru mezinárodní komunikace, pak je možno se domnívat, že by se děti této základní školy s výukou v raném věku komunikační bariéry nemusely obávat.

Jak uvedl P. Doležal, mezinárodní spolupráce přináší výhody v kontaktu dětí s cizím prostředím, v rozvoji jazyka a ve zjištění, jakým způsobem fungují jiné školy. Zmíněné výhody mají možnost zakusit studenti gymnázia, ovšem ředitel se nebrání myšlence zahraniční vztahy v budoucnu rozšířit i do prostor základní školy. Vedení školy je o možnostech ve sféře mezinárodní spolupráce dobře informováno a jsou mu pravidelně zasílány nabídky kontaktů.¹⁹³ Bylo by zajímavé sledovat, zda podobně jako v případě tamních gymnazistů bude spouštěcím mechanismem zájem dětí základní školy nebo zda se vyskytne jiná příležitost, která by jim zmiňované výhody mezinárodní spolupráce zajistila.

5.9 Základní škola Březová

Základní škola Březová je institucí, která jako kompletní základní škola (zde kompletní ve smyslu zahrnující první až devátý ročník) vznikla v roce 1958. Město Březová, do níž škola spadá, našla svého partnera německém městě Pausa. Navzdory této skutečnosti se škole za dobu její dosavadní existence nepodařilo navázat mezinárodní spolupráci, a to ani prostřednictvím vztahů partnerských měst.

---

191 Rozhovor s Pavlem Doležalem dne 21.3.2012.

192 Rozhovor s Pavlem Doležalem dne 21.3.2012.

193 Rozhovor s Pavlem Doležalem dne 21.3.2012.

V rámci kontaktů měst dochází pouze k nepřímé spolupráci školy, při níž se chlapci navštěvující zdejší školní fotbalový klub setkávají se svými zahraničními vrstevníky.¹⁹⁴

Příčin, proč škola v oblasti mezinárodní spolupráce není aktivní, je hned několik. Jako první uvedla zástupkyně ředitelky D. Humlová skutečnost, že škola doposud nebyla oslovena žádnou zahraniční školou. Ani sama škola neučinila zatím potřebné kroky k navázání kontaktů za hranicemi. Na škole v Březové také nepůsobil a nepůsobí žádný pedagog, který by se zahraničních aktivit ujal. Souvisí s tím i fakt, že učitelé jazyků, kteří se v oblasti mezinárodní kooperace často angažují, nejsou na této škole dostatečně kvalifikovaní. Nevýhodou, která do jisté míry případné snahy pedagogů navázat kontakty také ovlivňuje, je podle D. Humlové malý počet žáků na škole, kteří zvláštní zájem o jazyky bohužel nejeví. Jistou roli hrají patrně i finance, které jsou s náklady na realizaci mezinárodní spolupráce spojeny. Přesto se však škola případným podnětům o spolupráci, které by na ni byly adresovány, nebrání.¹⁹⁵

Co se týče vyučování jazykům, povinná výuka anglického jazyka probíhá od třetího do osmého ročníku. Podobu volitelného předmětu získává angličtina v devátém ročníku, v němž se naopak stává povinným jazyk německý. Ten je zde od šesté do deváté třídy nepovinný. Nedostatečná znalost německého jazyka je tedy pravděpodobně také jednou z příčin, proč škola zatím s žádnou školou v Německu nespolupracuje. Anglie (ve vztahu k výuce angličtiny) je pro efektivní spolupráci příliš vzdálena.¹⁹⁶

Z výše popsaného lze usoudit, že škola, resp. vedení školy shledává příliš mnoho překážek pro uskutečnění mezinárodních kontaktů. Přesto zástupkyně ředitelky možnou změnu nezavrhovala a přistupovala k novým výzvám a aktivitám otevřeně.

5.10 Základní škola Lomnice

V současné době je základní škola v Lomnici úplnou základní školou v tom smyslu,

194 Rozhovor s Danou Humlovou dne 19.3.2012. Nahrávka nebyla z technických důvodů pořízena.

195 Rozhovor s Danou Humlovou dne 19.3.2012.

196 Rozhovor s Danou Humlovou dne 19.3.2012.

že zahrnuje první až devátý ročník vždy po jedné třídě. Obec Lomnice čítá pouze 1202 obyvatel a je v kontextu předložené diplomové práce jediným územním celkem se statutem obce, v němž se nachází základní škola.

Přestože má Lomnice menší počet obyvatel než sousedící městy Svatava, daří se zde udržet oba stupně základní školy. Důvodem je pravděpodobně vyšší procento dětí z okolních obcí. Žáci docházející do této základní školy mají tedy možnost absolvovat celý primární stupeň vzdělání na jedné instituci. Nebude jim zde však nabídnuto zúčastnit se některého mezinárodního setkání, neboť jejich škola se žádnou školou v zahraničí nespolupracuje.

Mezinárodní spolupráce nebyla na lomnické škole realizována ani v minulosti. Podle slov zástupkyně ředitelky D. Malenické je hlavní příčinou fakt, že komunikativní dovednosti dětí nedosahují takové úrovně, aby byl mezinárodní kontakt efektivní.¹⁹⁷ Kromě toho na škole doposud nepůsobil žádný pedagog, který by o tuto oblast rozvoje mezilidské komunikace projevil zájem. Není také možnost navázat na žádnou tradici, která by pramenila v partnerských kontaktech obce Lomnice, neboť ani ta s žádnou zahraniční obcí či městem nespolupracuje. Ředitelka E. Kubíčková navíc dodává, že by nerada vznášela podněty, kterými by svým podřízeným přikazovala, aby se mezinárodní spolupráci věnovali. V případě angažovanosti některého z vyučujících by zcela jistě aktivitu podpořila, ovšem za předpokladu, že bude pedagogem ujištěna, že on sám/ona sama bude na škole působit delší dobu a bude ochoten/ochotna se kooperaci věnovat se všemi jejími případnými důsledky. Spolupráce, která by kvůli odchodu pedagoga měla skončit po roce činnosti, podle jejích slov nemá smysl.¹⁹⁸

Skutečnost, že zájem dětí o jakékoliv podobné aktivity je mizivý, realizaci mezinárodní kooperace na škole výrazně komplikuje. Pro děti by prý¹⁹⁹ jakákoliv aktivita typu mezinárodního setkání byla spíše zátěží. Zátěž je zde míněna ve dvou významech. Prvním je jazyková bariéra u dětí, které zpravidla o jazyk nejeví zájem, druhým jsou jejich nedostatečně rozvinuté jazykové dovednosti. Děti se zde začínají učit anglickému jazyku v první a druhé třídě formou zájmového kroužku, od třetí do

---

197 Rozhovor s Danou Malenickou dne 26.3.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 9.

198 Rozhovor s Evou Kubíčkovou dne 26.3.2012. Dostupný na příloženém CD - nahrávka č. 9.

199 Rozhovor s Evou Kubíčkovou dne 26.3.2012.

deváté třídy se angličtina mění na povinný předmět a v sedmé třídě si žáci mohou zvolit nepovinnou němčinu nebo ruštinu.²⁰⁰ Situace s výukou jazyků na této škole se zdá být pro její žáky solidním základem, ale zůstává nezodpovězeno, zda je nízká úroveň komunikačních dovedností dětí zapříčiněna slabým vlivem pedagogů, nebo se jedná o děti bez vzdělanostních aspirací a menším potenciálem pro učení.

Další zátěž je spojena s případnými finančními náklady. Většina dětí této školy pochází ze sociálně slabších rodin, a proto by aktivity zahraniční spolupráce mohly představovat problém v sociálně-ekonomickém hledisku.²⁰¹

Překážky bránící snahám věnovat se na základní škole v Lomnici mezinárodní spolupráci se zdají být podle E. Kubíčkové příliš závažné a omezující na to, aby jí mohla být věnována pozornost.

5.11 Základní škola Svatava

ZŠ ve Svatavě je málotřídní školou tvořenou pouze prvními čtyřmi ročníky²⁰² a řadí se mezi školy, které se žádnou institucí v zahraničí nespolupracují. Nízký počet žáků je prvním důvodem, proč škola kontakty přes hranice nikdy nenavázala. Kromě toho jedinou variantou spolupráce, která by pro ni připadala v úvahu, je spolupráce se základní školou ze sousedního Německa. Děti by tedy musely čelit jazykové bariéře, neboť na svatavské základní škole nejsou německému jazyku vyučovány vůbec. Navíc podle slov ředitelky R. Puchingerové má škola řadu jiných aktivit a kroužků pro děti,²⁰³ kvůli nimž by nezbývalo mnoho času pro mezinárodní spolupráci. Je potřeba zmínit se také o finanční náročnosti, která brzdí snahy školy zapojit se do aktivit se zahraničními institucemi. Nejenže se škola jako instituce setkává s nedostatkem financí, ale i její žáci často pocházejí ze sociálně slabších rodin,²⁰⁴ což by mohlo vést k minimálnímu zájmu zapojení dětí do mezinárodních programů.

---

200 Rozhovor s Danou Malenickou dne 26.3.2012.

201 Rozhovor s Evou Kubíčkovou dne 26.3.2012.

202 Školu tvoří čtyři ročníky sloučené do tří tříd.

203 Kroužky sportovní, dramatický, recitační či kroužek ručních prací.

204 Rozhovor s Růženu Puchingerovou dne 26.3.2012. Dostupný na přiloženém CD - nahrávka č. 8.

Přestože ke spolupráci nikdy nedocházelo, nevylučuje vedení školy, že by se její realizace nemohla uskutečnit, jedná se ovšem prozatím spíše o vizi do budoucnosti. Je možné, že po skončení projektu s názvem EU peníze školám, který na škole v současné době probíhá, bude zvažována určitá varianta mezinárodní spolupráce. Na rozdíl od dřívějších dob je dnes navázání kontaktu jednodušší a také škola samotná dostává dokonce nabídky ke spolupráci.²⁰⁵

Zvážíme-li možnost, že by škola v budoucnosti vstoupila např. do projektu programu Comenius, v jehož rámci by byla zároveň finančně podporována penězi Evropské Unie, nebo by našla pro spolupráci se zahraničními subjekty eventuální sponzory, můžeme se domnívat, že dostatečnou iniciativou pedagogů by nějaká forma mezinárodní kooperace na základní škole ve Svatavě mohla být uskutečněna. Malý počet žáků by nemusel představovat komplikaci, neboť společných akcí se zahraničními partnery se zpravidla zúčastní jen zlomek žáků ve třídách. Jak již bylo popsáno u některých sokolovských základních škol, které se tomuto druhu spolupráce věnují, děti při svých setkáních často komunikují anglicky, ačkoliv jejich partnerští vrstevníci pocházejí z Německa. Mohly by tedy spolu hovořit anglicky a při troše dobré vůle lze i doufat, že by vzájemný kontakt mohl u českých dětí vzbudit zájem o němčinu.

Na této základní škole se německému jazyku neučí děti vůbec. Dříve měly možnost navštěvovat zájmový kroužek, který byl ovšem pro nedostatek účastníků zrušen. Děti zde v současnosti mohou docházet do kroužku anglického jazyka, který je určen dětem prvního a druhého ročníku. Od třetí třídy se učí anglickému jazyku již povinně.²⁰⁶

Nakolik argumenty, které vedení školy uvádí, mezinárodní kooperaci opravdu omezují, může zhodnotit jen vedení samo. Z dojmu, který v autorce rozhovor s R. Puchingerovou zanechává, je však možno konstatovat, že realizaci zahraniční spolupráce brání opravdu souhra vyjmenovaných okolností, ale pokud by některá z komplikací byla odstraněna, škola by se případné kooperace účastnit mohla.

---

205 Rozhovor s Růženu Puchingerovou dne 26.3.2012.

206 Rozhovor s Růženu Puchingerovou dne 26.3.2012.

6. FINANCOVÁNÍ A PODPORA SPOLUPRÁCE UVEDENÝCH ŠKOL

Věnovat se mezinárodní spolupráci na škole stojí nejen čas a úsilí, ale i finance, jimiž se pokryjí potřeby pro její realizaci. Školy však nejsou většinou odkázány pouze na vlastní zdroje, zvláště tehdy, pokud jejich aktivity probíhají pod záštitou určitého programu (např. Comenius, Tandem atp.). O finanční podporu je možno zažádat u různých institucí či organizací.

Karlovarský kraj

První možností, jak získat pro školu určitý finanční obnos, je požádat krajské zastupitelstvo, v případě Sokolova Krajský úřad Karlovarského kraje. Poněvadž je dotační politika krajských úřadů různá, je vhodné získat nejdříve aktuální informace o poskytování grantů.

V Karlovarském kraji jsou v současné době poskytovány dotace v rámci odboru školství, mládeže a tělovýchovy pro školy zřizované krajem nebo obcemi.²⁰⁷ Snahou je přispět na akce, které mají regionální a nadregionální význam, prezentují kraj nebo žadatel není schopen financovat projekt z vlastních prostředků.²⁰⁸ Dle přehledů schválených příspěvků zveřejněných na oficiálních webových stránkách karlovarského kraje lze vyčíst, že v posledních letech došlo k převážné finanční podpoře sportovních aktivit škol (základních i středních) a jazykových soutěží, např. Němčina nás baví.²⁰⁹ Z těchto přehledů je však rovněž zřejmé, že od roku 2006²¹⁰ Karlovarský kraj žádnou mezinárodní spolupráci základních škol v Sokolově nepodporoval. Autorce se bohužel nepodařilo zjistit, zda některé školy o dotaci požádaly, případně kolik žádostí bylo krajským zastupitelstvem zamítnuto.

Dotace města Sokolov

Druhou variantou k získání peněžní podpory pro mezinárodní aktivity školy je využití určité částky z rozpočtu města Sokolov. Pro roky 2010 a 2011 byla například

207 <http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/Dotace_all/dotaceKK/schvalene/schv_skolstvi/>, 2.4.2012.

208 <<http://www.tandem.adam.cz/sekce/sdruzeni/finance/krajske-urady>>, 1.4.2012.

209 <http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/Dotace_all/dotaceKK/schvalene/schv_skolstvi/>, 2.4.2012.

210 Na internetu jsou uveřejněny přehledy pouze od roku 2006.

vyčleněna částka ve výši 10 000 Kč pro každou školní instituci, která bude realizovat zahraniční partnerské vztahy (v případě, že tyto partnerské vztahy nejsou financovány z jiných projektů např. z programu Comenius).²¹¹

Česko-německý fond budoucnosti

Česko-německý fond budoucnosti (ČNFB) je mezistátní institucí, která, jak již napovídá název, finančně podporuje česko-německé projekty škol a mládeže. ČNFB vznikl již v roce 1997 jako nadační fond se sídlem v Praze.²¹²

Mezi cíle fondu patří všestranná podpora porozumění mezi Čechy a jejich německými sousedy, která se projevuje ve finančních příspěvcích pro partnerské projekty z obou zemí. Posuzování, zda je potřebné projekty dotovat, je ovlivněno dvěma hlavními kritérii, jimiž je podmínka, že žadatelé hradí alespoň 50 % nákladů sami, a požadavek, aby jejich vzájemný vztah měl podobu dlouhodobého a pozitivního porozumění.²¹³ Zažádat o finanční podporu mohou zájemci prostřednictvím formuláře dostupného na webových stránkách ČNFB.²¹⁴ Od žadatelů jsou očekávány nejen kreativní schopnosti při realizaci projektů, ale i co možná nejvyšší zapojení široké české a německé veřejnosti.²¹⁵

V oblasti podpory škol a mládeže jsou finance rozdělovány na školní partnerství, setkávání žáků základních škol i škol navazujících, roční pobyty a mnoho dalších činností i ve volném čase. Hlavním záměrem je prevence vzniku předsudků, ovládnutí jazyka, poznávání odlišné kultury atp.²¹⁶

Česko-německý fond budoucnosti průběžně oslovuje se svou žádostí i Základní škola Sokolov, Švabinského 1702, která jeho finanční podporu získává pro každoroční projekty s partnerskou školou v Dörfles-Esbachu.

---

211 Rozpočet města Sokolov na rok 2011. s. 6. Dostupné z WWW:

<<http://www.sokolov.cz/assets/uredni/samosprava/rozpocety/rozpocet2011.pdf>>, 5.4.2012.

212 <<http://www.zkola.cz/zkeu/management/oddelenimladezesportuarozvojelidskychzdroju/mezinarodnispolu prace/ceskonemeckyfondbudoucnosti/default.aspx>>, 22.3.2012.

213 <<http://www.zkola.cz/zkeu/management/oddelenimladezesportuarozvojelidskychzdroju/mezinarodnispolu prace/ceskonemeckyfondbudoucnosti/default.aspx>>, 22.3.2012.

214 <<http://www.fondbudoucnosti.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=5944>>, 3.4.2012.

215 <<http://www.fondbudoucnosti.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=5942>>, 3.4.2012.

216 <<http://www.zkola.cz/zkeu/management/oddelenimladezesportuarozvojelidskychzdroju/mezinarodnispolu prace/ceskonemeckyfondbudoucnosti/default.aspx>>, 22.3.2012.

Program Comenius

O programu Comenius pojednává již kapitola 2.2.1 s ohledem na jeho zaměření, cíle a význam. Kromě již uvedeného je Comenius důležitým subjektem, který zajišťuje finanční výpomoc při projektech uskutečňovaných v rámci svého programu.

Žádosti o finanční podporu jsou směřovány k Národním agenturám, které jsou rovněž zodpovědné za výběr a přidělení financí vybraným žadatelům své země. Žádosti musejí vypracovat všechny instituce účastníci se partnerského projektu a činí tak u své vlastní národní agentury.²¹⁷

V případě bilaterálních i multilaterálních partnerství škol dochází ke stanovení paušálních částek v závislosti na tom, kolik výjezdů mají v úmyslu instituce žádající o dotaci uskutečnit. Školy zahrnuté do projektu mohou žádat o různou výši grantu zohledňující mnohé parametry (např. vlastní možnosti školy nebo míru zapojení do aktivit).²¹⁸ Každému projektu je přidělen pouze jeden grant z rozpočtu Evropské Unie, který má sloužit jako pobídka k uskutečnění aktivity, již by bez podpory EU nebylo možné provést.²¹⁹ Granty jsou udělovány na dobu 2 let a mají pokrýt všechny náklady spojené s projektem, tedy od cestovného v rámci mobility až po náklady na místní projektové aktivity. Školy jsou povinny ve své závěrečné zprávě předložit doklady o výdajích a důkazy o tom, že činnosti byly realizovány v rozsahu, který byl uveden v jejich žádosti.²²⁰

Díky multilaterálnímu projektu programu Comenius využívá dotací i základní škola v ulici Rokycanova a základní škola v ulici Boženy Němcové v Sokolově. Ze slov M. Hubené vyplývá, že částka, kterou je potřeba do projektů investovat, je natolik vysoká, že bez podpory EU by bylo problematické multilaterální projekty realizovat.²²¹

---

217 Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část I. Všeobecná ustanovení. s. 17. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/education/lip/doc/call11/part1_cs.pdf>, 4.4.2012.

218 Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část II b. Výklad jednotlivých aktivit. s. 17, 20. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/education/lip/doc/call12/fiches_cs.pdf>, 4.4.2012.

219 Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část I. Všeobecná ustanovení. s. 27. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/education/lip/doc/call11/part1_cs.pdf>, 4.4.2012.

220 Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část I. Všeobecná ustanovení. s. 39. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/education/lip/doc/call11/part1_cs.pdf>, 4.4.2012.

221 Rozhovor s Michaelou Hubenou dne 20.3.2012.

Cíl 3

Další způsob, kterým mohou školy své mezinárodní (v tomto případě přeshraniční) aktivity finančně podpořit, je obrátit se na tzv. Cíl 3, tedy program evropské územní spolupráce. Cíl 3 s omezenou působností v letech 2007-2013 je pokračováním iniciativy Interreg, kterou EU rozvinula již v roce 1990. Tento program podporuje meziregionální, nadnárodní a přeshraniční spolupráci.²²² Přeshraniční programy napomáhají spolupráci neziskových subjektů z území NUTS III přiléhajících ke státní hranici se subjekty z druhé strany hranice. V uvedeném období je realizováno pět programů, z nichž pro sokolovské školy mohou být relevantní dva z nich, a sice Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko a Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko. Karlovarský kraj může využít obou programů, protože jsou zaměřeny na podporu vzdělání a sociální integrace, případně na rozvoj cestovního ruchu.²²³

Například 5. ZŠ je školou, která v roce 2006/2007 uskutečnila celoroční projekt s názvem Pojdme se domluvit, který byl spolufinancován tehdejší iniciativou Interreg III.A. Jeho hlavními cíli byl především rozvoj mezilidských vztahů a jazykových i jiných kompetencí.²²⁴

---

222 <<http://www.cil3.cz/historie.htm>> , 4.4.2012.

223 <http://www.cil3.cz/evropska_uzemni_spoluprace.htm>,
<http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_sasko.htm> ,
<http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_bavorsko.htm>, 3.4.2012.

224 <<http://www.zs-sokolov.cz/archiv06-07/partner/partner.htm>>, 27.2.2011.

7. ZHODNOCENÍ A POROVNÁNÍ SPOLUPRÁCE

Tato kapitola kromě zhodnocení a porovnání spolupráce základních škol v Sokolově poskytuje výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno na základních školách v Sokolově. S výjimkou Základní školy Sokolov, Běžecká 2055, na které ředitelka H. Hrubá odmítla zapojit děti do výzkumu, byly osloveny děti ostatních základních škol, jimiž se tato práce zabývá.²²⁵ Dětem byly rozdány dotazníky,²²⁶ jejichž analýza je doplňkovým materiálem pro zdokumentování a porovnání mezinárodní spolupráce sokolovských škol. Je nutno podotknout, že úkolem tohoto výzkumu nebylo získat podklad pro všeobecně platné závěry, nýbrž zjistit názory dětí, které je mohou motivovat k účasti na mezinárodní spolupráci a posílit či oslabit hypotézy této práce.

Jednou z nich je, že žáci škol, jež kooperují se zahraniční institucí, budou mít bližší vztah k cizím jazykům. Tato hypotéza reflektuje domněnku, že se díky kontaktu s jinými národy a kulturami otevírá dětem prostor pro poznávání, které je do jisté míry podmíněno užíváním cizího jazyka. Děti mívají ve zvyku kopírovat určité vzory, přejímat jejich názory a zpravidla jsou odkázány na prostředí, které jim dospělí připraví. Není proto těžké si představit, že nadšení učitelé dokáží probudit zájem žáků o jazyk a mezinárodní spolupráci přispět k jejich dalšímu rozvoji.

Druhá hypotéza se vztahuje k propojení sociálního statusu, vzdělanostních aspirací a chuti zapojovat se do zahraničních aktivit. Autorka se kloní k názoru, že lze najít příčinný vztah mezi socioekonomickými poměry dítěte a jeho aspiracemi na vzdělání. Podobnou vzájemnou souvislost shledává i mezi představami o budoucím vzdělání a aktivitou v různých projektech.

Do výzkumu byly zapojeny děti ve čtvrtých a osmých třídách. Otázky pro školy, jež vykazují některou formu mezinárodní spolupráce, se lišily od těch, které vyplňovaly děti na základních školách, jež se zahraničními institucemi nespolupracují.

Vzhledem k relativně nízkému věku respondentů byly dotazníky krátkého rozsahu

---

²²⁵ Seznam škol je uveden v kapitole 4. 2. na straně 28.

²²⁶ Náhled dotazníků je k dispozici v příloze č. 6.

s maximálním počtem 15 - 16 otázek. Vyplnění trvalo zpravidla čtyři až osm minut. Snahou autorky bylo formulovat otázky jednoznačně a srozumitelně, aby nepůsobily útočně a neodrazovaly děti od odpovědí. Dotazníky měly anonymní podobu, aby byla zajištěna vyšší participace dětí na zodpovězení otázek. Přesvědčit žáky o anonymitě výpovědí se autorka alespoň částečně snažila tím, že v některých třídách zajistila distribuci i sběr dotazníků osobně. Děti měly být tímto krokem ujištěny, že odpovědi neshlédnou jejich pedagogové (odpověď by totiž mohla být touto obavou ovlivněna).²²⁷ Dotazníky sestávají především z uzavřených otázek, doplněných o jednu až tři otázky otevřené. Ačkoliv by některé otevřené otázky mohly být nahrazeny výběrem z několika možností, byly zvoleny tak, aby vytvořily prostor pro vyjádření dětí a aby zamezily sugestivnímu ovlivňování prostřednictvím rozsáhlé nabídky variant.

V základních školách s mezinárodní spoluprací byly osloveny děti na prvním nebo druhém stupni podle toho, na který stupeň základní škola spoluprací směřuje. Ve školách, které se zahraniční spoluprací nevěnují, byly do výzkumu zahrnuty děti čtvrtých a osmých tříd. Kvůli složitějšímu postupu, který by pro pedagogy představoval výběr žáků, kteří se mezinárodních aktivit opravdu zúčastnili, byly na školách se zahraniční spoluprací dotazovány celé třídy žáků. Úmysl zahrnout do šetření všechny žáky jak osmých tak čtvrtých tříd z nespolupracujících základních škol je spjat s rozhodnutím zamezit spornému kritériu výběru, který by nastal, jakmile by bylo potřeba získat kontrolní skupinu k dětem, které jsou v oblasti kooperace aktivní.

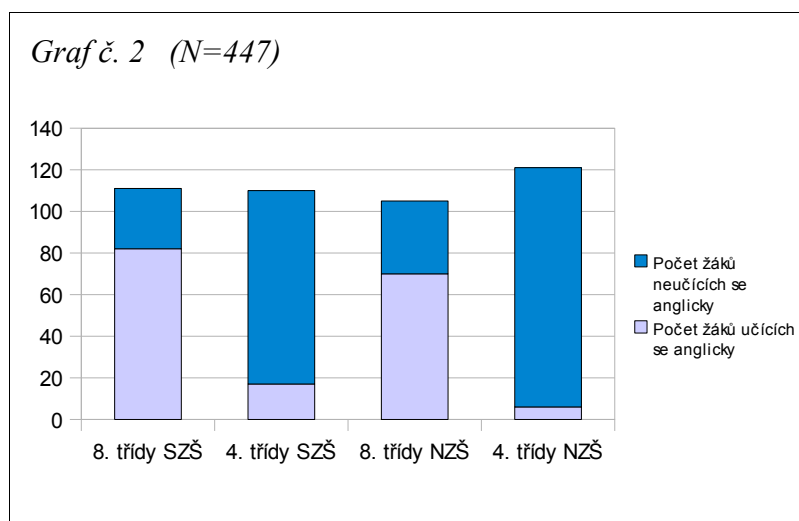
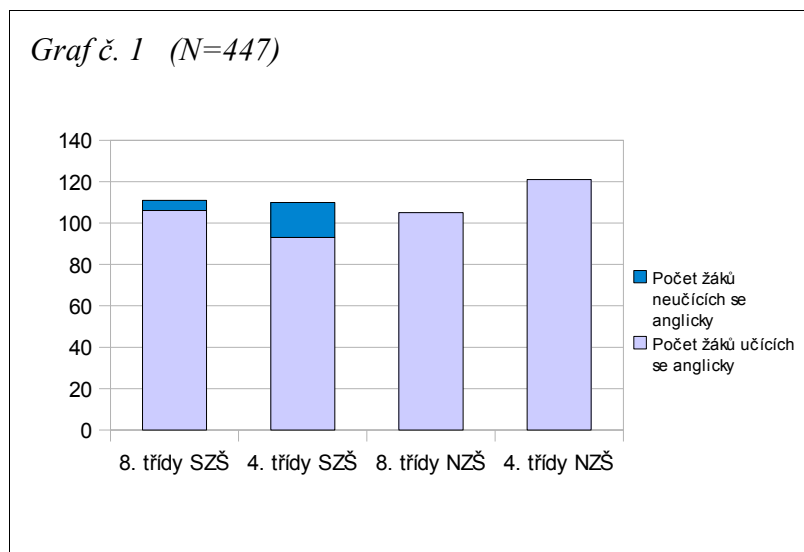
Výzkumu se zúčastnilo celkem 447 (N=447) žáků základních škol v Sokolově, z nichž bylo 226 ze škol s mezinárodní kooperací (dále jako SZŠ) a 221 ze škol bez účasti na této formě kooperace (NZŠ). Ze všech dotázaných dětí jich 231 navštěvuje čtvrtý ročník a 216 osmý ročník. Poměr odpovídajících žáků osmých tříd SZŠ a NZŠ byl 111 : 105, ze čtvrtých tříd 110 : 121.

Prvních pět otázek dotazníku se týká cizích jazyků, důležitého fenoménu dnešní doby nejen v působnosti základních škol. O významu znalosti cizí řeči bylo pojednáno ve třetí kapitole, a proto bylo zároveň vhodné zahrnout informace do

---

²²⁷ Autorka práce měla bohužel možnost podniknout tyto kroky pouze ve dvou základních školách, neboť na ostatních nebylo možno je kvůli časovým či organizačním důvodům uskutečnit.

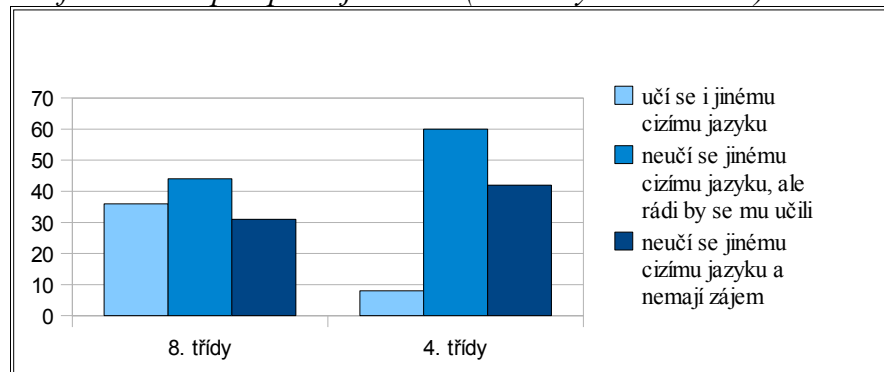
výzkumu. První dvě otázky mají za úkol nastínit reálnou situaci výuky cizího jazyka na konkrétních školách (grafy č. 1, 2), otázky tři až pět v dotazníku byly zvoleny proto, aby vypověděly o zájmu dětí o cizí jazyk (grafy č. 3, 4).

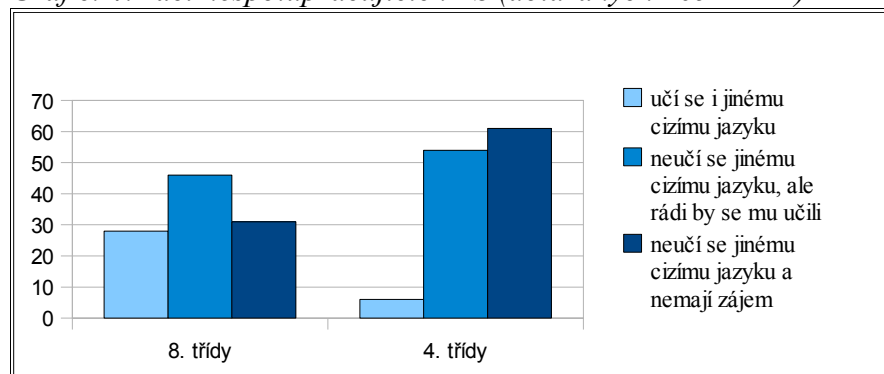
- Ze srovnání prvních dvou grafů vyplývá, že zatímco na školách, které kontakty za hranice navazují, se anglickému jazyku učí o 5 procentních bodů (p.b.) méně žáků osmých a o 15 p.b. méně žáků čtvrtých tříd, převažuje u nich vyšší procento žáků učících se německému jazyku, a sice v osmých třídách o 41 p.b. a ve čtvrtých třídách o 8,5 p.b.
- Oba zaznamenané ročníky vykazují kontrastní fakta - v osmých třídách SZŠ a NZŠ je to velký procentuální rozdíl dětí hovořících německy a ve čtvrtých třídách jde o skutečnost, že v NZŠ se učí němčině navzdory příhraniční poloze města Sokolov pouhých 5 % dětí. Na SZŠ je procento tzv. „němčinářů“

vyšší, což může být zapříčiněno přeshraničními aktivitami jejich škol a s nimi spojeným zvýšeným zájmem dětí o německý jazyk a jejich větší motivací ze stran pedagogů.

Graf č. 3 žáci spolupracujících ZŠ (dotázaných 111 + 110)

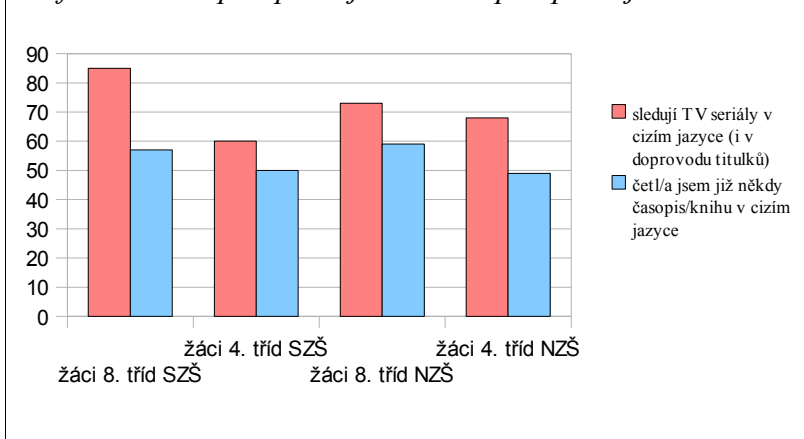

Graf č. 4: žáci nespolpracujících ZŠ (dotázaných 105 + 121)

- Co se týče záliby v cizích jazycích (tedy mimo angličtinu a němčinu), jsou výsledné odpovědi dětí NZŠ i SZŠ relativně srovnatelné u těch, které se jinému cizímu jazyku neučí, ale rády by se mu učily.
- Jen mírně vyšší procento dětí čtvrtých i osmých tříd učících se i jinému cizímu jazyku je zaznamenáno na školách věnujících se mezinárodní spolupráci – v dotazovaných čtvrtých třídách SZŠ se jinému jazyku učí ca 7 % a ve třídách NZŠ se mu učí 5 %. V osmých třídách SZŠ se dalšímu cizímu jazyku učí 24 % oproti třídám NZŠ, v nichž se učí 21 % dětí osmých ročníků.
- Výrazný rozdíl je naopak zřejmý u dětí čtvrtých tříd, které nemají zájem učit se jinému jazyku. Zatímco největší procento žáků SZŠ by se rádo ještě některému jazyku učilo, nejčastější odpověď u žáků NZŠ vyjadřovala jejich nezájem.

Graf č. 5 žáci spolupracujících a nespolepracujících ZŠ

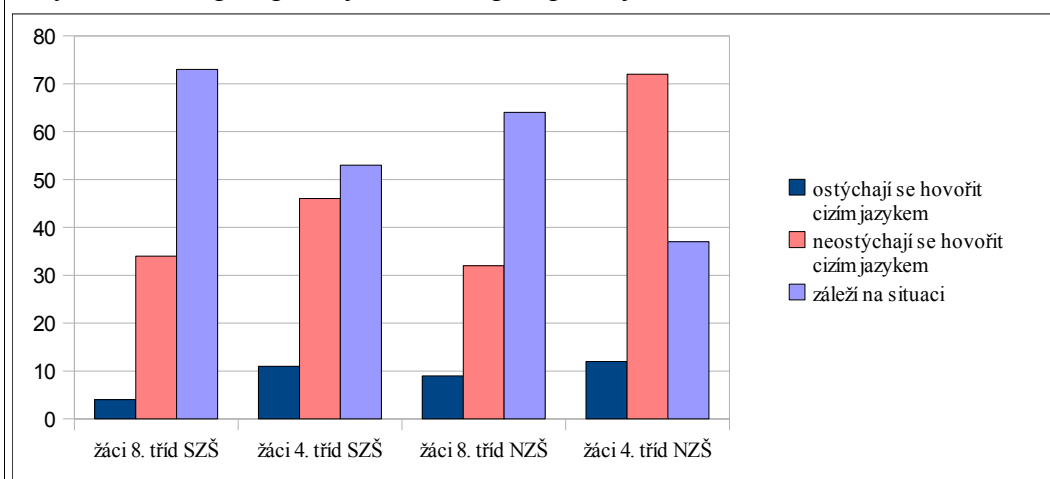

Graf č. 5 zobrazuje počty dětí odpovídajících na otázky, jež měly podhalit, jaký přístup zaujímají k cizímu jazyku děti ve svém volném čase.

- Podoby grafů osmých tříd SZŠ a NZŠ se od sebe příliš neliší. 77 % dětí SZŠ sleduje televizní seriály v cizích jazycích (mohou být za doprovodu titulků), z NZŠ sleduje seriály ca 70 % dětí. Rozdíl tedy není nijak markantní. Ještě menší rozdíl je možno shledat u četby cizojazyčných knih, případně časopisů. 51 % žáků ze SZŠ a 56 % žáků ze NZŠ četlo někdy knihu či časopis v cizím jazyce.
- Ani data grafů čtvrtých tříd nejsou příliš rozdílná. 45 % dětí SZŠ a 40 % NZŠ četlo někdy cizojazyčnou knihu. Poměr procent u otázky sledování seriálů v cizím jazyce je ještě menší. Procento dětí sledujících televizní seriály je ve SZŠ a NZŠ 55 % : 56 %.

Na základě grafů č. 3 – 5 je možno konstatovat, že děti navštěvující základní školy, které se mezinárodní spolupráci věnují, se německému jazyku učí častěji a projevují také vyšší zájem o studium dalšího cizího jazyka (buď se jiné cizí řeči již učí nebo by se rády učily). Co se týče sledování cizojazyčných seriálů a čtení knih nebo časopisů v cizí řeči, jsou výsledky velmi srovnatelné - s kladnými odpověďmi jen mírně převažují děti SZŠ (kromě četby knih v osmých třídách, v nichž o 4 p.b. více dětí někdy četlo knihu v cizí jazyce).

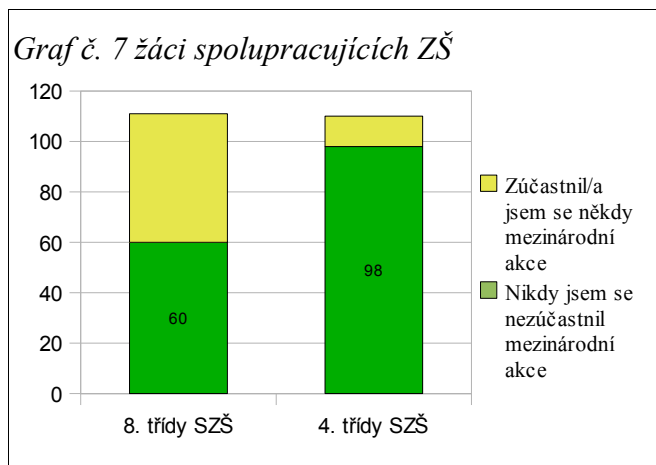
Graf č. 6: Žáci spolupracujících a nespolepracujících ZŠ

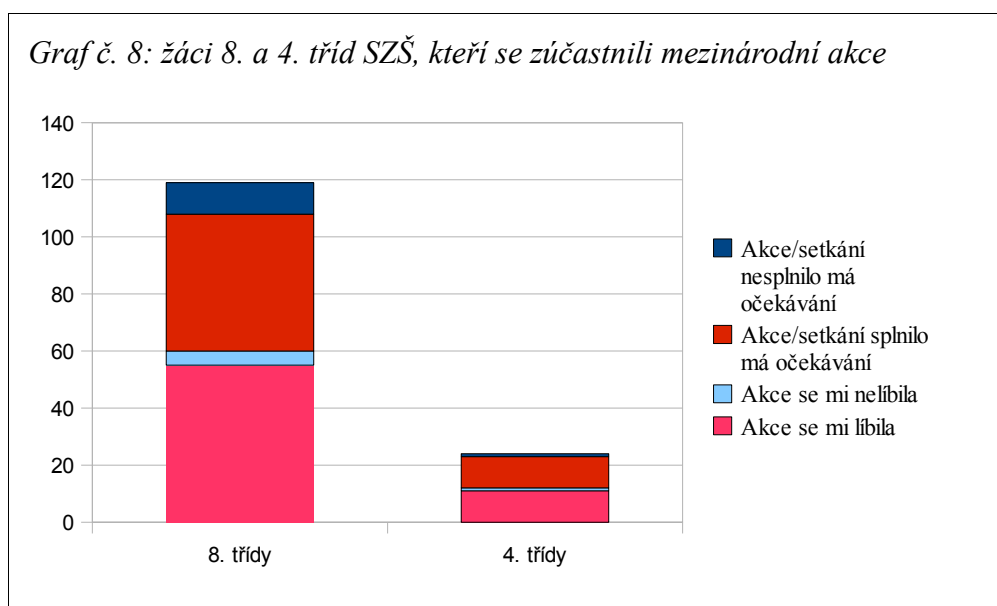
Šestá otázka byla zvolena proto, aby bylo možno nahlédnout, zda děti mají zábrany v komunikaci cizím jazykem, která by mohla představovat v případě setkání s jinými národy závažné komplikace. Odpovědi na tuto otázku mají podhalit komunikační kompetence dětí.

- Výsledky odpovědí žáků čtvrtých tříd jsou překvapivé. Shodných 10 % ze SZŠ a NZŠ se ostýchá hovořit cizím jazykem. Zatímco 42 % dětí SZŠ nemá strach komunikovat cizí řečí, u dětí NZŠ se komunikace neobává celých 60 %.
- Žáci osmých tříd z nadpoloviční většiny odpovídali, že se ostýchají hovořit cizím jazykem v závislosti na situaci (66 % ze SZŠ a 61 % z NZŠ). Na rozdíl od žáků čtvrtých tříd je u mládeže z osmých ročníků nižší procento těch, kteří se ostýchají mluvit v jiném než rodném jazyce ve školách s mezinárodní spoluprací (4 % u SZŠ a 9 % u NZŠ).

Následující otázky již byly koncipovány pro školy spolupracující a nespolepracující se zahraničními institucemi odděleně. Otázky pro děti navštěvující SZŠ byly orientovány na jejich účast na mezinárodních akcích a vlastní názor na podobu aktivit. Hlavním záměrem bylo porovnat míru spokojenosti dětí a výstupní hodnoty týkající se zdokonalení řeči nebo poznání nových přátel.

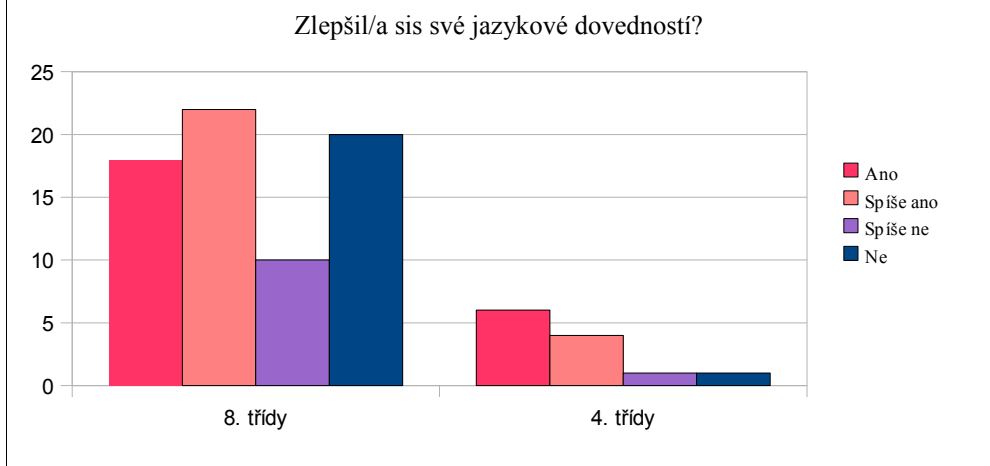

Z dotázaných žáků osmých tříd ze SZŠ se někdy zúčastnilo mezinárodní akce 60 %. Výzkum ve čtvrtých třídách bohužel nepřinesl očekávané výsledky v počtu zúčastněných, neboť nebyla možnost zahrnout do šetření děti z 5. ZŠ v Běžecké ulici. Důvodem nízkého počtu zapojených dětí je také skutečnost, že na 2. ZŠ se mezinárodní setkání týká žáků letošních čtvrtých tříd až příští školní rok (v počtu 50 dětí). Procento dětí ze čtvrtých tříd je proto pouhých 11 % (12 dotázaných).

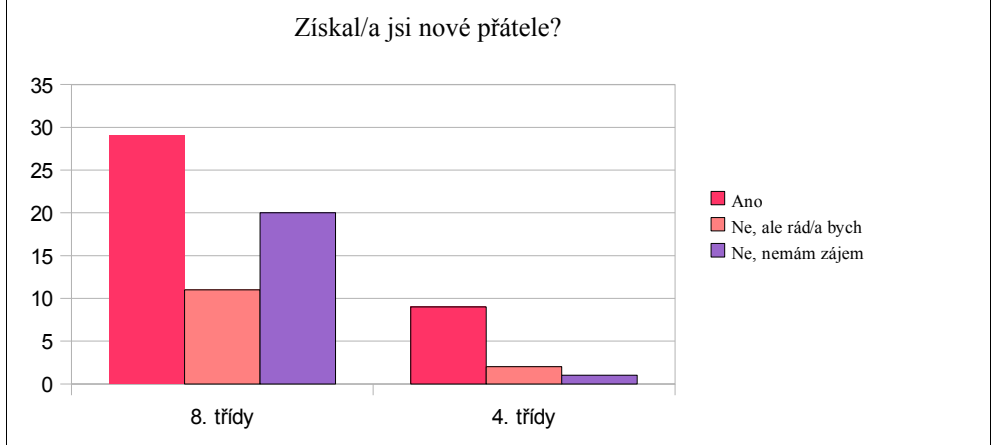

- Z počtu 60 respondentů z osmých tříd, kteří se zúčastnili některé z mezinárodních akcí, se 55 z nich akce líbila a 48 dětem splnila očekávání.
- Z žáků čtvrtých tříd (12) na otázky, zda se jim akce líbila a splnila jejich očekávání, odpovědělo kladně 11 dětí.

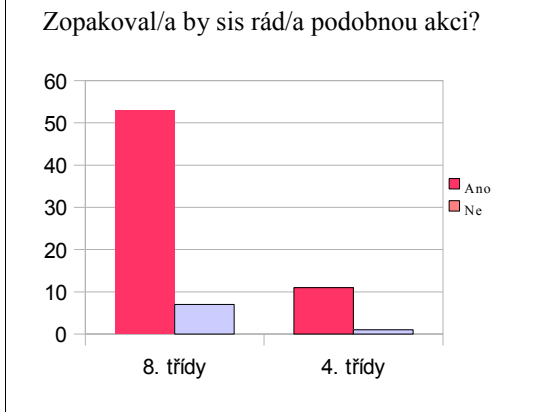
Graf č. 9: žáci spolupracujících ZŠ, kteří se zúčastnili mezinárodní akce

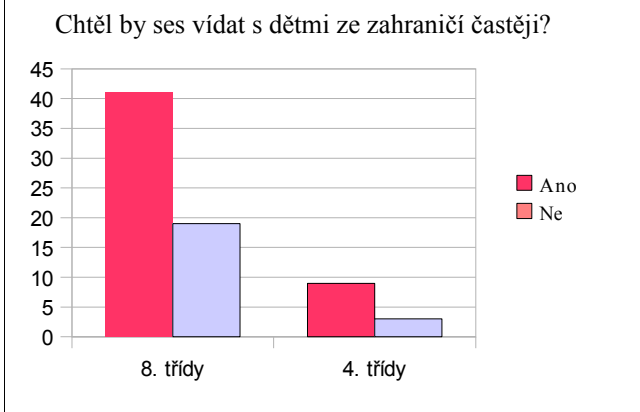
Graf č. 10: žáci spolupracujících ZŠ, kteří se zúčastnili mezinárodní akce

Graf č. 11: žáci spolupracujících ZŠ, kteří se zúčastnili mezinárodní akce

Graf č. 12: žáci spolupracujících ZŠ, kteří se zúčastnili mezinárodní akce

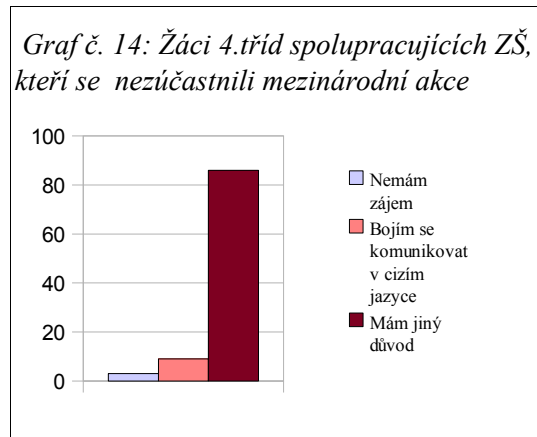
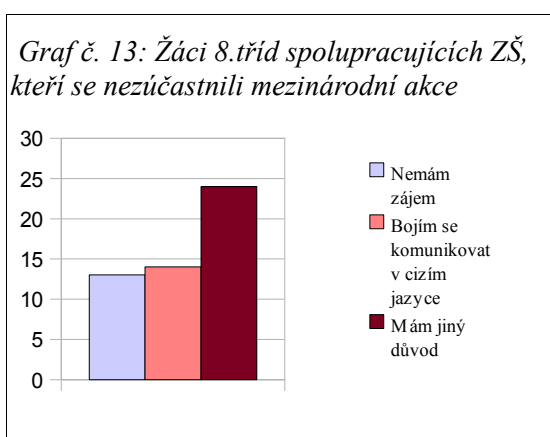

Grafy č. 9 - 12 vypovídají o postojích a výstupních poznatcích dětí, které mají zkušenost se zahraniční spoluprací na škole.

- Z počtu 72 respondentů čtvrtých a osmých ročníků SZŠ odpovědělo ca 33 %, že si jazykové dovednosti zlepšilo, spíše zlepšilo své dovednosti necelých 37 %, spíše si je nezlepšilo zhruba 15 % a určitě se nezdokonalilo rovněž 15 %.
- Celých 54 % dotázaných dětí si našlo díky mezinárodním aktivitám nové přátele. Téměř 17 % si přátele nenašlo, ale rádo by si je našlo a 29 % o přátelství zájem nemá.
- Vysoké procento kladných odpovědí se nachází u otázky, zda by žáci podobnou akci se zahraničními kolegy zopakovali. 89 % vyjádřených by realizovanou spoluprací uvítalo.
- Nižší počet je těch, kteří by se se zahraničními partnery stýkali častěji – kladně odpovědělo 51 dětí (ca 71 %), avšak jejich zájem o zahraniční kontakty stále vysoce převyšuje nespokojenost či lhostejnost.

Dalším z cílů dotazníku bylo zjistit, z jakých důvodů se zbylí žáci ze tříd ve SZŠ mezinárodního setkání či jiné akce nezúčastnili. Otázka nabízela možnost ze tří odpovědí a zároveň ponechala prostor pro udání jiného důvodu. Výsledky zobrazují následující grafy:

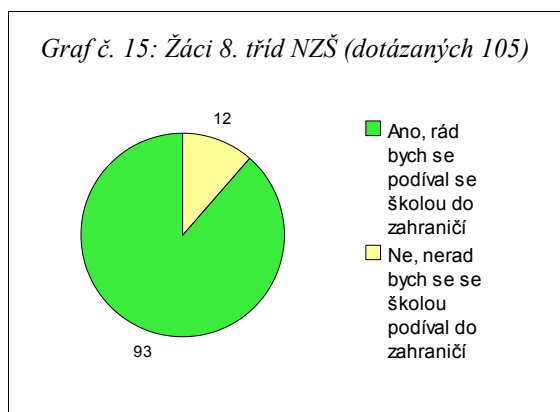
Důvody, proč se děti nezúčastnily některé mezinárodní akce (výpis kategorie „mám jiný důvod“)

8. třídy		4. třídy	
důvod	počet respondentů	důvod	počet respondentů
<i>nevěděl/a jsem o tom</i>	8	<i>nikdo nepřijel</i>	39
<i>"důvod neuveden"</i>	7	<i>setkání je až v 5. třídě</i>	21
<i>nebyla příležitost</i>	6	<i>"důvod neuveden"</i>	18
<i>mám jiné starosti</i>	2	<i>neměl/a jsem možnost</i>	5
<i>rodinný důvod</i>	1	<i>nejsou peníze</i>	3

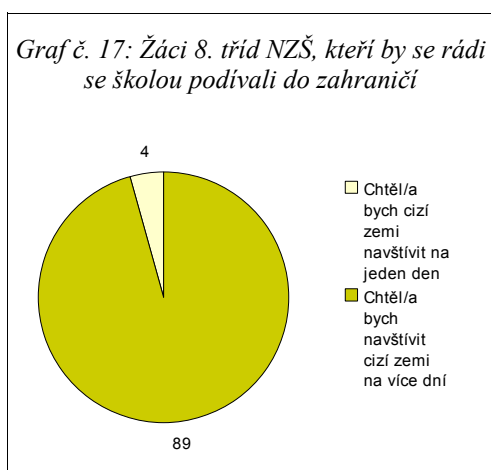
Tabulka č. 1

- Z grafů č. 13, 14 a související tabulky č. 1 je patrné, že nezájem o spolupráci a strach z komunikace v cizím jazyce patří u mládeže osmých tříd mezi nejčastější odpovědi (takto odpověděla více než polovina dotázaných).
- Porovnáním grafů lze upozorovat, že opačný jev je zaznamenán u dětí z nižšího stupně základních škol. Avšak výsledné počty odpovědí dětí čtvrtých tříd v případě této otázky do značné míry ztrácejí výpovědní hodnotu, neboť, jak již bylo konstatováno, žáci 2. ZŠ se s mezinárodní spoluprací setkají až v pátém ročníku. Důsledkem této skutečnosti převažují s velkým rozdílem odpovědi typu „nikdo nepřijel“ a „setkání je až v páté třídě“. Pozitivním zjištěním však je, že z počtu 98 respondentů odpovídajících na tuto otázku pouze 3 argumentovali tím, že nemají zájem.

Následující grafy s výsledky dotazníkového šetření se týkají dětí navštěvujících základní školy, jež se do mezinárodní spolupráce nezapojují. První čtyři otázky, jimž jsou věnována níže uvedená grafická zobrazení, byly zvoleny se záměrem ověřit přístup dětí ke vztahu školy a cestování do zahraničí. Autorčiným úmyslem bylo zjistit, které země poutají pozornost dětí a do jaké míry žáci projevují zájem o výjezdy nebo výlety za hranice ČR.

Zájem dětí o návštěvu cizí země v rámci školních aktivit je zcela převažující. Fakt, že podstatná většina dětí by ráda podnikla výlet do zahraničí, může být určitou motivací pro základní školy umožnit žákům cestovat prostřednictvím mezinárodní kooperace. Uvážíme-li, že v oblíbené činnosti mnohdy dochází k touze v něčem se zdokonalit, lze se právem domnívat, že děti tak mohou být inspirovány k učení se cizím jazykům i jiným dovednostem.

Doba, kterou by žáci rádi strávili se školou v zahraničí, velkým procentem přesahuje zájem o jednodenní výlet. Tento výsledek podporuje vizi několikadenních pobytů, které mohou mít při zapojení mládeže z jiných zemí multikulturní podobu.

Kterou zemi/ které země bys rád/a navštívil/a? (výpis kategorie)			
8. třídy		4. třídy	
země	počet respondentů	země	počet respondentů
Anglie	39	Anglie	25
USA	32	USA	17

<i>Francie</i>	17	<i>Itálie</i>	15
<i>Německo</i>	9	<i>Francie</i>	10
<i>Itálie</i>	8	<i>Německo</i>	9
<i>Španělsko</i>	8	<i>Chorvatsko</i>	8
<i>jiné země</i>	15	<i>Slovensko</i>	5
<i>"neuveдено"</i>	3	<i>jiné země</i>	20
		<i>"neuveдено"</i>	9

Tabulka č. 2

Otázka s cílem zjistit, do které země by žáci z NZŠ v Sokolově a okolí rádi vycestovali, je otevřená z toho důvodu, aby nedocházelo k manipulaci a jednosměrnému ovlivňování respondentů. Ze zemí, jež se vyskytovaly v odpovědích dotázaných žáků osmých i čtvrtých tříd, dominovala Anglie, následována USA a Francií. Děti mnohdy napsaly několik zemí zároveň, v tabulce jsou zaznamenány všechny uvedené země. Odpovědi do jisté míry reflektují věk dotazovaných. Je možno si povšimnout, že děti čtvrtých tříd zapojují do odpovědí více svou fantazií, a proto se v několika případech jmenované země jevíly komické jako např. Jižní Korea, Karibik, Dominikánská republika. Nicméně zájem o evropské země, relevantní pro případnou mezinárodní spolupráci, skutečně není nezanedbatelný (pro Německo, Anglii, Itálii, Španělsko, Chorvatsko a Francii se vyslovilo celkem 153 dětí).

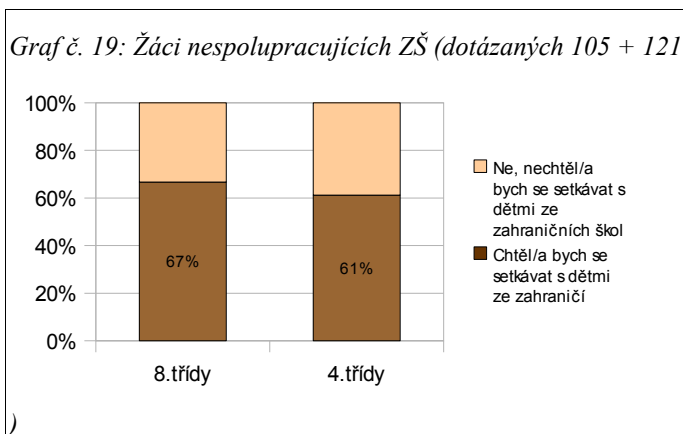
Jen malý počet dětí osmých a čtvrtých ročníků (12 + 9 dětí, které odpověděly, že nemají zájem o návštěvu cizí země) se vyjádřil k tomu, z jakého důvodu by nechtěly se školou navštívit zahraničí. Odpovědi předkládá následující tabulka:

Proč bys nerad/a se školou navštívila zahraničí?

8. třídy		4. třídy	
důvod	počet respondentů	důvod	počet respondentů
<i>neovládám cizí jazyk</i>	3	<i>je to moc drahé</i>	3
<i>"neuveдено"</i>	9	<i>prostě nechci</i>	3
		<i>"neuveдено"</i>	3

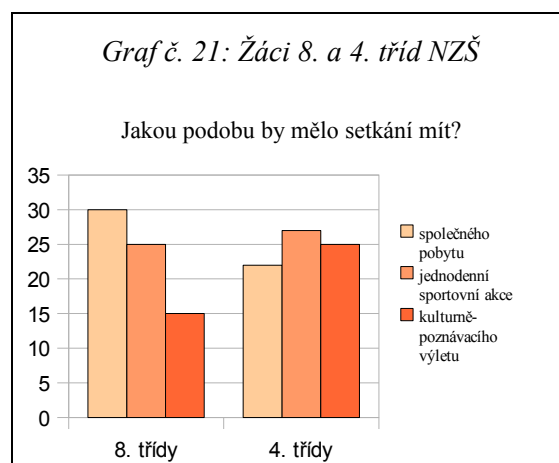
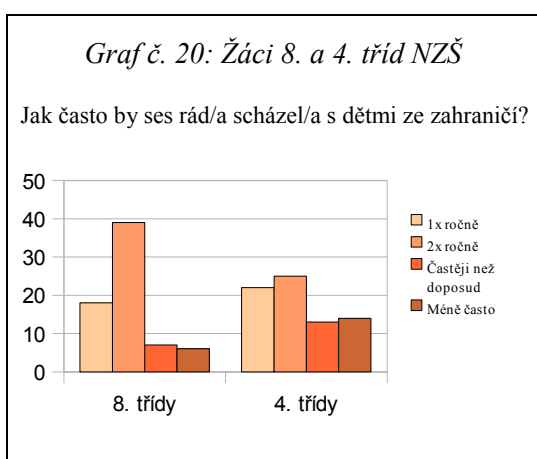
Tabulka č. 3

Vedle otázek na téma cestování se školou za hranice České republiky byly dětem z NZŠ položeny otázky týkající se mezinárodního setkávání s jejich vrstevníky. Cíl je zřejmý – zjistit, zda se žákům představa vzájemných návštěv s potencionálními zahraničními partnery líbí. Pokud by většina dětí nejevila zájem, bylo by pochopitelné, že by se snahy škol mohly míjet účinkem nebo být dokonce zbytečné.

V porovnání kladných odpovědí na partnerská setkání a kladných odpovědí na zahraniční výlety (viz grafy č. 17 - 19) je mírný pokles patrný u zájmu o setkání. Přesto se však hodnoty udržují nad polovinou v obou ročnících NZŠ - v osmých třídách by setkání s dětmi z jiných škol uvítalo 70 žáků ze 105 a ve čtvrtých třídách se pro setkání vyslovilo 74 žáků ze 121.

Následující dvě otázky se vztahují na ty žáky, kteří odpověděli, že by setkávání se žáky zahraničních škol uvítali.

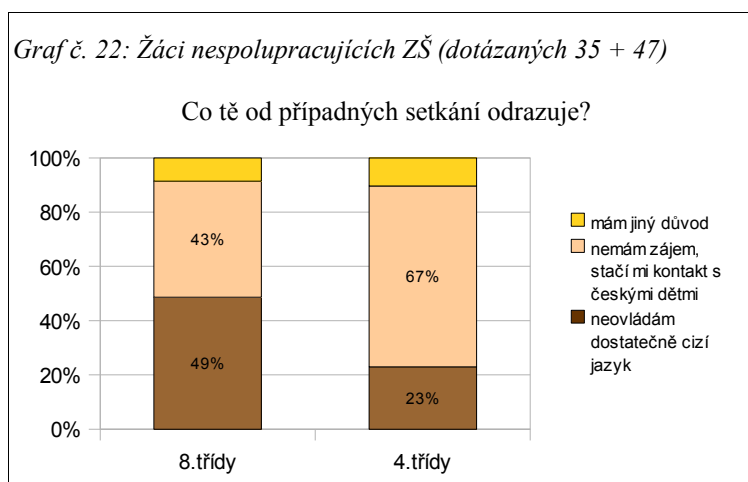

- Pokud jde o interval, v němž by se děti z nespolupracujících škol rády vídaly se žáky ze zahraničí, byla na obou stupních nejčastější odpověď: 2x ročně.

Bohužel jsou výsledky odpovědí na tuto otázku zkreslené, neboť se autorka dopustila špatné formulace otázky, které si všimla až při analýze získaných dat. Nabídka odpovědí měla místo varianty „častěji než doposud“ znít „častěji než 2krát ročně“. Odpověď respondentů, kteří zvolili tuto možnost, nabývá proto jiný význam, než jaký autorka zamýšlela.

- Poněvadž spolupráce žáků základních škol může mít různé podoby (jak jsme zjistili v kapitole 5), nabízela se otázka, jaká podoba je pro žáky atraktivní. Respondent měl u této otázky prostor k označení více možností, a proto počet zaznamenaných odpovědí přesahuje 100 % (více variant zaškrtno 7 žáků osmých a 20 žáků čtvrtých tříd, 7 dětí prvního stupně neodpovědělo). Graf č. 21 lze komentovat slovy, že názory na formu setkávání jsou mezi uvedenými třemi možnostmi velice vyrovnané. Vedení škol by mělo tedy dobře uvážit, jak případnou spolupráci na škole koncipovat.

Pro ty žáky, u nichž byla evidována záporná odpověď na otázku, zda by měli o mezinárodní kontakt s dětmi zájem, byla připravena otázka, co je od něj odrazuje. Byl nabízen výběr ze tří možností:

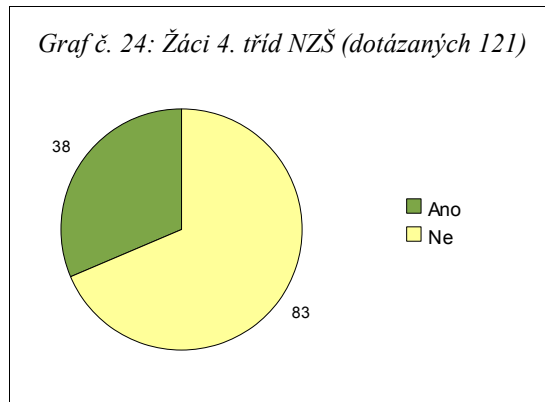
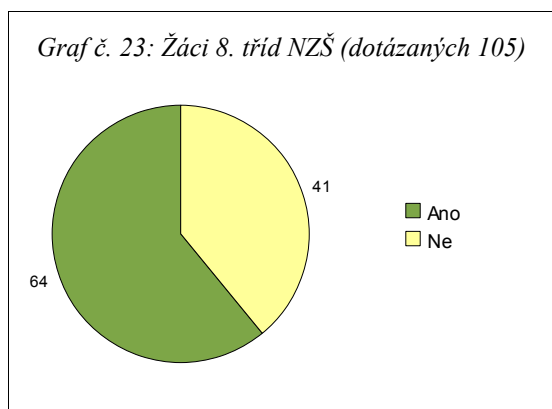

- Poměrně překvapivým faktem, který přinášejí odpovědi na tuto otázku, je, že téměř polovina mládeže z osmých tříd si myslí, že neovládá cizí řeč v míře dostatečné pro smysluplnou realizaci mezinárodní spolupráce. Zda jsou obavy o nízké znalosti jazyka opodstatněné, si dobře uvědomují jejich vyučující. Nicméně pokud se samo dítě necítí ve svých dovednostech jisté, mohlo by to představovat určitou komunikační bariéru, strach a v krajním

případě i vytvoření averze vůči onomu cizímu jazyku. Je však také nutno upozornit, že se školy zpravidla nesnaží zapojit žáky proti jejich vůli a mnohdy vybírají do mezinárodních akcí děti, které nemají problémy s jazykem (zvažovány jsou kromě toho také např. prospěch, chování atp.).

- Žáci, kteří nezvolili ani jednu ze dvou navržených možností, se mohli vyjádřit slovy v prázdném poli. V tomto případě ale zůstala všechna pole nevyplněna (celkem 8 žáků).

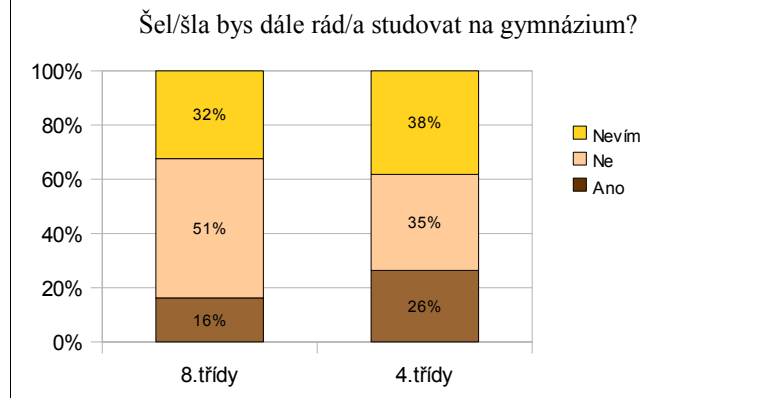
Poslední otázka směřovala k jedné z forem kontaktů mezi dětmi různých národů, k výměnným pobytům, které jsou v sokolovských školách realizovány už jen zřídka a z úst některých pedagogů dokonce zazněly pochybnosti o této formě spolupráce.

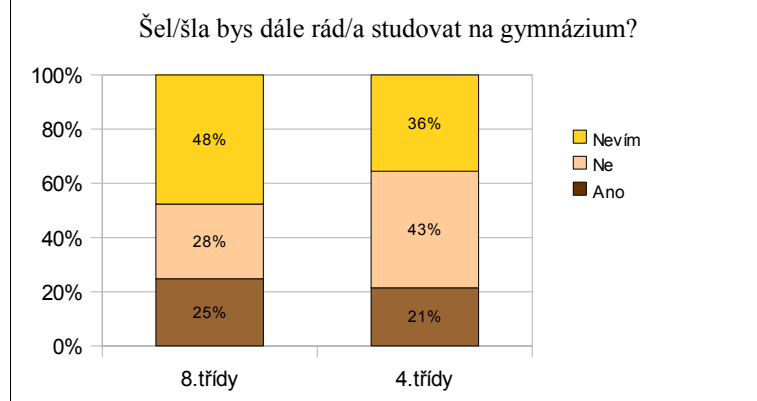
Ačkoliv byly podoby grafů osmých a čtvrtých tříd u předchozích otázek často analogické, u této otázky jsou téměř zrcadlovité. Důvodem může být, že si děti prvního stupně základní školy ve svém věku ještě neumějí představit, že by po nějakou dobu bydlely bez rodičů u jiné rodiny.

Poslední otázka dotazníku, jež byla opět společná pro respondenty spolupracujících (221) a nespolečných (226) základních škol, se dotýká hypotézy o propojení sociálního postavení se zájmem žáků zapojit se do mezinárodních aktivit a jejich vzdělanostními aspiracemi. Poněvadž dotazník nezkoumal socioekonomický status dětí, podívejme se alespoň, v jakém vztahu jsou k sobě dva zbylé faktory.

Graf č. 25: Žáci spolupracujících ZŠ (dotázaných 221)

Graf č. 26: Žáci nespolepracujících ZŠ (dotázaných 226)

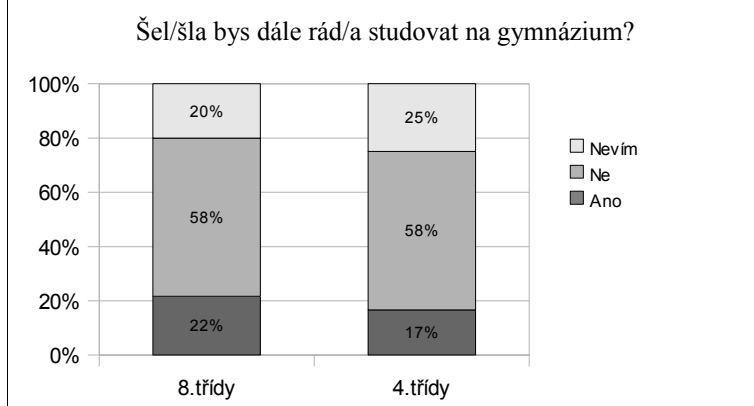

- Grafy 25 a 26, které zobrazují zaokrouhlená procenta výskytu jednotlivých odpovědí, nepřinášejí příliš odlišná data spolupracujících a nespolepracujících ZŠ. Skutečnost, která ovšem zaujala autorčinu pozornost, je ta, že nejmenší procento dětí se záměrem jít studovat na gymnázium (16 %) se vyskytuje u žáků osmých tříd z NZŠ. Zdá se tedy, že zapojení škol do mezinárodních spoluprací nikterak nesouvisí s požadavky dětí na vzdělání.

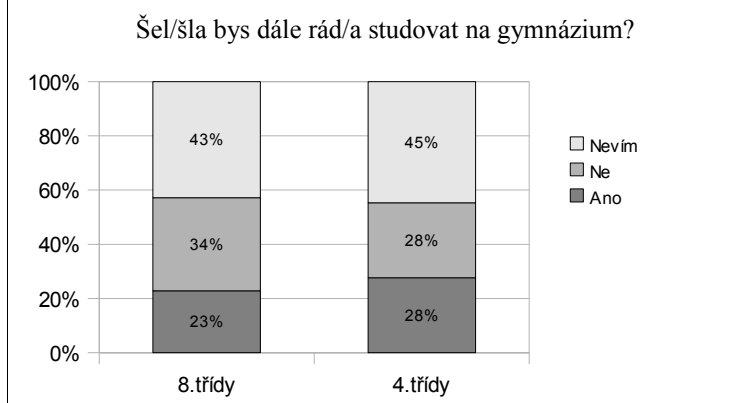
Aby byl závěr vyplývající z posledních dvou grafů zpřesněn, byly na jedné straně zpracovány odpovědi dětí, které se někdy mezinárodní aktivity zúčastnily (tedy ne celé třídy SZŠ), a na druhé straně děti z NZŠ, které v dotazníku odpověděly, že nemají zájem stýkat se se žáky zahraničních škol. S ohledem na jejich odpovědi (zda mají či nemají zájem se stýkat) jim byla položena otázka týkající se gymnázií.

Graf č. 27: Žáci spolupracujících ZŠ, kteří se někdy zúčastnili mezinárodní akce (dotázaných 60 + 12)

Graf č. 28: Žáci nespolupracujících ZŠ, kteří nemají zájem o setkávání se zahraničními žáky (dotázaných 35 + 47)

Poslední dva grafy této kapitoly vyvrátily autorčinu hypotézu minimálně v tom argumentu, že účast na zahraniční činnosti školy bude přímo úměrná zájmu jít dále studovat na gymnázium (a tím aspirovat na vyšší vzdělání). Výzkum odhalil, že míra zapojení do mezinárodních kontaktů nemá vliv na touhu po vyšší formě vzdělání; naopak bylo zjištěno, že více než polovina účastníků je rozhodnuta na gymnázium nejít.

Shrňme-li výsledky dotazníkového šetření, které bylo za pomoci ochotných pedagogů provedeno v jednotlivých školách v Sokolově a okolí, dovolí si autorka poznamenat, že v některých případech uvedené odpovědi očekávala, ačkoliv byla mnohými závěry, ke kterým došla, velmi překvapena. Na tomto místě je vhodné připomenout, že nebylo snahou stavět diplomovou práci na výsledcích tohoto

výzkumu. Odpovědi z dotazníků mají sloužit jen jako ukazatel a doplňující materiál pro orientaci v problematice mezinárodní spolupráce škol. Přestože se přímá úměra mezi aspiracemi na vzdělání a aktivitou v zahraniční spolupráci neprokázala, objevila se mírná souvislost mezi ní a oblibou cizích jazyků. Pozitivní informací navíc je například zjištění, kolik procent dětí bylo s mezinárodními akcemi spokojeno.

Primárním zdrojem informací byly samozřejmě rozhovory s pedagogy základních škol, během nichž vícekrát zaznělo, že nezbytnou podmínkou spolupráce jejich školy se zahraničním je dostatečné ovládnutí daného jazyka dětmi. Hypotéza, se kterou autorka začínala diplomovou práci psát, toto hledisko považovala za méně podstatné a nutno podotknout, že ani v průběhu zpracovávání získaných dat nebyla zcela přesvědčena o opaku. Je totiž sporné, jak vysoká úroveň znalosti jazyka je skutečně podmiňující. Na všech základních školách, které jsou v této práci analyzovány, se děti s jazykem setkávají nejpozději ve třetím ročníku, jistá znalost cizího jazyka zhruba v šesté třídě základní školy se tedy zdá být samozřejmá. Je možno namítnout, že zájem o anglický jazyk výrazně převyšuje zájem o německý jazyk. Zde však lze argumentovat tím, že české děti často při svých setkáních komunikují anglicky, ačkoliv mají německé partnery, a neznalost německého jazyka se proto nejeví jako klíčový důvod pro nenavázání zahraničních kontaktů.

Je zřejmé, že děti v dnešní době nemají zájem o německý jazyk a svým způsobem je to i pochopitelné. V době, kdy angličtina nezadržitelně proniká do různých oblastí češtiny i jiných jazyků a představuje nástroj globálního dorozumívání, motivace učit se méně rozšířenému, ač sousednímu jazyku, se vytrácí. Zahraniční spolupráce by mohla být jednou z možností, jak zájem o jiný než anglický jazyk probudit.

Statistiky dokazují, že se v posledních letech učí německému jazyku čím dál méně lidí, a to paradoxně přes stále větší ekonomické propojení s německy hovořícími zeměmi. Zatímco tedy poptávka po kvalifikovaných pracovnících se znalostí němčiny stoupá, počet lidí schopných domluvit se německy klesá.²²⁸ Výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno na základních školách v Sokolově, dokazují, že počet dětí učících se němčině je i přes příhraniční polohu velmi nízká.

---

228 <<http://www.eurodesk.cz/aktuality/studium/sprechtime>> 12.4.2012.

Data z výzkumu se částečně přibližují statistickým údajům z oblasti rozvoje cizích jazyků v základním vzdělávání z roku 2011, které vypovídají, že z 625 518 žáků ČR učících se cizímu jazyku se angličtině učí 96,3 % a němčině 17,3 %.²²⁹

Z rozhovorů s pedagogy na základních školách vyplynulo, že zatímco ZŠ Sokolov, Švabinského 1702, se při svých aktivitách setkává s podporou a zájmem ze strany rodičů dětí, vedení ZŠ Sokolov, Křižíkova 1916, pozoruje opačný jev.²³⁰ Obě školy spolupracují s německými školami v rámci dlouhodobých partnerství a nabízí se otázka, zda míra účasti rodičů na mezinárodních aktivitách školy ovlivňuje i zájem dětí nebo motivaci pedagogů vkládat do mezinárodních akcí více energie. Tato otázka by si však vyžádala speciální výzkumy, a proto zde zůstává nezodpovězena a získává spíše hypotetickou podobu.

Další skutečností, která vzbudila autorčinu pozornost, je oblast sportu. Bylo již uvedeno, že se v Sokolově nacházejí dvě sportovně profilované základní školy – ZŠ Sokolov, Pionýrů 1614, (1. ZŠ) a ZŠ Sokolov, Boženy Němcové 1784, (3. ZŠ). Přestože sportovní odvětví je jedním z prostředí, ve kterém často dochází k mezinárodním kontaktům, je poměrně překvapivé, že zahraniční spolupráce v této sféře na jmenovaných školách reflektována není. 3. ZŠ spolupracuje se zahraničními institucemi prostřednictvím programu Comenius, avšak realizované projekty školy nejsou sportovně zaměřené. Ve fázi hledání partnera pro kooperaci také v programu Comenius se v současné době nachází i 1. ZŠ. Ani jejím cílem nejsou sportovní aktivity. Tento fakt není nikterak závažný (naopak by mohl vypovídat o rozmanitosti aktivit základní školy), nicméně pro autorku byl dosti neočekávaný.

Zaměříme-li se na příčiny toho, proč některé základní školy v Sokolově a nejbližším okolí nejeví o spolupráci orientovanou za hranice státu zájem, nejčastěji zaslechneme,

- že na škole nepůsobí žádný kvalifikovaný pedagog, který by projevil snahu se těmto záležitostem věnovat,
- nedovolí tomu socioekonomický status dětí,
- nebo doposud nebyl zaznamenán žádný podnět zvenčí.

229 Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2010/2011. s. 45. Dostupné z WWW: <<http://www.csicr.cz/getattachment/f62b6e80-bf60-4685-8a2d-25d328964309>>, 6.4.2012.

230 Rozhovor s Hanou Plachou dne 27.2. a Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012.

Někteří pedagogové shledávají více bariér zároveň a nedokáží si představit, že by se pro něco takového našel na jejich škole prostor (ZŠ Svatava, ZŠ Lomnice). Jiné školy jsou k myšlence spolupráce otevřené nebo se již o kontakty pokoušejí (ZŠ Mánesova, 1. ZŠ, ZŠ Březová). Autorka práce není oprávněna hodnotit relevanci argumentů, které byly pedagogy vzneseny, a předpokládá, že poskytnuté informace s nemožností školy obohatit vzdělávání žáků o mezinárodní činnost skutečně úzce souvisejí.

Pokud shrneme vyjádření pedagogů, kteří hovořili o probíhající mezinárodní spolupráci u nich na škole, jednoznačně zaznějí na tuto oblast slova chvály. Pozitiva, se kterými se setkávají děti i pedagogové, jsou pro školy hlavním hnacím motorem a autorka se odvažuje říci, že tato sféra zájmu škol je pýchou každé z nich.

Na závěr připomeňme jeden z největších přínosů zahraniční kooperace – jazyk. Učíme-li se cizímu jazyku, poznáváme s ním i prvky kultury jiného národa. Toto poznávání je oboustranné a my bychom se měli snažit za pomoci mezinárodní spolupráce dát světu vědět o celém našem státě. Podle knihy *Deutsche und Tschechen-Geschichte, Kultur, Politik* prý v praxi naši němečtí sousedé vědí jen zlomek toho, co o nich víme my Češi.²³¹ Uvažme, jak bychom mohli tuto asymetrii vztahů prostřednictvím mezinárodní spolupráce alespoň zčásti změnit.

S tím souvisejí i slova typická pro politickou rétoriku. Ta označuje mládež za nositele naděje, která je osvobozena od zatíženosti dějin a zbavena stereotypů doprovázejících staré vzory myšlení a předsudky. Mládeži je přisuzován cíl položit základ něčemu, co je označováno jako lidské porozumění.²³² Je-li takový cíl vkládán do rukou dnešní mládeže, pak by se nemělo zapomínat na to, že je třeba ji v tomto směru již v raném věku podporovat.

---

231 KOSCHMAL, Walter a NEKULA, Marek. *Deutsche und Tschechen-Geschichte, Kultur, Politik*. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 2005. s. 366.

232 KOSCHMAL, Walter a NEKULA, Marek. *Deutsche und Tschechen-Geschichte, Kultur, Politik*. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 200., s. 364.

8. ZÁVĚR

Předložená diplomová práce se zabývá nepřehlédnutelným fenoménem dnešní doby, mezinárodní spoluprací, která je konkretizována v oblasti školství. Jejím cílem bylo zpracovat v relaci na toto téma situaci na základních školách v Sokolově a jeho nejbližším okolí.

Práci doprovázejí dvě základní hypotézy, jež vedly autorku k tomu, aby se tomuto tématu blíže věnovala. První hypotéza vyjadřuje názor, že spolupráce se zahraničím je bezpochyby významnou součástí vzdělávacích koncepcí škol, je však z podstatné části odkázána na jejich solventnost, neboť realizace každého projektu vyžaduje velké množství finančních prostředků. Základ druhé hypotézy tvoří domněnka, že případné mezinárodní aktivity školy podmiňuje socioekonomická úroveň žáků, která úzce souvisí s jejich vzdělanostními aspiracemi. Čím je sociální status žáků nižší, tím obtížněji škola realizuje mezinárodní kooperaci (nejen z důvodu nedostatku finančních prostředků, nýbrž je dle mínění autorky za těchto okolností obtížnější motivovat děti k podobným formám vzdělávání).

Výsledkem zkoumání je vyvrácení první hypotézy a částečné potvrzení hypotézy druhé. Vystaly také mnohé závěry, jež autorku do určité míry překvapily. Ukázalo se totiž, že existuje mnoho způsobů, jak spolupráci základních škol finančně podpořit. Je nabízena řada mezinárodních programů, do kterých se školy mohou zapojit a jejichž finanční participace mohou využít. Autorka se minimálně ve čtyřech případech dozvěděla, že překážkou snah navázat kontakty za hranice státu je vysoké procento sociálně a ekonomicky znevýhodněných žáků na škole. Ještě častější příčinou neaktivity však byla absence kvalifikovaných pedagogů, kteří by projevíli zájem se v této oblasti angažovat.

K závěrům práce velkou měrou také přispěly rozhovory vedené s pedagogy jednotlivých škol. Jejich zkušenosti a zážitky jsou cenným materiálem, který prozrazuje více než teoretické publikace. Data získaná od pedagogů jsou samozřejmě doplněna o obecné informace v širším kontextu mezinárodní spolupráce. Věnuje se jim druhá, třetí, čtvrtá a šestá kapitola.

Při zkoumání nebylo autorčiným záměrem přeceňovat sféru mezinárodní spolupráce škol a odsuzovat ty základní školy, v nichž ke kooperaci nedochází. Solidní úroveň vzdělání dokáže bezpochyby zprotředkovat i školy, jež své aktivity orientují jiným směrem. Berme zahraniční vztahy jako podpůrnou složku vzdělávacího procesu, která je schopna zajistit dětem zážitky, zkušenosti, poznatky a mnoho dalšího – to vše nad rámec běžného vyučování. Z výstupních dat dotazníkového šetření vyplynulo, že téměř naprostá většina žáků, kteří se někdy činnosti se zahraničními partnery zúčastnili, je spokojena s tím, co měla možnost poznat a prožít.

Nehleďme na problematiku z hlediska pedagogiky a zvažme, jak velký může mít v tomto ohledu základní škola vliv na rozvoj lidské komunikace (samozřejmě dětí i dospělých).

9. RESUMÉ

Diplomová práce se zabývá tématem mezinárodní spolupráce základních škol. Do obecného a evropského kontextu jsou zasazeny základní školy v příhraničním městě Sokolov a v jeho nejbližším okolí.

Autorka věnuje pozornost pojmu mezinárodní spolupráce a představuje programy a projekty, které zahraniční spolupráci podporují (podpora může být finanční i nefinanční). Dále je zpracováno téma významu mezinárodní spolupráce škol. Čtvrtá kapitola představuje sokolovské školství s ohledem na jeho minulost a současnost, pátá kapitola se již zabývá konkrétní realizací mezinárodní spolupráce v jednotlivých základních školách. V šesté kapitole je možno najít způsoby, jimiž lze zahraniční aktivity na škole finančně podpořit. Poslední (sedmá kapitola) vyhodnocuje a porovnává získaná data a výsledky z dotazníkového šetření, kterého se zúčastnili žáci uvedených škol. V sociologické sondě bylo osloveno celkem 447 dětí.

Použité zdroje, které autorce umožnily autorce sepsání diplomové práce, jsou uvedeny v seznamu literatury. Příložené CD obsahuje nahrávky rozhovorů a kopie některých dalších materiálů.

10. RESUME

The thesis deals with an international cooperation of elementary schools. The generally and European context is supplied by the elementary schools in Sokolov and his nearest neighbourhood which are located in a border area.

The second chapter pays attention to the concept of the international cooperation among schools and presents programs and projects which encourage the activities (the support can be financial and non-financial). In the third chapter the topic of the significance of the foreign cooperation is elaborated. The fourth chapter presents the education system in Sokolov considering the history and the present. The fifth chapter deals with the particular implementation of international cooperation of the schools. In the sixth chapter, it is possible to find the ways which are able to support the functioning financially. The last (the seventh) chapter evaluates and compares the data and the results from questionnaires given to 447 pupils in the elementary schools.

At the end the used bibliography is attached. The used materials that enabled the author to write this thesis is attached in the end of the thesis. The enclosed CD contains this thesis in digital form, the audio recording of the interview and some copied material.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BAAR, Vladimír a. HOUDKOVÁ, Zuzana. *Výchova k myšlení v globálních a evropských souvislostech*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2010. ISBN 978-80-86034-83-6.

BERANOVÁ, Romana. *Falknov- Sokolov 1908-2008*. Sokolov: Město Sokolov, 2011. ISBN 978-80-254-9275-8.

BRUŽEŇÁK, Vladimír. *Historie Sokolovska*. Svatava: Mikroregion Sokolov, 2010. ISBN 80-254-9445-4.

CINK, Pavel. Evropská a mezinárodní spolupráce ve vzdělávání. In: *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7184-141-2.

DIVIŠOVÁ, Kateřina. *Grenzüberschreitende Zusammenarbeit am Beispiel Sokolov*. Plzeň, 2011. Bakalářská práce. Západočeská univerzita. Fakulta filozofická.

DVOŘÁČEK, Jiří. *Vzdělávání v integrující se Evropě*. Praha, VŠE Praha 2001. ISBN 80-245-0223-2.

HORKÁ, Michaela. Byli jsme v Coburgu. *Sokolovský patriot*. 2007, č. 11, s. 18.

KASÍKOVÁ, Hana. *Učíme se spolupráci spoluprací*. Kladno: AISIS, 2009. ISBN 978-80-904071-6-9.

KOSCHMAL, Walter a NEKULA, Marek. *Deutsche und Tschechen-Geschichte, Kultur, Politik*. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, s. 364. ISBN 3-406-45954-4.

MAREŠ, Jiří a KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1070-3.

NOVÝ, Ivan a SCHROLL-MACHL, Sylvia. *Spolupráce přes hranice kultur*. Praha: Management Press, 2005. ISBN 80-7261-121-6.

PROKOP, Vladimír. *Kapitoly z dějin Sokolovska*. Sokolov: Okresní muzeum, 1994.

PROKOP, Vladimír. *Z dějin města a jeho škol*. Editio Süsser, 2008.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3069-1.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Základní vzdělávání. In: *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

ZICH, František. *Kdo žije v pohraničí*. Ústí nad Labem: Sociologický Ústav Akademie věd ČR, 1996. 80-85950-18-9.

Rozhovory:

Rozhovor s panem Mgr. Pavlem Doležalem dne 21.3.2012. - nahrávka č. 6, složka Interview.

Rozhovor s panem Mgr. Vladimírem Vlčkem dne 9.3.2012. - nahrávka č. 4, složka Interview.

Rozhovor s paní Mgr. Brigitte Havelkovou dne 2.4.2012. - nahrávka nepořízena.

Rozhovor s paní Mgr. Danou Humlovou dne 19.3.2012. - nahrávka z technických důvodů nepořízena.

Rozhovor s paní Mgr. Evou Kubíčkovou a s paní Mgr. Danou Malenickou dne 26.3.2012- nahrávka č. 9, složka Interview.

Rozhovor s paní Mgr. Hanou Hrubou dne 9.3.2012. - nahrávka nepořízena, paní Mgr. Hrubá si nepřála být nahrávána.

Rozhovor s paní Mgr. Hanou Plachou a s paní Mgr. Brigitte Havelkovou dne 27.2.2012. - nahrávka č. 2, složka Interview.

Rozhovor s paní Mgr. Ivetou Kořínkovou dne 9.3.2012. - nahrávka č. 3, složka Interview.

Rozhovor s paní Lucií Křenkou dne 21.3.2012. - nahrávka č. 7, složka Interview.

Rozhovor s paní Mgr. Michaelou Hubenou dne 20.3.2012. - nahrávka č. 5, složka Interview, nahrávka kvůli technickým problémům nekvalitní.

Rozhovor s paní Mgr. Růženu Puchingerovou dne 26.3.2012. - nahrávka č. 8, složka Interview.

Rozhovor s paní Mgr. Zuzanou Šteklovou a s paní Mgr. Žanetou Vajdíkovou dne 17.11.2011. - nahrávka č. 1, složka Interview.

Internetové zdroje:

About Eurydice. *Education, Audiovisual and Culture Executive Agency* [online]. © 2011 [Cit. 3.11.2011]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/about_eurydice_en.php

Amsterodamská smlouva [online]. [Cit. 22.10.2011]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/>

ceskarepublika/pdf/amsterodamska_smlouva_cs.pdf

Associated Schools Project Network. UNESCO [online]. [Cit. 11.11.2011]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/education/ecp/publicat/brochure/english/asschpro.html>

Coburg-historie. *Základní škola Sokolov, Běžecká 2055, Odloučené pracoviště: B. Němcové 1784* [online]. © 2011 [Cit. 17.3.2012]. Dostupné z: <http://www.zs3sokolov.cz/skola/mezinarodni-spoluprace/coburg-historie/>

Comenius - Hledání partnerů. NAEP [online]. © 2007-2011 [Cit. 20.10.2011]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=22&

Comenius 2010-2012. *Základní škola Sokolov, Běžecká 2055, Odloučené pracoviště: B. Němcové 1784* [online]. © 2011 [Cit. 20.3.2012]. <http://www.zs3sokolov.cz/skola/mezinarodni-spoluprace/comenius-2010-2012/>

Česko-německý fond budoucnosti. *Zkola* [online]. © 2003-2011 [Cit. 22.3.2012]. Dostupné z: <http://www.zkola.cz/zkedu/management/oddelenimladezesportuarozvojelidskychzdroju/mezinarodnispoluprace/ceskonemeckyfondbudoucnosti/default.aspx>

Die Goldene Straße [online]. [Cit. 12.3.2012]. Dostupné z: <http://www.goldene-strasse.de/index.php?idcatside=283>

Doprovodné aktivity – eTwinning. NAEP [online]. © 2007-2011 [Cit. 22.10.2011]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=30&

eTwinning [online]. © 2007 [Cit. 22.10.2011]. Dostupné z: <http://www.etwinning.cz/?p=2>

Evropská územní spolupráce 2007-2013. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. © 2008-2009 [Cit. 4.4.2012]. Dostupné z: http://www.cil3.cz/evropska_uzemni_spoluprace.htm

Facts and Figures. *Education, Audiovisual and Culture Executive Agency* [online]. © 2011 [Cit. 3.11.2011]. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/tools_en.php

Finance. *Tandem* [online]. [Cit. 2.12.2011]. Dostupné z: <http://www.tandem.adam.cz/sekce/skoly-a-predskolni-zarizeni/skoly/finance>

Ge(h)wege - Gemeinsam Wege gehen [online]. [Cit. 21.3.2012]. Dostupné z: <http://www.gwangi.de/Projektverlauf/Projektverlaufcz.html>

Historie Cíl 3. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. © 2008-2009 [Cit. 4.4.2012]. Dostupné z: <http://www.cil3.cz/historie.htm>

- Historie města Sokolova. *Sokolov* [online]. [Cit. 10.10.2011]. Dostupné z: <http://www.sokolov.cz/scripts/detail.php?pgid=62>
- Informace ředitelky školy. *Základní škola Sokolov, Běžecká 2055* [online]. [Cit. 9.3.2012]. Dostupné z: http://www.zs-sokolov.cz/aktuality/aktualita_2012.htm
- Jak zažádat o projekt?. *ČNFB* [online]. [Cit. 3.4.2012]. Dostupné z: <http://www.fondbudoucnosti.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=5944>
- Jean Monnet. [online]. © 2003 [Cit. 3.11.2011]. Dostupné z: <http://www.historiasiglo20.org/europe/monnet.htm>
- Kreuzberg-Grundschule Schwandorf [online]. [Cit. 12.3.2012]. Dostupné z: <http://www.kreuzbergschule.schwandorf.de/>
- Members and partners. *OECD* [online]. [Cit. 5.12.2011]. Dostupné z: http://www.oecd.org/document/25/0,3746,en_36734052_36761800_36999961_1_1_1_1,00.html
- NAEP [online]. © 2007-2011 [Cit. 20.10.2011]. Dostupné z: <http://www.naep.cz>
- Němčina nekouše. *Tandem* [online]. [Cit. 2.12.2011]. Dostupné z: <http://www.tandem.adam.cz/sekce/skoly/programy-a-projekty/nemcina-nekouse>
- Nová citační norma ČSN ISO 690:2011 [online]. [Cit. 20.4.2012]. Dostupné z: <http://sites.google.com/site/novaiso690/>
- O eurydice. *Ústav pro informace ve vzdělání* [online]. [Cit. 12.10.2011]. Dostupné z: <http://www.uiv.cz/clanek/22/135>
- O programu Comenius. *NAEP* [online]. © 2007-2011 [Cit. 20.10.2011]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&view_type_code=program&#record_1
- O programu Mládež v akci . *Program Mládež v akci* [online]. © 2007-2011 [Cit. 21.10.2011]. Dostupné z: <http://www.mladezvakci.cz/informace-o-programu/o-programu-mladez-v-akci/>
- O tandemu. *Tandem* [online]. [Cit. 2.12.2011]. Dostupné z: <http://www.tandem.adam.cz/sekce/o-tandemu>
- OECD. *MŠMT* [online]. © 2006 [Cit. 5.12.2011]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/organizace-pro-ekonomickou-spolupraci-a-rozvoj-oecd>
- Odbor školství, mládeže a tělovýchovy-schválené příspěvky. *Informační portál Karlovarského kraje* [online]. © 2011 [Cit. 2.4.2012]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/Dotace_all/dotaceKK/schvalene/schv_skolstvi/

Partnerství Comenius Regio. *NAEP* [online]. © 2007-2011 [Cit. 20.10.2011].
Dostupné
http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=21&

Pojďme se domluvit. *Základní škola Sokolov, Běžecká 2055* [online]. [Cit. 27.2.2012].
Dostupné z:
<http://www.zs-sokolov.cz/archiv06-07/partner/partner.htm>

Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část I. Všeobecná ustanovení [online]. [Cit. 4.4.2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call11/part1_cs.pdf

Program celoživotního učení (LLP) Příručka 2011: Část II b. Výklad jednotlivých aktivit [online]. [Cit. 4.4.2012]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call12/fiches_cs.pdf

Program Mládež v akci. *MŠMT*. [online]. © 2006 [Cit. 21.10.2011]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/program-mladez-v-akci>

Program Pestalozzi. *Dům zahraničních služeb* [online]. © 2011 [Cit. 5.12.2011].
Dostupné z: <http://www.zahranici-stipendium.cz/scripts/detail.asp?id=604>

Projekty partnerství škol (Comenius Partnerships). *NAEP* [online]. © 2007-2011 [Cit. 20.10.2011]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=20&

Přeshraniční spolupráce ČR-Bavorsko. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. © 2008-2009 [Cit. 3.4.2012]. Dostupné z:
[z:http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_bavorsko.htm](http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_bavorsko.htm)

Přeshraniční spolupráce ČR-Sasko. *Centrum pro regionální rozvoj České republiky* [online]. © 2008-2009 [Cit. 4.4.2012]. Dostupné z:
http://www.cil3.cz/preshranicni_spoluprace_cr_sasko.htm

Přidružené školy UNESCO [online]. [Cit. 3.11.2011]. Dostupné z: <http://skoly-unesco.cz/>

Přidružené školy UNESCO. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. © 2002 [Cit. 3.11.2011]. Dostupné z:
http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/unesco/ceska_komise_pro_unesco/pridruzene_skoly/pridruzene_skoly_unesco.htm

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [Cit. 3.10.2011].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma>

Rozpočet města Sokolov na rok 2011. *Sokolov*. [online]. [Cit. 5.4.2012]. Dostupné z:
<http://www.sokolov.cz/assets/uredni/samosprava/rozpocety/rozpocet2011.pdf>

Sobotní setkání ve Waldsassenu. *Základní škola Sokolov, Běžecká 2055* [online].

[Cit. 27.2.2012]. Dostupné z: http://www.zs-sokolov.cz/archiv05-06/wald06_rodice/waldsssen.06.htm

Socrates-Comenius. *Eurodesk* [online]. © 2011 [Cit. 3.10.2011]. Dostupné z: <http://www.eurodesk.org/edesk/Infocentre.do?go=4&progId=EU0010000031&country=EU&lang=CZ&show>

Šprechtíme. *Eurodesk* [online]. © 2011 [Cit. 12.4.2012]. Dostupné z: <http://www.eurodesk.cz/aktuality/studium/sprechtime>

The history of European cooperation in education and training [online]. [Cit. 3.11.2011]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/documents/publications/history_en.pdf

The treaty of Amsterdam [online]. © 1997 [Cit. 21.10.2011]. Dostupné z: <http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>

Vyhledávání partnerů pro mezinárodní spolupráci. *Zkola* [online]. © 2003-2011 [Cit. 20.10.2011]. Dostupné z: <http://www.zkola.cz/zkeu/management/oddelenimladezesportuarozvojelidskychzdroju/mezinarodnispoluprace/vyhledavanipartnerupromezinarodnispolupraci/default.aspx>

Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2010/2011 [online]. © 2011 [Cit. 29.3.2012]. Dostupné z: <http://www.csicr.cz/getattachment/f62b6e80-bf60-4685-8a2d-25d328964309>

Výroční zpráva za rok 2007/2008. *Základní škola Sokolov, Rokycanova 258* [online]. [Cit. 9.11.2011]. Dostupné z: http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=40

Výroční zpráva za rok 2008/2009. *Základní škola Sokolov, Křížíkova 1916* [online]. © 2009 [Cit. 16.3.2012]. Dostupné z: http://www.zs8so.cz/vyrocnizpravy/index.php?clanek_id=2595

Výroční zpráva za rok 2009/2010. *Základní škola Sokolov, Rokycanova 258* [online]. [Cit. 9.11.2011]. Dostupné z: http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=40

Výroční zpráva za rok 2010/2011. *Základní škola Sokolov, Křížíkova 1916* [online]. © 2009 [Cit. 16.3.2012]. Dostupné z: http://www.zs8so.cz/vyrocnizpravy/index.php?clanek_id=4861

Výroční zpráva za rok 2010/2011. *Základní škola Sokolov, Švabinského 1702* [online]. [Cit. 26.2.2012]. Dostupné z: <http://www.6zs-sokolov.cz/soubory/vyrocnizprava.pdf>

Vzdělávací programy EU. *Euroskop* [online]. [Cit. 20.10.2011]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/612/sekce/vzdelavaci-programy-eu/>

Vznik a cíle našeho projektu Comenius. *Ge(h)wege - Gemeinsam Wege gehen* [online]. [Cit. 21.3.2012]. Dostupné z: <http://www.gwangi.de/indexcz.html>

Welcome to eTwinning. *British Council* [online]. [Cit. 29.10.2011]. Dostupné z: <http://www.britishcouncil.org/etwinning-about-new.htm>

Základní informace. *Základní škola Sokolov, Rokycanova 258* [online]. [Cit. 19.3.2012]. Dostupné z: http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=2

Závěrečné hodnocení akčního programu Společenství „Mládež“ (2000–2006) a akčního programu Společenství na podporu subjektů činných na evropské úrovni v oblasti mládeže (2004-2006) [online]. © 2008 [Cit. 1.11.2011]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0398:FIN:CS:PDF>

Další zdroje:

Archivované materiály k nahlédnutí na ZŠ Švabinského u zástupkyně ředitele.

Materiál s informacemi napsaný cíleně pro autorku poskytla Brigitte Havelková dne 27.2.2012. Dostupné na přiloženém CD - Piloti 6. ZŠ.

Materiál s informacemi napsaný cíleně pro autorku poskytla Brigitte Havelková dne 27.2.2012. Dostupné na přiloženém CD – Projekty 6. ZŠ

Materiál s informacemi napsaný cíleně pro autorku poskytla Brigitte Havelková dne 27.2.2012. Dostupné na přiloženém CD - Tabaluga 6. ZŠ.

Popis projektu k nahlédnutí v archivovaných materiálech na ZŠ Švabinského u zástupkyně ředitele.

Týdenní plán poskytla Brigitte Havelková dne 2.4.2012. Dostupný na přiloženém CD - Plán Weißenstadt.

12. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

- Náhled myšlenkové mapy, kterou vytvořili děti 2. ZŠ v rámci partnerského projektu I
- Náhled nástěnky na téma Voda, vytvořené v projektu 6. ZŠ.....I

Příloha č. 2

- Fotografie z vyučovací hodiny žáků 2. ZŠ během prezentace zahraničních pedagogů II
- Fotografie ze setkání dětí 3. ZŠ v rámci projektu Comenius II
- Fotografie kulis vytvořených v projektu Tabaluga dětmi 6. ZŠ III
- Fotografie z cesty žáků 6. ZŠ na společný pobyt do Weißenstadtu III

Příloha č. 3

- Plán týdenního setkání 6. ZŠ s partnerskou Emil-Fischer-Volksschule IV

Příloha č. 4

- Vyjádření žáků 6. ZŠ k mezinárodnímu setkání v německém Pottenstein..V
- Vyjádření žáků 6. ZŠ k mezinárodnímu setkání v německém Pottenstein.VI

Příloha č. 5

- Ocenění 5. ZŠ za aktivity v oblasti mezinárodní spolupráce VII

Příloha č. 6

- Dotazník pro děti 4. tříd základních škol, které se nevěnují mezinárodní spolupráci VIII
- Dotazník pro děti 8. tříd základních škol, které se věnují mezinárodní spolupráci IX

Příloha č. 1

Náhled myšlenkové mapy, kterou vytvořili děti 2. ZŠ v rámci partnerského projektu²³³

Náhled nástěnky na téma Voda, vytvořené v rámci projektu 6. ZŠ²³⁴

²³³ Fotografie pořídila autorka během návštěvy školy.

²³⁴ Fotografie pořídila autorka během návštěvy školy.

Příloha č. 2

. Fotografie z vyučovací hodiny žáků 2.ZŠ během prezentace zahraničních pedagogů²³⁵

Fotografie ze setkání dětí 3. ZŠ v rámci projektu Comenius²³⁶

235 Fotografie pořídila autorka během návštěvy školy.

236 Fotografie získána z <http://www.sokino.cz/patriot/2011/kveten/zs_nemcova.doc>, 20.3.2012.

Fotografie kulís vytvořených v projektu Tabaluga dětmi 6. ZŠ²³⁷

Fotografie z cesty žáků 6. ZŠ na společný pobyt do Weißenstadtu²³⁸

237 Fotografie pořídila autorka během návštěvy školy.

238 Fotografie pořídila autorka během výletu školy do Weißenstadtu.

Příloha č. 3

Plán týdenního setkání 6. ZŠ s partnerskou Emil-Fischer-Volksschule²³⁹

Wochenplan für die deutsch - tschechische Schülerbegegnung „Wasser – ein faszinierendes Element“ vom 23. -28.04 2012 im Schullandheim Weißenstadt
 Teilnehmer: 30 Schüler und 4 Begleitpersonen von der Základní škola Sokolov, Švabinského 1702 (Tschechische Republik) und 30 Schüler und 4 Begleitpersonen von der Emil-Fischer-Schule in Dörfles-Esbach bei Coburg (Bayern).

Zeit	Montag, 23.04.	Dienstag, 24.04.	Mittwoch, 25.04.	Donnerstag, 26.04.	Freitag, 27.04.	Samstag, 28.04.
7:00		Wachen Singen Frühstück	Wachen Singen Frühstück	Wachen Singen Frühstück	Wachen Singen Frühstück	Wachen Singen Frühstück
8:00						
8:30	Anreise Plenum, Einführung	Arbeitskreise zum Projekt: Smetana Die Moldau Modul 1: Kennenlernen der Musik Modul 2: Bewegen zur Musik	Erkundung: Fließgewässer Workshops	Arbeitskreise zum Projekt: Smetana Die Moldau Modul 4: Ein Lied gestalten Modul 5: Kreatives Gestalten	Arbeitskreise zum Projekt: Smetana Die Moldau Modul 5: Ein Lied gestalten Modul 5: Kreatives Gestalten	Zimmer räumen
10:15						
10:30	Zimmerverteilung, Einquartierung, Spaziergang in die Umgebung					
11:45						
12:00	Mittagessen					
13:00	Vorstellen der Arbeitskreise und Workshops	Freizeit mit Angeboten	Freizeit mit Angeboten	Mitgehen Wanderung zur Egerquelle	Freizeit mit Angeboten	Erkundung: Fließgewässer
14:30	Spiele zum Kennen lernen + Singen	Arbeitskreise zum Projekt: Smetana Die Moldau Modul 3: Spezifisches Hören Modul 4: Ein Lied gestalten Workshops	Arbeitskreise zum Projekt: Die Moldau	Bustransfer	Präsentation der Schauwand und erarbeitete Musik	
16:00						
16:15	Pause Binationale Hausraallye Singen					
17:45						
18:00	Abendessen	Abendessen	Abendessen	Abendessen	Workshops	
19:00	Singen Nationale Gruppen	Nationale Gruppen	Nationale Gruppen	Nationale Gruppen	Lagerfeuer	
21:00	Betrufe Teambuilding	Betrufe Teambuilding	Betrufe Teambuilding	Betrufe Teambuilding	Betrufe Teambuilding	Betrufe Teambuilding
22:00						

²³⁹ Plán poskytlá Brigitte Havelková dne 2.4.2012.

Příloha č. 4

Vyjádření žáků 6. ZŠ k mezinárodnímu setkání v německém Pottenstein²⁴⁰

Janek

Moje peníze jsou ~~dobré~~. Líbí se mi konverzace s Maďary a
Němci. Líbí jim různé ~~průmysly~~ dílny a jejich
výrobky. Líbí jim, když stačí hodně jídla
je zdarma. Nelíbí se mi zde chování
Maďarů přefobalů vymyšlená fakta atd.
David s Radkem a Jirkou se zde konvertovali do
jedné věty. Ony je krásná, no nevím.
Gottlové ubráně s Maďary málokdy stoučilo svátek,
myslím že odveď nás ~~raději~~ nabude.
Miloš Věbec má tu nějaké upírání a koncování
jenak je to škola

240 Kopii poskytla Hana Plachá dne 27.2.2012.

Pottenstein

Mě se tu moc líbí! HLAVNÍ: a tu je tu hodně dobrý,
je tu také hodně zajímavé,
jsou tu pěkné hry a vůbec tu není
nudná! .....

Chodíme na výlety a pěkně si tu 4.5.2006 jdeme na další
hodiny výlet kde budeme v městečku jistěni .....

Ale teď mě spíš k přechodným dnům. Už tady a v blízkosti
tu jsou krásně hodně a milý (ať má městeček vyjímkou).

Je s nimi velká zábava. Zaujalo mě tu obedi a čisti
prostředí. Máji tu krásně všechno upravené a udržované.
Příroda je pěkně zelená a udržovaná. No já už (sahám)
měřím co bych si dělal .....

Právě me hry, učíme si kudy, naučíme, vyprávíme si
máji je to tu prostě super!

Příloha č. 5

Ocenění 5. ZŠ za aktivity v oblasti mezinárodní spolupráce²⁴²

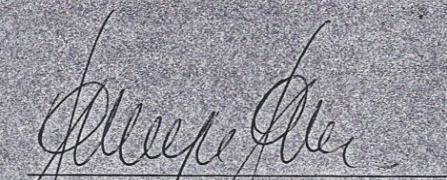
Urkunde

für

5. Základní Škola Sokolov

Die Europa-Union im Kreisverband Tirschenreuth würdigt den
herausragenden Einsatz für das Engagement der Einigung Europas.

Tirschenreuth, 21.02.2005

Peter Preisinger
Kreisvorsitzender der Europa-Union

²⁴² Kopii poskytla Hana Hrubá dne 9.3.2012.

Příloha č. 6

Dotazník pro děti 4. tříd základních škol, které se nevěnují mezinárodní spolupráci

Návod na vyplnění: platicí odpověď /odpovědi označ křížkem do čtverečku. Tam, kde není na výběr ano nebo ne, odpověz prosím celým slovem nebo větou.

ŽÁCI 4. TŘÍD			
Ve škole se učím anglicky.	ano	☐	ne
		☐	☐
Ve škole se učím německy.	ano	☐	ne
		☐	☐
Učím se i jinému cizímu jazyku.	ano ☐		
	ne, ale rád/a bych ☐		
	ne, nemám zájem ☐		
Sleduji televizní seriály v cizím jazyce (např. s českými titulky).	ano	☐	ne
		☐	☐
Četl/a jsem již někdy časopis/knižku v cizím jazyce.	ano	☐	ne
		☐	☐
Mám strach mluvit cizím jazykem.	ano	☐	ne
		☐	☐
	záleží na situaci ☐		
Zúčastnil/a jsem se ve škole nějakého setkání s dětmi ze zahraničí	ano	☐	ne
		☐	☐
<u>Pokud ano:</u> - Líbilo se ti toto setkání/tato akce?	ano	☐	ne
		☐	☐
- Splnilo setkání tvá očekávání?	ano	☐	ne
		☐	☐
- Zlepšil/a sis své jazykové dovednosti?	ano	☐	spíše ano
		☐	☐
	spíše ne	☐	ne
		☐	☐
- Získal/a jsi nové přátele?	ano ☐		
	ne, ale rád/a bych ☐		
	ne, nemám zájem ☐		
- Zopakoval/a bys rád/a podobnou akci/setkání?	ano	☐	ne
		☐	☐
- Chtěl/a by ses vidat s dětmi ze zahraniční částěji?	ano	☐	ne
		☐	☐
<u>Pokud ne:</u> - Proč jsi se nezúčastnil/a?	nezajímám se o taková setkání ☐		
	bojím se komunikovat v cizím jazyce ☐		
	z jiného důvodu:		
Rád/a bych šel/šla dále studovat na gymnázium.	ano	☐	ne
		☐	nevím
		☐	☐

Dotazník pro děti 8. tříd základních škol, které se věnují mezinárodní spolupráci

Návod na vyplnění: placici odpověď/ odpovědi označ křížkem do čtverečku. Tam, kde není na výběr ano nebo ne, odpověz prosím celým slovem nebo větou.

ŽÁCI 8. TŘÍD			
Ve škole se učím anglicky.	ano	☐	ne ☐
Ve škole se učím německy.	ano	☐	ne ☐
Učím se i jinému cizímu jazyku.	ano	☐	
	ne, ale rád/a bych	☐	
	ne, nemám zájem	☐	
Sleduji televizní seriály v cizím jazyce (např. s českými titulky).	ano	☐	ne ☐
Četl/a jsem již někdy časopis/knižku v cizím jazyce.	ano	☐	ne ☐
Ostýchám se hovořit cizím jazykem.	ano	☐	ne ☐ zaleží na situaci ☐
Rád/a bych se se školou podíval/a do zahraničí.	ano	☐	ne ☐
<u>Pokud ano:</u> - Kterou zemi/ které země bys rád/a navštívil/a?			
- Chtěl bys cizí zemi navštívit na jeden den nebo více dní?	jeden den	☐	více dní ☐
<u>Pokud ne:</u> - Proč bys nerád/a se školou navštívil/a zahraničí?			
Chtěl/a bych se setkávat s dětmi ze zahraničních škol.	ano	☐	ne ☐
<u>Pokud ano:</u> - Jak často bys rád/a scházel/a s dětmi ze zahraničí?	1x ročně	☐	2x ročně ☐
	častěji než doposud	☐	méně často ☐
- Jakou podobu by setkání mělo mít?	společného pobytu	☐	
	jednodenní sportovní aktivity	☐	
	kulturně-poznavacího výletu	☐	
<u>Pokud ne,</u> co tě na takových setkáních odrazuje?	nevládam dostatečně cizí jazyk	☐	
	nemám zájem, stačí mi kontakt s českými dětmi	☐	
	mám jiný důvod:		
Měl/a bych zájem o výměnný pobyt se zahraničními dětmi.	ano	☐	ne ☐
Rád/a bych šel/šla dále studovat na gymnázium.	ano	☐	ne ☐ nevím ☐